

Herentals

Visienota Stadsvesten

De opmaak van de visienota past binnen de samenwerking met Regionaal Landschap en het Interreg-Europe-project Recapture the Fortress Cities (RFC). Centraal staat de vraag: 'Hoe kan fortificatie-erfgoed worden ingezet voor de toekomst?' Stad Herentals is co-partner in het project, net als andere fortificaties in de regio zoals de forten van Lier en Lillo, en de voormalige stadsomwallingen van Zandvliet, Mechelen en Dendermonde. Het RFC-project werd grotendeels gefinancierd met Europese subsidies, in samenwerking met de provincies en de gemeentelijke co-partners. Heel wat boeiende studiebezoeken, workshops, onderzoeken en samenwerkingen op Europese en regionale schaal zorgden voor de nodige kennisdeling, -opbouw en inspiratie, met als doelstelling de opstart van lokale beleidsplannen en de uitwerking ervan. De 'Visienota Stadsvesten' geeft het beleid weer voor de Herentalse stadsvesten.

Opdrachtgever:

Stad Herentals

Opdrachthouder:

LAMA Landscape Architects

Opgemaakt in nauwe samenwerking met:

- Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete
- IOED Land van Nete en Aa / Kempens Karakter
- Universiteit Antwerpen

Bron coverbeeld:

Scan Herentaldum van gravure uit J.B. Grammaye, Antverpia Antiquitates

IOED
LAND VAN NETE EN AA
ONROEREND ERFGOED - DAT STAAT VAST!

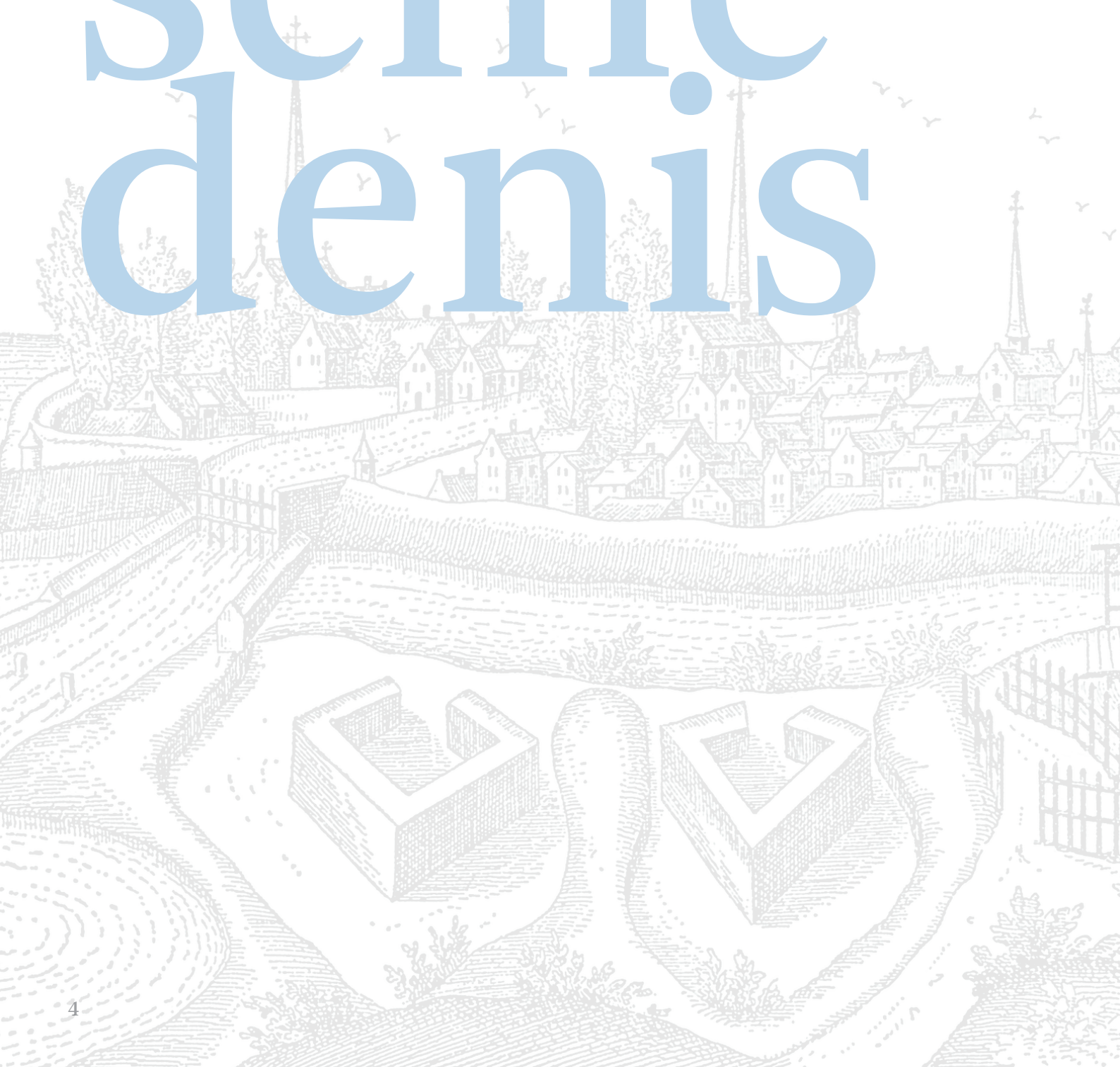

KEMPENS KARAKTER

1	Geschiedenis van de stadsvesten	5
1.1	Tijdslijn	6
1.2	Historische kaarten	13
1.3	Vestenrestanten	27
2.	Toekomstvisie voor de stadsvesten	41
2.1	Zeven ambities	42
	Een Vestenpark als geheel rondom rond	45
	Het Vestenpark als groene structuur	51
	Water als onderdeel van het Vestenpark	55
	Interessante poorten en ontmoetingsplekken	57
	Archeologische toets	58
	We maken samen de vesten	59
	Maak elk segment en elke poort specifiek	61
2.2	Streefbeeldkaart Vestenpark	63
2.3.	Ontwerprichtlijnen per segment	65
	Kroonwerk – Le Paige	66
	Segment Begijnenvest – De Voorzienigheid	70
	Segment Begijnenvest – Begijnhof	74
	Segment Augustijnenlaan – Nonnenvest	78
	Segment Vest(je)	84
	Segment Molenvest	86
	Segment tussen Zandpoort en Station	94
	Segment Bruggenbeemd – Olympiadelaan	100
3.	Actieplan	107

Ge schie denis

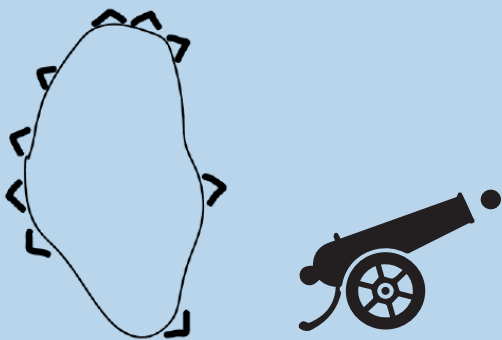

1. Geschiedenis van de stadsvesten

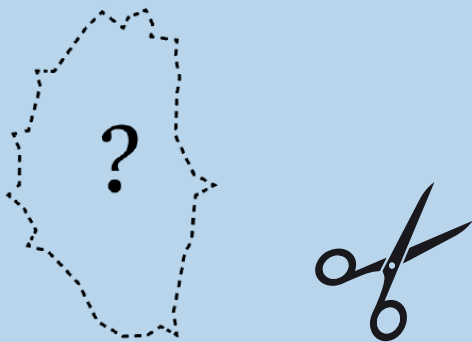
1.1 Tijdslijn

Om goed inzicht te krijgen in de evolutie van de stadsomwalling van Herentals is dit historisch luik, met onderzoeksresultaten op basis van oude historische kaarten, archeologisch onderzoek en archiefstudie naar het stelselmatig veranderen van de vesten, van belang. Het zorgt voor aanknopingen tussen verleden, heden en toekomst.

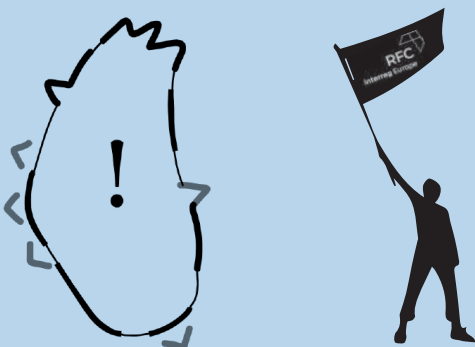
We onderscheiden enkele stappen in de evolutie van de versterkte stadsomwalling van Herentals:

fase 1: de vesting - het ontstaan en gebruik van de stadsomwalling

fase 2: de vesten - demilitarisatie, versnippering en verval van de stadsomwalling

fase 3: herover de stadsomwalling - de toekomst van de stadsvesten

Deze middeleeuwse 'vestingsituatie' is te raadplegen op de kaart van Jacob van Deventer.

FASE 1: DE VESTING – HET ONTSTAAN EN GEBRUIK VAN DE STADSOMWALLING

Tussen 1380-1420

Vanaf de 14de eeuw wordt een eerste stadsomwalling gebouwd rondom verschillende woonkernen.

De stadsomwalling bestond in de middeleeuwen uit een aarden wal rondom de stad met een gracht aan de buitenzijde en zes stenen stadspoorten op de wal: Bovenpoort, Zandpoort, Floris- of Bergpoort, Boschpoort, Valpoortje en Koepoort. Op de plek waar de Kleine Nete weer uit de stad stroomt, stond de Floristoren.

Einde 16de eeuw: Nederlands bewind

Tijdens de Tachtigjarige oorlog wordt de middeleeuwse omwalling aangepast naar een nieuw Italiaans 'gebastioneerd' systeem dat op dat moment in de Nederlanden gebruikt wordt. We zien een sterk wijzigende stadsomwalling in het noorden, met een inkrimping van de vestingstad tot aan de Kleine Nete en het bouwen van de Nederpoort ter vervanging van Bosch- en Bergpoort.

De wal wordt opnieuw geprofileerd, er komen negen bastions en twee katten* of rustplekken. Het bastion heeft vier stadspoorten en de toegang verloopt via de hoek van het bastion met een valbrug over de vestingsgracht.

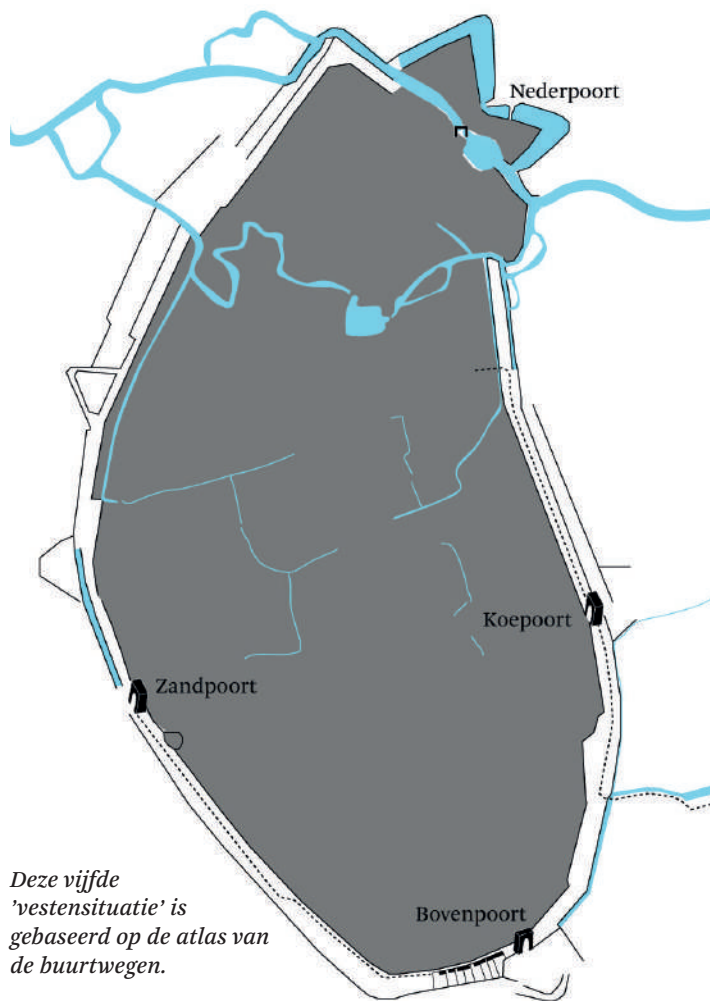
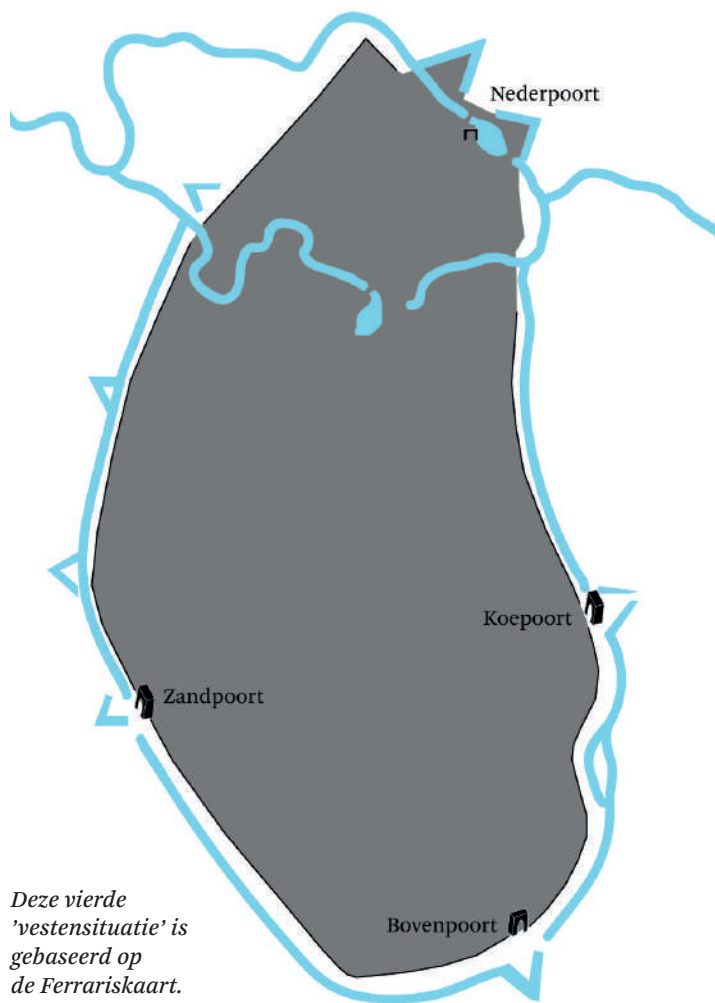
Deze tweede 'vestingsituatie' is gebaseerd op de ontwerpen van Abraham Adriaenssens in opdracht van de Staten Generaal van de Nederlandse bewindvoerder tussen 1578 en 1584.

Einde 16de eeuw: Spaans bewind

Slechts een tiental jaar later is de stad Herentals enkele jaren in Spaanse handen en worden nieuwe verbeteringen aangebracht door Pierre Le Poivre in opdracht van Farnese (1587).

Nieuwe herprofilering van wallen en bastions volgen, de katten* worden vervangen door geschutsbergen. Een plan van ontwerp voor een citadel aan het bastion van de Koepoort wordt voorzien, maar niet uitgevoerd.

** Katten of schietberghen: dit zijn verhogingen met opstelling van geschut, in Herentals in belangrijke hoeken voorzien, zoals aan de Kattenberg.*

FASE 2: DE VESTEN EN HET VERVAL VAN DE STADSOMWALLING

Einde 18de eeuw

Na de demilitarisatie van de stadsomwalling krijg je lange onderbroken vestingwallen die al dan niet met bomen beplant zijn. De bastions veranderen in voorwerken of ravelijnen. Aan de bruggenbeemd wordt de vestgracht gedempt.

Na het 'slechten' wordt steeds meer vestenruimte in eigendom gegeven en herbestemd. De familie Le Paige krijgt bijvoorbeeld circa 1 ha in eigendom, de start van wat later kasteeldomein Le Paige zal worden en waarvan de vijver en de heuvel nog steeds een restant zijn van de vestgracht en een bastion.

Midden 19de eeuw – 1841

Een halve eeuw later blijven de vesten met omwalling nog in grote lijnen behouden, en ook de vier stadspoorten. De bastions aan de Koepoort en aan de Zandpoort zijn verdwenen, alsook het bastion in noordoosten (maar de vestgracht blijft er zichtbaar). Bij de Bovenpoort is er een percelering en verkaveling merkbaar voor nieuwe woningen, wat aangeeft dat de vrijgekomen ruimte van de stadsomwalling verder wordt ingenomen.

Vooral in het zuidelijke deel van de vesten staan de stadsgrachten droog. Enkel aan Nonnenvest en de Zandpoort zijn de stadsgrachten gevuld.

Deze zesde 'vestensituatie' is gebaseerd op de kaart van Vandermaelen.

Deze zevende 'vestensituatie' is gebaseerd op MCI kaart van 1904.

Midden 19de eeuw – 1846

In slechts een vijftal jaren veranderden de vesten heel drastisch door de aanleg van de Kempische Vaart dwars door de stad. Daardoor kwamen nog meer delen van de vestgracht droog te staan. In deze fase verdwijnen ook de Koepoort en het voorwerk tussen Zandpoort en station. Tegelijkertijd was er ook de aanleg van de spoorweg en het station, en ontstond een natuurlijke zone tussen spoor en vesten.

Algemeen goed behoud van de 18de-eeuwse taluds en omwalling.

Begin 20ste eeuw

De stad begint buiten haar stadsomwalling te groeien. Meer en meer delen van de vesten verdwijnen, bv. de Nederpoort, door het rechte trekken van de Nederrij en het doorbreken van de stadsgracht als gevolg.

Bovenop delen van de vesten wordt voortaan ook gebouwd, in navolging van het kasteel van Le Paige in 1895 onder andere tussen Bovenpoort en Molenvest. Opvallend is ook dat het vestentracé tussen Zandpoort en station nog aanwezig was, terwijl dat van station naar Kattenberg en domein Le Paige verdwenen is.

Deze achtste 'vestensituatie' is gebaseerd op de zwart-witluchtfoto van 1971.

Midden en einde 20ste eeuw

De Kempische Vaart werd gedempt in 1940 na ingebruikname van het Albertkanaal ten zuiden van de stad. De aanleg van de Ringweg rond de stad versterkt de verdere urbanisatie van Herentals. Dit is vooral merkbaar in het zuidelijke deel van de stad. De vallei van de Kleine Nete in het noorden blijft grotendeels gespaard van ontwikkeling.

De stad groeit letterlijk uit haar 'vesten' met integratie van de twee resterende stadspoorten binnen de nieuwe kern: Bovenpoort en Zandpoort. In het noorden blijven de drie bastions Kattenberg, Le Paige en de vestgracht ter hoogte van de

woonwijk Spaans Hof leesbaar in het landschap (site Koetshuis), en meer naar het oosten de Begijnenvest en de Nonnenvest.

FASE 3: HEROVER DE STADSOMWALLING - DE TOEKOMST VAN DE STADSVESTEN

Begin 21ste eeuw

De huidige situatie toont de vesten nagenoeg als een vergeten stadsdeel. Ze zijn kenmerkend voor een periode met weinig of geen aandacht voor de historische stadsomwalling, waardoor de aanwezigheid stilaan verdwijnt.

Aangestuurd door het RFC-project groeit de ambitie naar een klimaatbestendige, hedendaagse en innovatieve herbestemming van de historische stadsomwalling. De historische verbondenheid van de vesten met Herentals en zijn bewoners moet terug in het collectief geheugen, beleefbaar en

zichtbaar worden gemaakt. In kader van het RFC-project is er bijkomend onderzoek verricht naar de geschiedenis van de vesten en de vestenrestanten. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in dit hoofdstuk 'De geschiedenis van de vesten' met historische kaarten en een overzicht van de vestenrestanten.

1550

1565

Herentals.

Bergpoort
Floristoren

Boschpoort

Valpoortje

Koepoort

Zandpoort

Bovenpoort

Kaart Jacob van Deventer 1550-1565

1.2 Historische kaarten

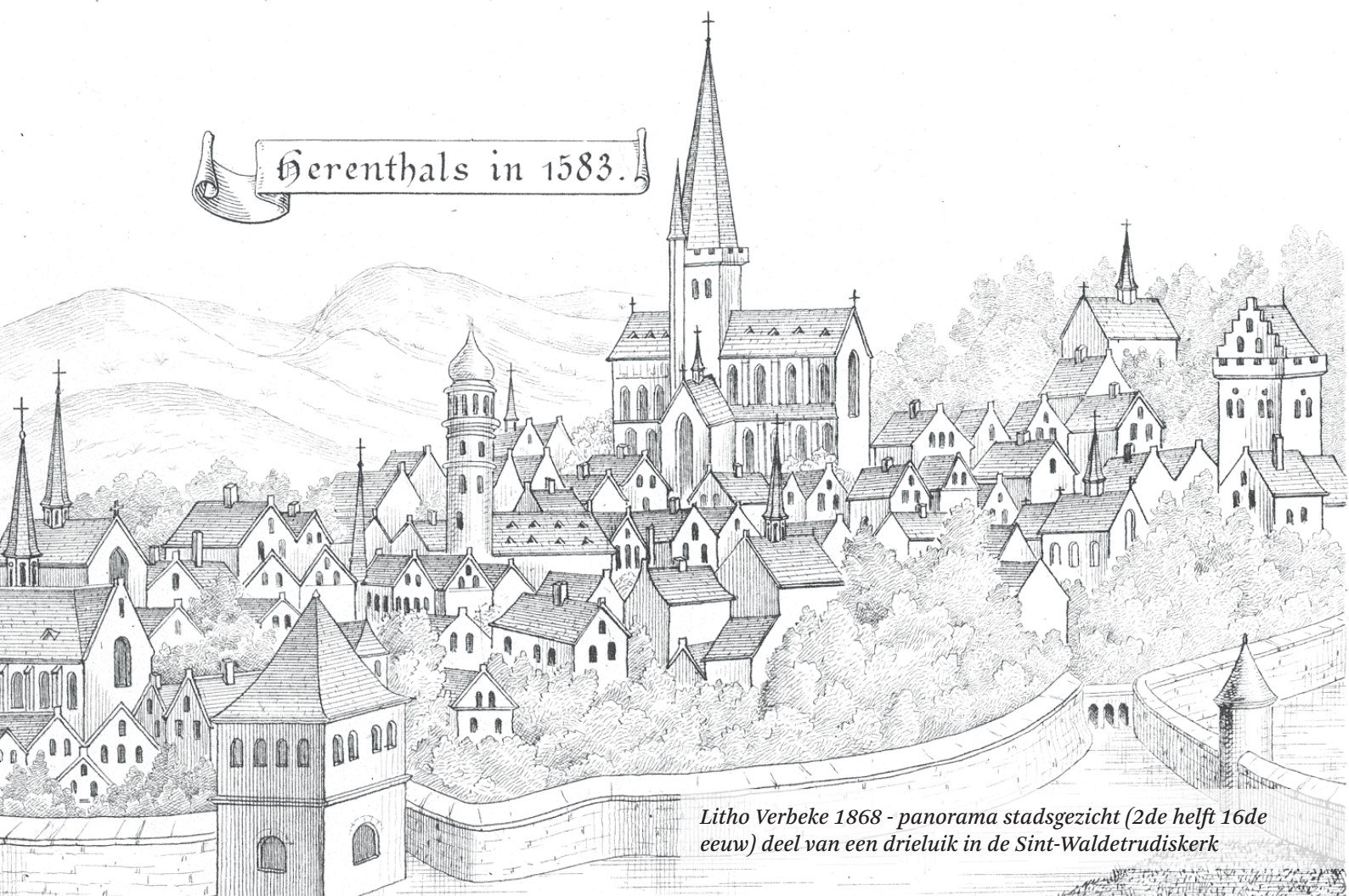
MIDDELEEUWSE GRAAFWERKEN – GETEKEND IN DE 16E EEUW

De kaart van Jacob van Deventer uit 1550-1565 geeft een goed beeld van hoe de laatmiddeleeuwse stedelijke situatie eruit gezien moet hebben.

De stad Herentals ontstond in de middeleeuwen uit verschillende kernen: in het noorden een handelsnederzetting aan de Kleine Nete, een begijnhof en het Elisabethgasthuis vlakbij, en in het zuiden de landbouwvestiging rond de Sint-Waldetrudiskerk in eigendom van het kapittel van Bergen. In 1209 sloot Hendrik I, hertog van Brabant, een akkoord met het kapittel van Bergen en schonk hij vrijheidsrechten aan de nieuwe stad Herentals. Als gevolg daarvan volgde later die eeuw ook de toelating om de stad te omwallen. De samensmelting van de kernen zorgde voor de typische langgerekte banaan- of hartvorm van de stad.

Over de oudste fase is erg weinig geweten. Uit archiefonderzoek door de voormalig stadsarchivaris dhr. Jan-M. Goris blijkt dat de werken voor de eerste aarden omwalling gestart zijn rond 1380 en tegen 1420 afgerond waren. In die eeuwen is Herentals het economische en politieke centrum van de Kempen, met een lakennijverheid die op volle toeren draait en een export vanuit de Kempen over heel Europa.

In totaal zijn er zes stadspoorten waar te nemen op de kaart van Deventer. De Bovenpoort wordt als eerste gebouwd in 1389. Verder zijn er nog de Zandpoort, de Bergpoort, de Boschpoort, het Valpoortje en de Koepoort. Waar de Kleine Nete uit de stad stroomt, verdedigt de Floristoren de omwalling.

Litho Verbeke 1868 - panorama stadsgezicht (2de helft 16de eeuw) deel van een drieluik in de Sint-Waldetrudiskerk

einde
16de
eeuw

Floristoren

Nederpoort

samengestelde
gebastioneerde constructie

bastion
Kattenberg*

bastion
Le Paige*

bastion
Koetshuis*

bastion
Lange
Vonder*

bastion
Lijnken
Bellens*

bastion
Johannes
Herman*

Valpoortje

bastion
Merten
Verboven*

Koepoort

Zandpoort

Bovenpoort

bastion Adriaen Verbestraeten*

* naamgeving bastions volgens
Herenthaldum

Anoniem, plattegrond in manuscript
van Herentals, 1578-1585 (?)
(KBR, Afdeling Handschriften,)

INGEKROMPEN MAAR GEMODERNISEERDE VESTING ONDER STAATS BESTUUR

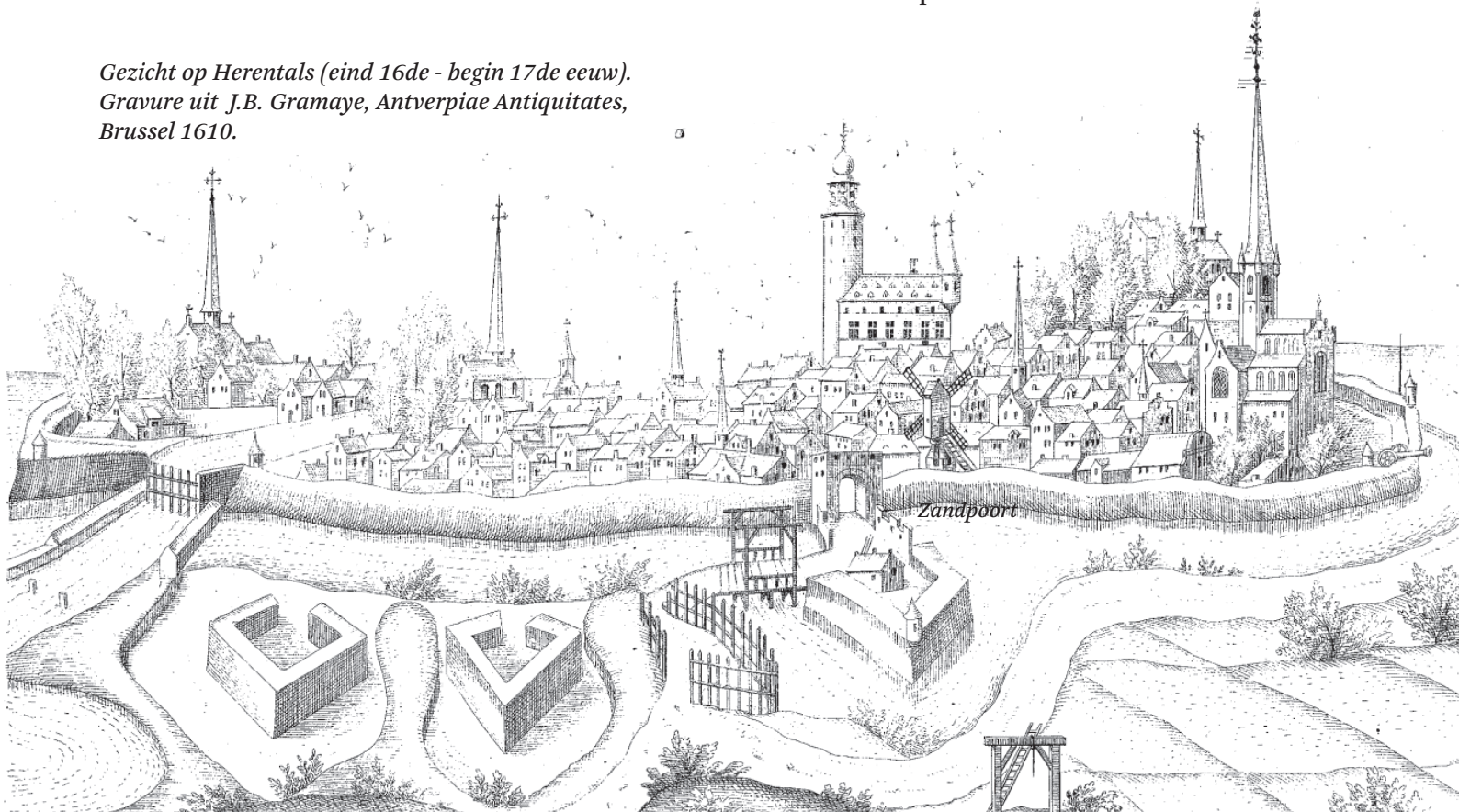
Er werd beslist om in Herentals de middeleeuwse aarden omwalling maximaal te behouden, en - waar nodig - te versterken met aarden bastions, ravelijnen of voorwerken. De onregelmatige vorm van de omtrek van de middeleeuwse omwalling – in het bijzonder in het noorden – beantwoordde geenszins aan de nieuwe wetten van een gebastioneerde versterkingswijze. In dit systeem is het bestrijken van de aangrenzende muren of courtines aan een bastion essentieel, en dit was onmogelijk met de grillige vorm van het noordelijke stadsgedeelte. Anderzijds is dit gebied het laagst gelegen stadsgedeelte en daarom ook het zwakste in de verdediging volgens de regels van het commandement. Daar lag het Oud Begijnhof, situeerde zich de wijk Nieuwland, bevonden zich de windmolens van de abdij van Tongerlo en stonden drie stadspoorten (Boschpoort, Bergpoort en Florispoort). Elke poort is ook een opening in de omwalling en wordt beschouwd als een ‘zwakke plek’ in het verdedigingssysteem. Daarom wordt

dit noordelijke stadsgedeelte met bijhorende omwalling gesloopt en vervangen door een moderne gebastioneerde versterking, opgebouwd uit een bastion met daarnaast een half-bastion. Daartussen kwam een nieuwe stadspoort, de Nederpoort, die perfect geflankeerd kon worden. De landwegen naar Grobbendonk en Vorselaar kwamen voor de poort samen en zo volstond slecht één toegangspoort in de omwalling in het noorden van de stad. Merkwaardig is ook dat deze samengestelde, gebastioneerde constructie van de stad gescheiden werd door de Kleine Nete. Dit leverde een extra hindernis op om de stad te betreden. Door deze inkringing van de omwalling verkleinde de omtrek van 4800 m tot 3800 m. (Piet Lombaerde, gebastioneerde versterkingen van Herentals)

Het terugplooiën en inkrimpen van de versterking tot terug aan de Kleine Nete, met een afgesneden deelversterking is een gekend systeem door Abraham Andriessen. Onder het bewind van de Noordelijke Nederlanden heeft hij dit bijvoorbeeld ook in Gorinchem (Gorkum) toegepast.

Verder typeert de Hollandse school, die gebaseerd is op het Italiaans gebastioneerde systeem, zich door de scherpe saillanthoeken van de bastions.

*Gezicht op Herentals (eind 16de - begin 17de eeuw).
Gravure uit J.B. Gramaye, Antverpia Antiquitates,
Brussel 1610.*

volwaardig bastion
met stompe hoek

einde
16de
eeuw

defensielijnen

gedetacheerd bastion
(voorwerk)

vooruitgeschoven bastion
(thv Bovenpoort)

*Pierre Le Poivre, plattegrond van Herentals,
1622 (Bron: KBR, Afdeling Manuscripten, 19611)*

VERBETERINGEN DOOR PIERRE LE POIVRE IN SPAANSE DIENST

Een tiental jaren later is Herentals onder Spaans gezag. In 1587 kreeg Pierre Le Poivre de opdracht van Alexander Farnese om de zuinig aangelegde en onvolmaakte versterkingen van Herentals te herstellen.

Onder Le Poivre wordt een meer gunstige maar duurdere oplossing voorgesteld en uitgevoerd, zoals de herprofilering van de bastions (volwaardig, vooruitgeschoven en gedetacheerd bastion), de heraanleg van de courtines met banket, het verbreden van de walgang over de gehele lengte van de omwalling en beide kanten die worden vergroot tot geschutsplatformen, zowel deze aan de tenaille tussen Bovenpoort en de Koepoort, als deze aan de Kattenberg.

Op het plan is er iets opmerkelijks te zien, namelijk het ontwerp van de citadel met reduit in het oosten van de stad, ter hoogte van de Koepoort. Dit ontwerp werd niet uitgevoerd en vertoont gelijkenissen met Fort La Goleta (ontworpen door Italiaanse ingenieur Gabriello Serbelloni).

In het algemeen kan gesteld worden dat Le Poivre de regels van de vestingbouw van die periode heel nauwkeurig toepast met de opbouw van de verschillende onderdelen van het bastion (o.a. walgang, banket, binnen- en buitentalud).

Opmerkelijk is ook dat de saillanthoeken van de ravelijnen en bastions meer rechte of stompe hoeken vertonen, wat typisch is voor de Spaanse school (behalve het bastion aan de Nederpoort).

Pierre Le Poivre (Bergen 1546 – Brussel 1626) was een Zuid-Nederlandse architect, ingenieur, vestingbouwkundige en geograaf. Le Poivre heeft prachtige manuscripten geschreven en geïllustreerd, waaronder de tekening van Herentals die dateert van 1622. Op pagina 85 de prachtige kaart van Herentals en op pagina 112 een illustratie van de vele troepen in de omgeving van Herentals <https://uurl.kbr.be/1044562>.

START ONTMANTELING VESTEN

Na demilitarisering begint de aftakeling van de omwalling (Keizer Jozef II, decreet ontmanteling 1782). De groei van de stad is ingezet en in deze periode situeert zich o.a. de eerste ontwikkeling van kasteeldomein Le Paige. De omwalling loopt bijna continu door en krijgt ook aanplantingen op de wallen. De bastions worden niet als dusdanig behouden, de versterking verslapt en is niet meer als verdediging bruikbaar.

Opmerking: Er is een grote zekerheid dat de negen bastions zijn aangelegd, aangezien De Ferrariskaart (1771-1778) ze alle negen weergeeft op de stadsplattegrond van Herentals.

einde
18de
eeuw

Ferrariskaart
(Bron: geopunt)

VERDERE INNAME VAN DE STADSOMWALLING

In het algemeen blijft de vestenstructuur met omwalling behouden, inclusief de vier stadspoorten. Enkele bastions verdwijnen en ter hoogte van de Bovenpoort wordt ruimte ingenomen voor woningen

VERDERE INNAME VAN DE STADSOMWALLING

In het algemeen blijft de vestenstructuur met omwalling behouden, inclusief de vier stadspoorten. Enkele bastions verdwijnen en ter hoogte van de Bovenpoort wordt ruimte ingenomen voor woningen

midden
19de
eeuw

Herenthals.

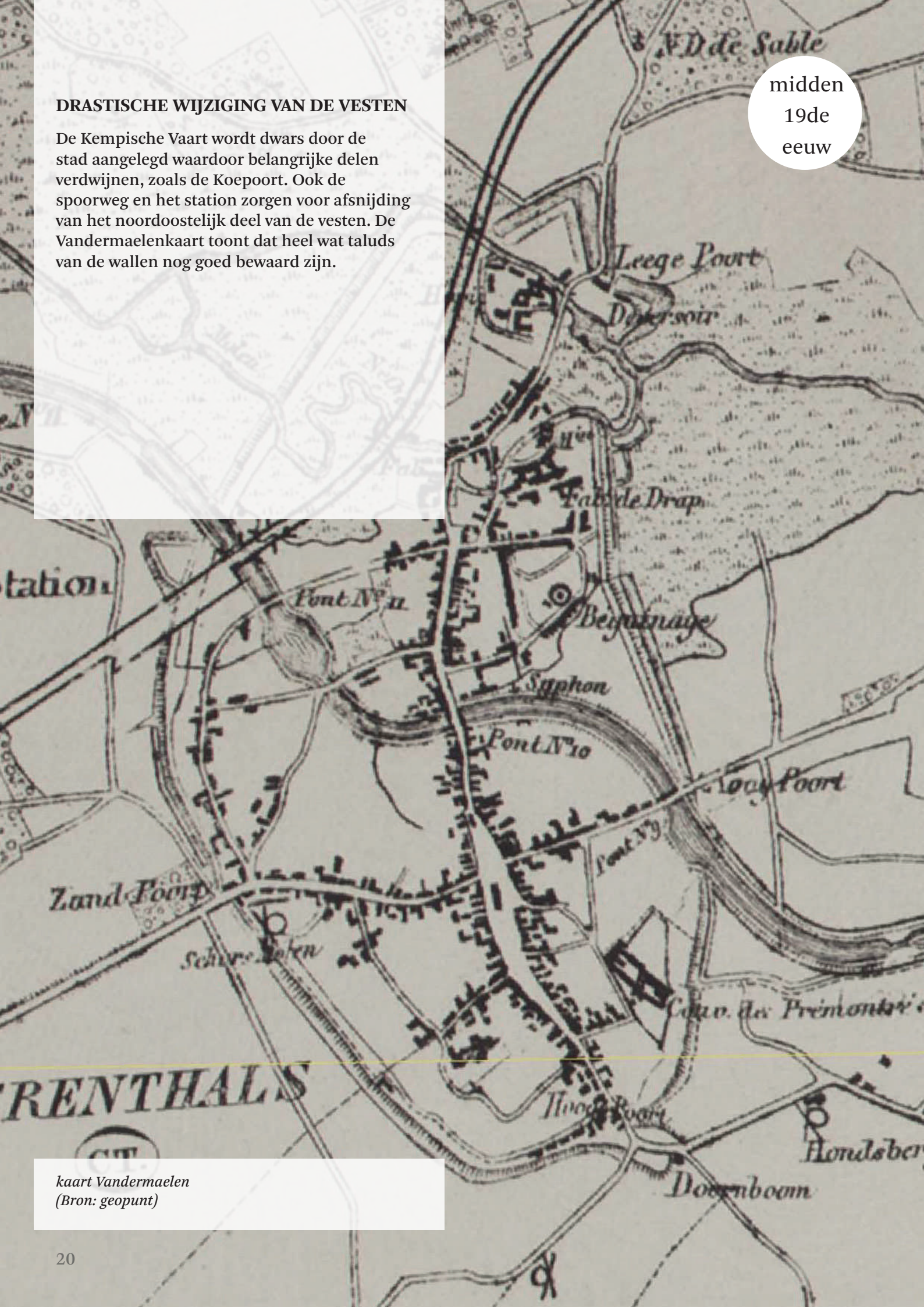
Verenbals.

Atlas der buurtwegen
(Bron: geopunt)

DRASTISCHE WIJZIGING VAN DE VESTEN

De Kempische Vaart wordt dwars door de stad aangelegd waardoor belangrijke delen verdwijnen, zoals de Koepoort. Ook de spoorweg en het station zorgen voor afsnijding van het noordoostelijk deel van de vesten. De Vandermaelenkaart toont dat heel wat taluds van de wallen nog goed bewaard zijn.

midden
19de
eeuw

kaart Vandermaelen
(Bron: geopunt)

DE STAD GROEIT UIT HAAR VESTEN

De stad evolueert en steeds meer ruimte van de omwalling wordt ingenomen. Nieuwe aanleg van straten verandert grote delen van de omwalling (bv. het rechte trekken van de Nederrij).

begin
20ste
eeuw

MCI kaart van 1904
(Bron: geopunt)

VERDERE URBANISATIE EN SPREIDING

De stad Herentals groeit vooral in het zuiden. De vallei van de Kleine Nete behoudt haar natuurlijk karakter. Grote veranderingen voor de stad zijn de Ringweg en de gedempte Kempische Vaart.

einde
20ste
eeuw

zwart-witluchtfoto van 1971.
(Bron: geopunt)

DE VERBORGEN STADSOMWALLING EN DE INZET TOT HEROVERING

Aangestuurd door het RFC-project groeit de waardering van de stadsvesten.

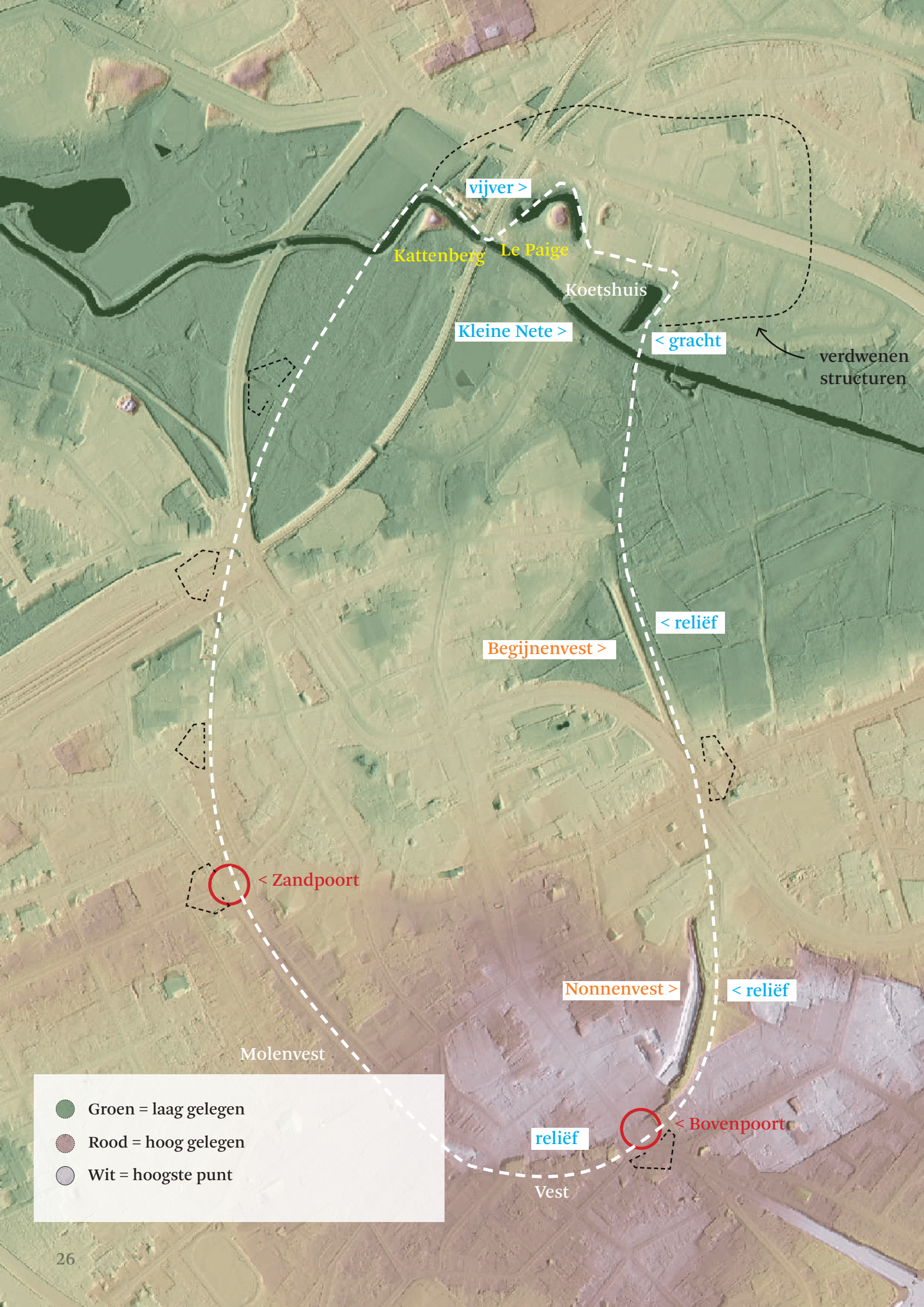
De vesten hebben een erfgoedwaarde, maar ook een potentie als netwerk en bijzondere publieke ruimte: als wandel- of fietslus, als groenblauwe as, als schakel tussen bijzondere (erfgoed) plekken, als verbinding en poort tussen stad en landschap, enz. De ambitie groeit om een echt 'Vestenpark' te maken waarbij de vesten, en de restanten ervan, terug beleefbaar en zichtbaar worden gemaakt.

begin
21ste
eeuw

*Meest recente luchtfoto 2022
(Bron: geopunt)*

De GIS-kaarten kunnen worden opgevraagd bij de stadsdiensten.

vijver >

Kattenberg

Le Paige

Koetshuis

Kleine Nete >

< gracht

verdwenen
structuren

< reliëf

Begijnenvest >

< Zandpoort

Molenvest

Nonnenvest >

< reliëf

reliëf

< Bovenpoort

Vest

- Groen = laag gelegen
- Rood = hoog gelegen
- Wit = hoogste punt

1.3 Vestenrestanten

Als opstap naar de toekomstvisie voor de stadsvesten, kijken we naar de restanten van de omwalling. Dit zijn bouwstenen voor de visie voor de vesten.

De belangrijkste restanten van de versterkingen van Herentals zijn:

1. De twee middeleeuwse poorten: de Hoog- of Bovenpoort en de Zandpoort. Dit zijn mooie overblijfselen, ook al zijn ze door de eeuwen sterk verbouwd.

2. De twee bastions en overblijfselen van de gebastioneerde omwalling volgens Le Poivre, ter hoogte van de Benedenpoort (Nederrij): bastion Kattenberg en bastion Le Paige.

3. De twee vesten uit de 18de en 19de eeuw: Begijnenvest en Nonnenvest, als restanten van de courtines (lange delen wal tussen de bastions).

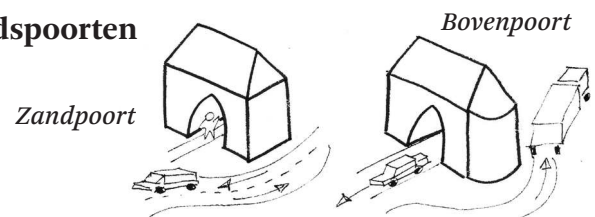
4. De grachtenstructuur: de vijver van kasteel Le Paige en de grachten op site Koetshuis, verder ook het traject van de Kleine Nete door de stad en het reliëf, verwijzend naar vroegere gracht, vooral in het zuiden zichtbaar ter hoogte van de Nonnenvest en de tuinen aan de Vest.

5. De tracé's en perceleringen: hiervan zijn er nog heel veel restanten, weliswaar minder zichtbaar. Bv. aan de Molenvest, Vest en site Koetshuis.

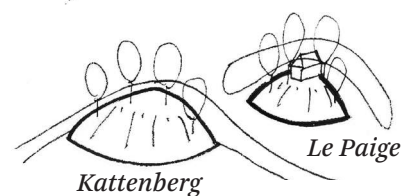
GEBOUW

LANDSCHAP

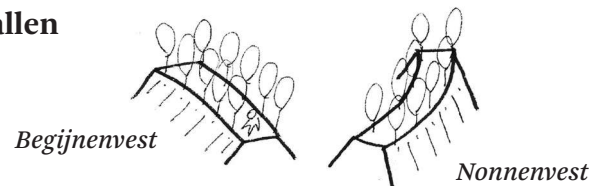
stadspoorten

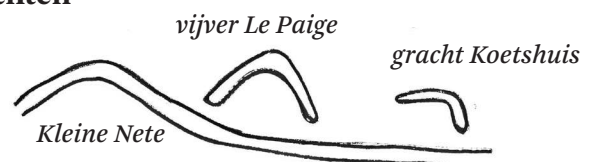
bastions

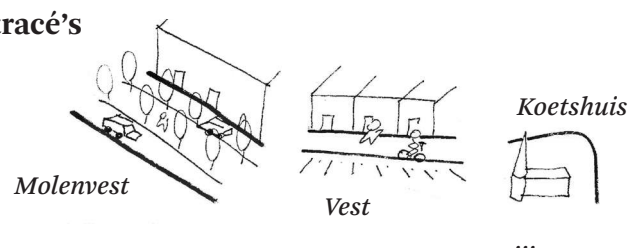
wallen

grachten

tracé's

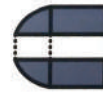

STADSPOORTEN ALS GEZICHT VAN DE STADSOMWALLING

Vandaag blijven nog twee stadspoorten over: de Bovenpoort en de Zandpoort. De Bovenpoort, ook wel Hoochpoort genoemd, verschijnt in 1389 voor het eerst in de archiefteksten. De Zandpoort in 1402. De poortgebouwen zijn opgetrokken in natuursteen, met name Gobertangestein, en kennen een kern van ijzerzandsteen met aanpassingen in baksteen. De poorten die je vandaag ziet, zijn een product van eeuwenlange dynamiek en verbouwing. Van de oudste fases van deze poorten hebben we maar weinig informatie, hoewel archeologisch onderzoek naar de Zandpoort een tipje van de sluier oplichtte...

oorspronkelijke poort

grondplan van de oorspronkelijke poort

Bovenpoort

Zandpoort

grondplan bovenpoort + grondplan zandpoort

Tekeningen van de Zandpoort en Bovenpoort, gebaseerd op archeologisch onderzoek

Zandpoort

Na een verwoestende brand in 1512 legt men later die eeuw aan de buitenzijde een vijfhoekig bolwerk aan. In de 17^e eeuw is er een eerste keer nood aan onderhoud en zal de stad ingrijpende werken aan de gevel aan de buitenzijde van de stad laten uitvoeren. Vandaag zie je nog steeds verschil tussen de stadszijde met gotische spitsboog en de veldzijde met meer renaissancearchitectuur.

Er gebeuren nog tal van onderhouds- en aanpassingswerken. Onder andere in 1936 wanneer provinciaal architect Jules Taeymans zijdoorgangen voor voetgangers maakt. Bij de laatste restauratie in 2006-2007 brengt ARAT-architecten de Zandpoort terug in de situatie zoals 100 jaar terug. Zo verdwijnen de doorgangen voor voetgangers opnieuw.

Bovenpoort

Het verhaal van de Bovenpoort of de Hoogpoort verloopt gelijkaardig als dat van de Zandpoort. Vanaf de 18^e eeuw vertellen Herentalse archiefbronnen over nood aan onderhoud en herstel. De poort was meer een ruïne geworden dan dat het nog een functioneel gebouw was. In 1722 volgde een eerste verbouwing, waarbij zelfs een nieuwe woning tegen de poort aangebouwd werd. In 1900 sloopte men de woning en kreeg de poort stilaan het beeld zoals we vandaag kennen. Vanaf 1907 dendert zelfs de stoomtram Herentals-Westerlo verschillende jaren door de poortopening. Enkele jaren vroeger dan de Zandpoort, zal architect Jules Taeymans alvast de Bovenpoort restaureren. En ook daarna volgen nog meerdere aanpassingen wanneer onderhoud en ingrepen noodzakelijk zijn. De volledig afgeronde vorm van de poort vandaag is een moderne afwerking.

Beide overgebleven stadspoorten werden op 30 mei 1936 door de overheid beschermd als monument.

Virtuele reconstructie Zandpoort
© Wilfried Montald ikv RFC project

SPOREN IN HET LANDSCHAP: BASTIONS, WALLEN, GRACHTEN EN TRACÉS

Bastion Le Paige

De heuvel in kasteeldomein Le Paige is een relict van het vooruitspringende bastion (gedetacheerd type) dat op het einde van de 16de eeuw op deze locatie werd aangelegd. Het verval van het bastion als verdedigingselement werd al ingezet in de 18de eeuw. Het weiderecht op de gronden werd verpacht. Begrazing gebeurde er met schapen, en eventueel ook koeien en paarden. Het bastion heeft al lang niet meer het vijfhoekig volume uit die tijd en is vermoedelijk bij de aanleg van de tuin en de bouw van het paviljoen sterk aangepast (zie *beheersplan Le Paige* pagina 42 en 43).

Volgens het beheersplan Le Paige zal in het toekomstig beheer de heuvel weer vrijgemaakt worden van begroeiing, met behoud van 30% van het bomenbestand. Hierdoor zal de beleving en de toegankelijkheid van de heuvel en het paviljoen vergroot worden, als restant van de vroegere vestenstructuur van Herentals.

Bastion Kattenberg

Een tweede kenmerkend vooruitspringend bastion (volwaardig type) is de Kattenberg, in de bocht van de Kleine Nete. De naam van dit bastion verwijst niet naar een huisdier. “Catten” zijn in de 16de-eeuwse vestingbouw de benaming voor een verhoging in de vesting waarop geschut stond. De Kattenberg ligt, in tegenstelling tot het bastion in het park van Le Paige, aan de zuidzijde van de Kleine Nete. De rivier vormt hier een natuurlijke walgracht rond het bastion. De Kattenberg is na het in onbruik raken van de vesten als ‘berg’ behouden.

Wal Begijnenvest

De wal van de Begijnenvest, ongeveer 3 meter boven maaiveld, is een restant van de vroegere courtine, een langgerekte wal tussen de bastions van de Nederpoort (ter hoogte van de Kleine Nete) en het bastion aan de Koepoort. Bovenop de wal was er een borstwering voor de bedekte weg. Bij het verval zijn al deze versterkingselementen verdwenen. Vanaf de 18de eeuw werden bovenop de geslechte wal bomen in rijen aangeplant. Er werd een beheersplan opgesteld dat een totale vervanging van de bomen vooropstelde. Hiertegen kwam echter fel protest. Er werd gekozen om de bomen te laten staan mits goede monitoring en op te volgen naar veiligheid. Het naastgelegen Begijnhofpark werd in 2018 mooi aangelegd als een open en toegankelijk park.

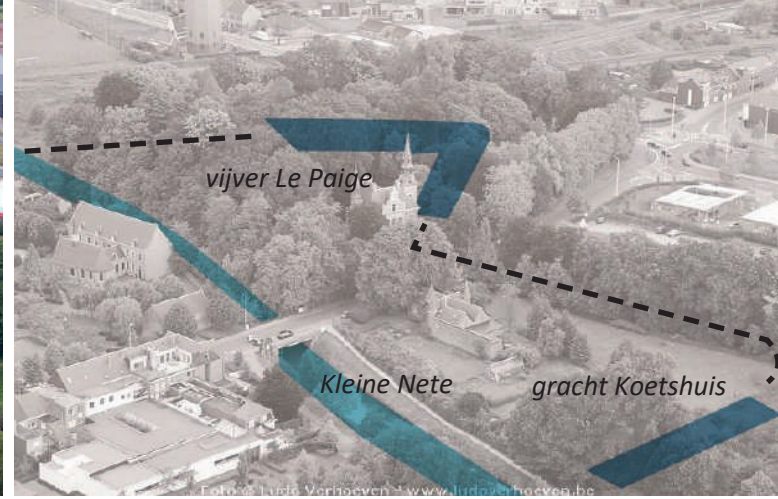
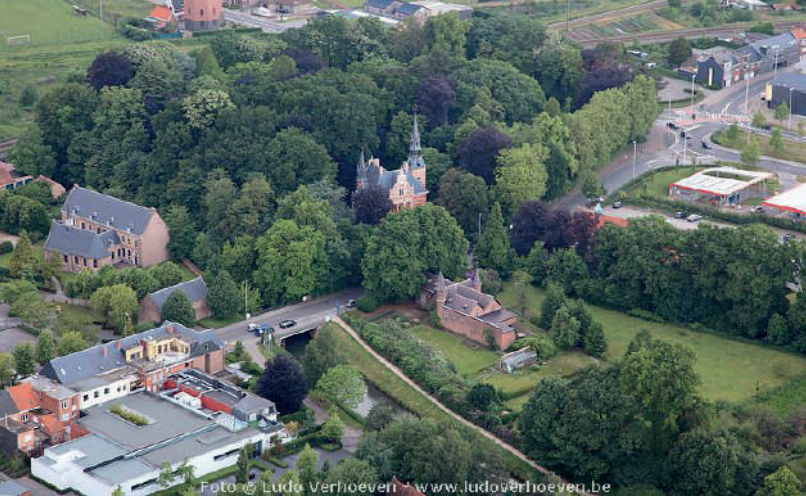

Wal Nonnenvest

De wal van de Nonnenvest is spectaculair hoog met een hoogte van circa 5 tot 6 meter boven het maaiveld. Het is een restant van de vroegere courtine tussen bastion Koepoort en bastion Bovenpoort. Bovenop de wal heb je mooi uitzicht op de binnenstad en het Klooster van de zusters van Franciscanessen. De Nonnenvest is privaat grondgebied van de zusters en is volledig begroeid met voornamelijk eiken (idem Begijnenvest). De vroegere stadsgracht werd in 1966 gedempt. Opvallend is dat op de oude postkaart twee wallen zichtbaar zijn, vermoedelijk een lage middeleeuwse wal en het gebastioneerd systeem van de huidige Nonnenvest (dit vergt verder onderzoek).

Volgens het masterplan Nonnenvest (RE-ST architecten) zal in de toekomst de verbinding van de Nonnenvest met de Bovenpoort hersteld worden en er zal ook een trage verbinding langs de Nonnenvest komen, waardoor een deel van de site publiek doorwaadbaar zal worden voor wandelaars en fietsers.

Grachtenstructuur Kleine Nete, vijver Le Paige, gracht Koetshuis

De grachten van de stadsomwalling werden gevormd en gevoed door de Kleine Nete, de andere stadsgrachten en het grondwater.

Door het hoogteverschil in de stad was het nodig om verschillende constructies te realiseren, zodat de grachten niet droog vielen. Pluys vermeld in zijn onderzoek een sluis op de Kleine Nete, ter hoogte van de waterval en de vistrap, die het water kon omleiden langs het huidige koetshuis, onder de Nederpoortbrug door naar het bastion ter hoogte van kasteeldomein Le Paige. Via een daudaeme of dwarsdijk werd het water afgeremd en sloot het weer aan op de Kleine Nete.

Over de Kleine Nete lag op die plek een brug om de wallen aan weerszijden van de rivier te verbinden.

Na verloop van tijd is de gracht afgesneden geraakt van de rest van de vesten en uiteindelijk ook van de wateraanvoer vanuit de Kleine Nete (*zie beheersplan Le Paige pagina 40 en 41*).

Volgens het beheersplan voor Le Paige werd de vijver weer verbonden en gevoegd vanuit de Kleine Nete langs de site van het Koetshuis. .

In het ontwerp van de nieuwe kerk op de site van het Koetshuis wordt de waterstructuur van de vestgracht verdiept en verbonden met Kleine Nete en de vijver van Le Paige.

Tracé Molenvest

Van de Molenvest is enkel nog het tracé als relict overgebleven. Kenmerkend voor dit segment van de vesten was de aanwezigheid van de molen ter hoogte van de Wasserijstraat. De houten molen is omgewaaid tijdens een storm op 19 november 1939. Op de oude postkaart valt de enorme hoogte van de heuvel waarop de molen staat op, vermoedelijk een restant van de vesten. Ook de vier rijen zomereiken geven een monumentaal karakter aan de Molenvest.

In de jaren 1960 zien we een nieuwe jonge aanplant van knot/etage lindes in twee rijen met in het midden een groenstrook. Het meest kenmerkende gebouw in deze periode is het gebouw van de RTT, later Proximus. Het gebouw staat er nog steeds. De stad heeft dit gebouw overgenomen en herbestemd voor de academie beeldende kunst, woord en dans, politie en archief.

toekomstbeeld
Kunstencampus
Molenvest

Tracé Vest

Wat minder indrukwekkend maar alsnog een interessant relict is het tracé van de Vest, het segment tussen de Bovenpoort en de Molenvest. Langs de Vest staan heel wat arbeidershuisjes en de straat is er ingericht als erfstraat. De tuinen langs de buitenzijde van de Vest zijn licht afhellend en tonen hier en daar de geheimen van de vroegere omwalling met gracht.

SPOREN IN ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Sommige restanten van de vesten bevinden zich nog op locatie. Alleen zijn ze bovengronds niet meer zichtbaar en bevinden ze zich vandaag enkel nog ondergronds. Zowel op plaatsen waar vandaag niets meer staat, als onder de huidige bebouwing of infrastructuur, kan je door middel van archeologie nog informatie over de vesten achterhalen. Pas heel recent werden ook de funderingen uitgebroken bij de sloop van een gebouw. Voordien bleven die gewoon op hun plek zitten.

Restanten Koepoort

In 2021 deed Studiebureau Archeologie onderzoek voorafgaand aan rioleringswerken in de Sint-Jobstraat. Ze vonden de funderingen van het landhoofd van de brug die bij de Koepoort hoorde. Net zoals de Zandpoort en de Bovenpoort is hier een mix van baksteen, kalksteen en ijzerzandsteen gebruikt, aan elkaar gezet met kalkmortel. De fundering dateert uit de late middeleeuwen (14^e eeuw). Het is slechts een klein deel van de Koepoort en mogelijk zitten op de percelen rondom nog andere resten in de grond.

Restanten Zandpoort

Bij de bodemingrepen in functie van het vernieuwen van ondergrondse leidingen werd in 2006-2007 voor het eerst ook archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek situeerde zich aan de veldzijde – of buitenzijde – van de stadspoort. De resultaten die de archeologen van Studiebureau Monumentenzorg documenteerden, bieden een blik op de Zandpoort voor de verbouwingen van 1643. Funderingen van oudere poortfases tonen aan dat het gebouw, zoals we dat vandaag kennen, niet altijd eenzelfde vorm, inplanting en afmeting had.

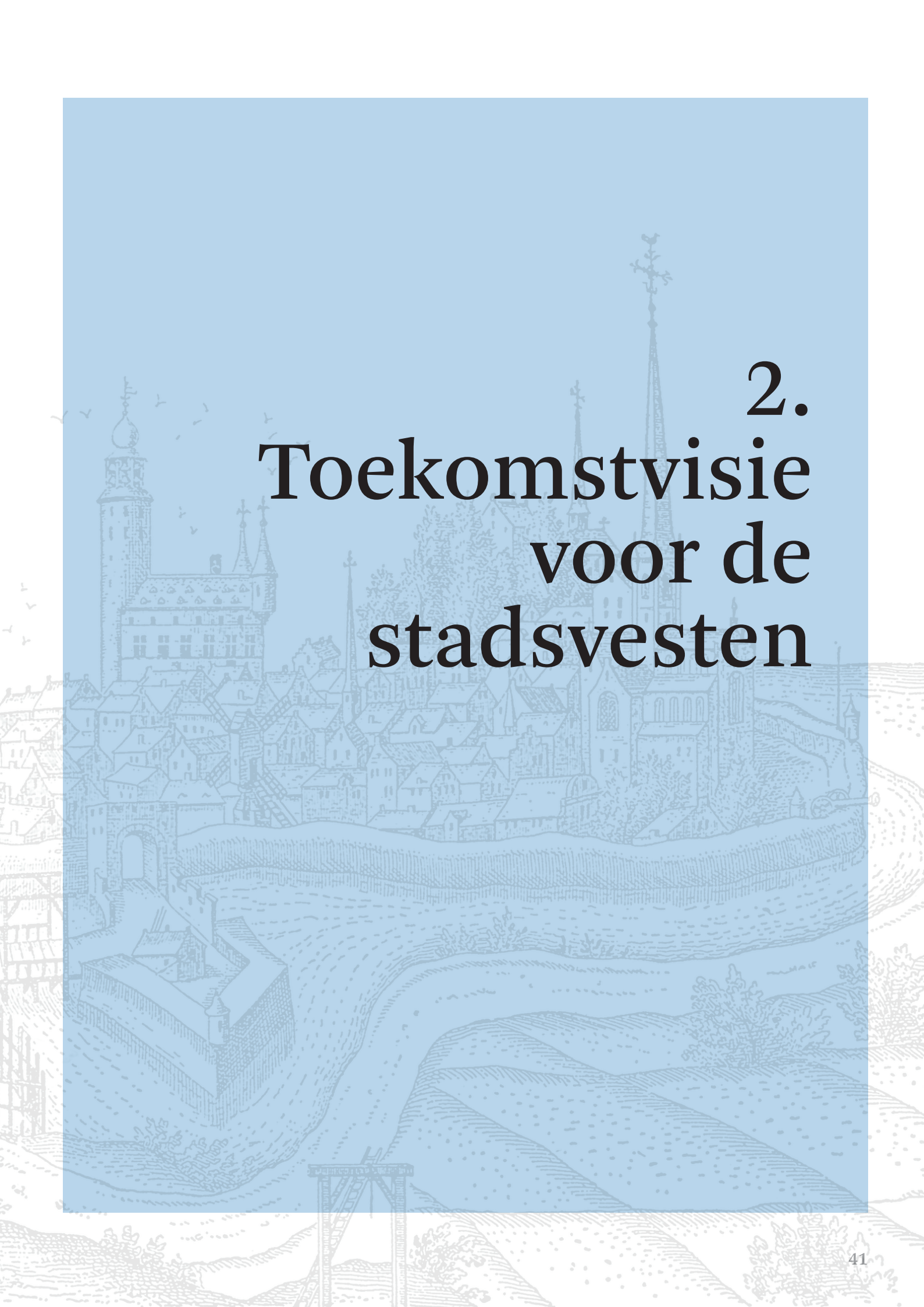

Restanten Beer

In de Sint-Antoniusstraat kwam een bakstenen structuur aan het licht tijdens bodemingrepen. Een gemetselde muur en een halfcirkelvormige toren en twee vierkante zuilen. Archeologen van de Vlaamse overheid registreerden deze resten tijdens een werfcontrole, waarna de ontwikkeling kon worden verder gezet. De bakstenen resten zijn omschreven als een beer of dam. Een beer was een belangrijk element in het systeem van de vestgracht. We vermoeden dat het in Herentals dienst deed om water in de hoger liggende delen van de vestgracht te houden. Water rondom in de Herentalse vesten krijgen en er houden, was een hele uitdaging.

Toe komst visie

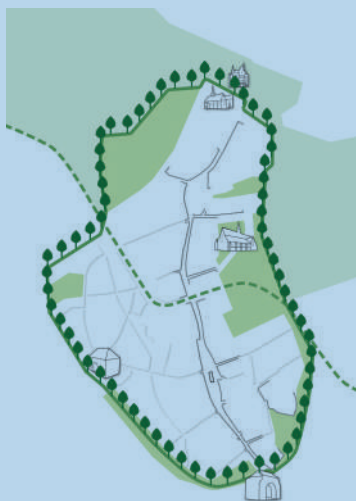
2. Toekomstvisie voor de stadsvesten

2.1 Zeven ambities voor de stadsvesten

Vanuit een grondige analyse en het inzichtelijk maken van de historische achtergrond wordt er vooruit gekeken en worden de krijtlijnen uitgeschreven voor de ontwikkeling van de vesten naar een echt Vestenpark. Onderstaande 7 ambities zijn hierin de gidslijn. Deze ambities worden op de volgende pagina's in detail toegelicht.

ambitie 1

Eén vestenpark als geheel rondom rond

ambitie 2

Versterk en waardeer de groene structuren op de vesten en verknop deze met de groenstructuren op schaal van de stad

ambitie 3

Water als onderdeel van het vestenpark

ambitie 4

Maak interessante poorten en ontmoetingsplekken

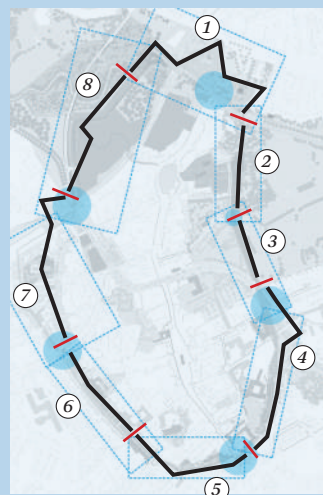
ambitie 5

Archeologische toets

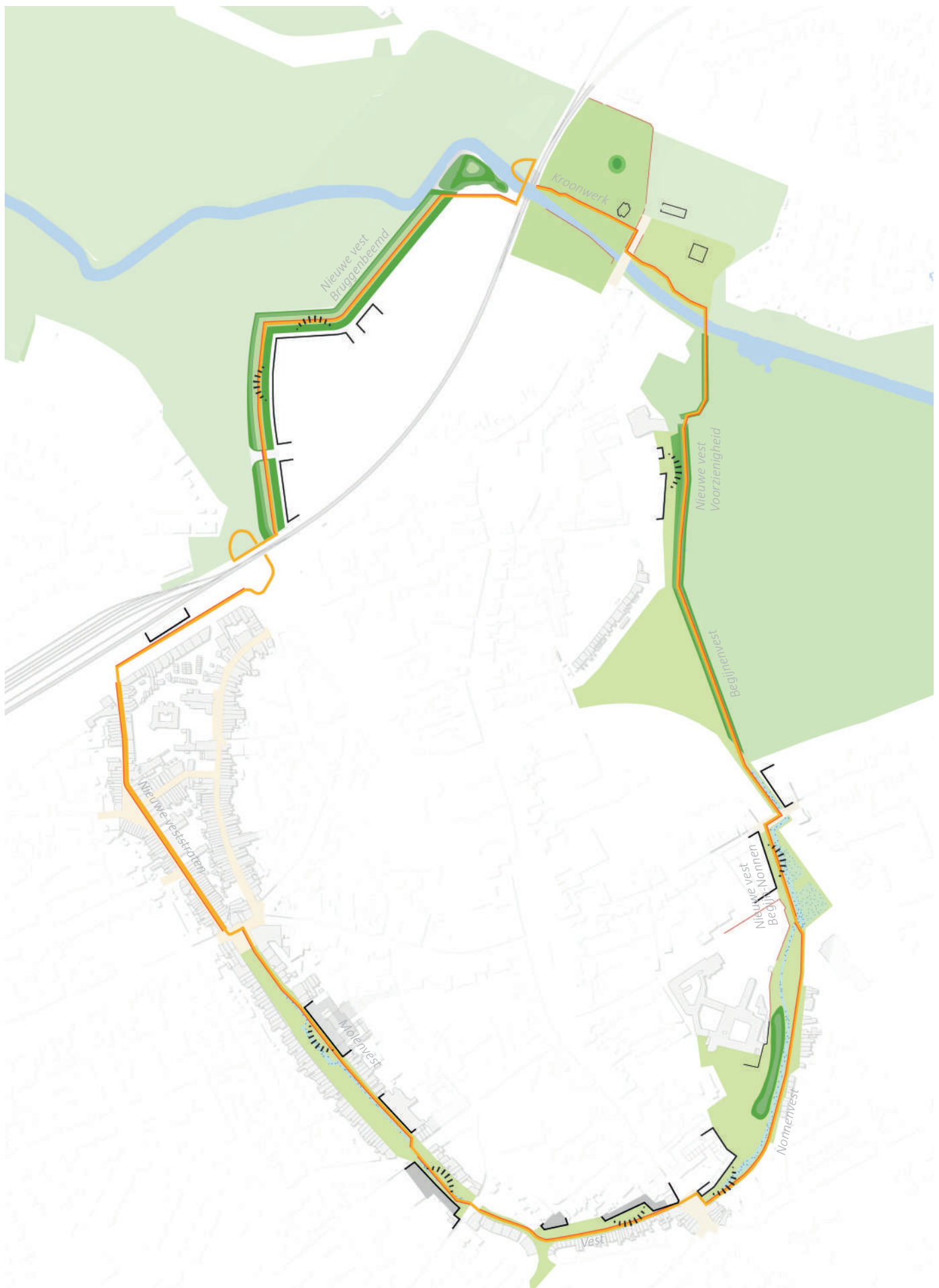
ambitie 7

Maak elk segment en poort specifiek

ambitie 6

We maken samen de Vesten

1 ÉÉN VESTENPARK ALS GEHEEL RONDON ROND

De eerste ambitie is de ambitie van continuïteit en samenhang. Vanuit een historisch militair perspectief was het randvoorwaardelijk voor de vesten dat ze aaneengesloten en ononderbroken zijn. Doorheen de jaren zijn de vesten geëvolueerd van een aaneengesloten structuur tot losse onsamenhangende fragmenten en zijn grote delen van de vesten onherkenbaar geworden of volledig verdwenen.

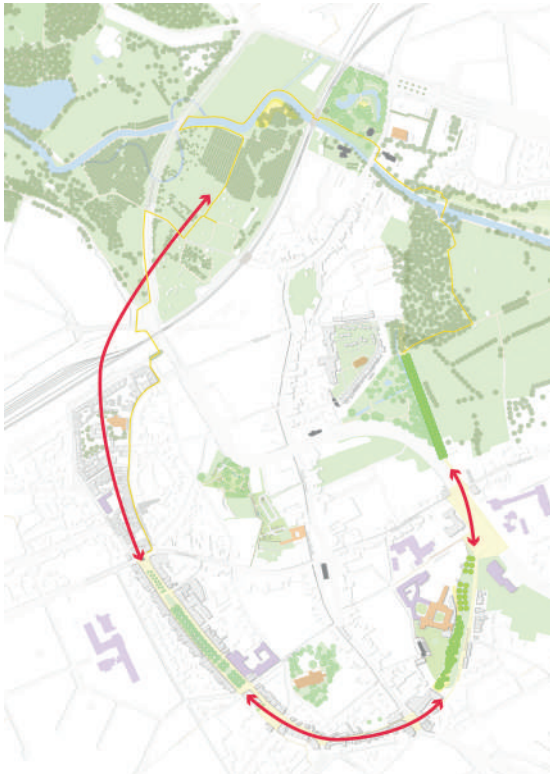
De ambitie is om deze losse fragmenten terug aan elkaar te schakelen tot een herkenbare aaneengesloten groene en publieke ruimte. Een openbaar toegankelijke structuur die de binnenstad omsluit en hierdoor structurerend en sturend kan werken voor de ontwikkeling en herkenbaarheid van de stad.

Het vestenpark zal door de diverse contexten, gaande van de landschappelijke Netevallei in het noorden tot een binnenstedelijke wooncontext in het zuiden, verschillende verschijningsvormen krijgen. Daarnaast

zijn op sommige fragmenten historische delen van de vesten nog aanwezig en in andere delen volledig verdwenen. Dit maakt het vestenpark boeiend in beleving en gelaagdheid.

Toch is het belangrijk dat het vestenpark een samenhangend en herkenbaar 'park' wordt. Een belangrijk onderdeel hiervoor is het vestenpad. Dit is een wandel- en fietspad dat volledig en ononderbroken rondom het historische centrum loopt. Een route van ongeveer 5km welke door een consequent basisprofiel en materialisatie herkenbaar zal zijn. Het vestenpad en bij uitbreiding vestenpark krijgt voorrang in continuïteit op de dwarsende structuren.

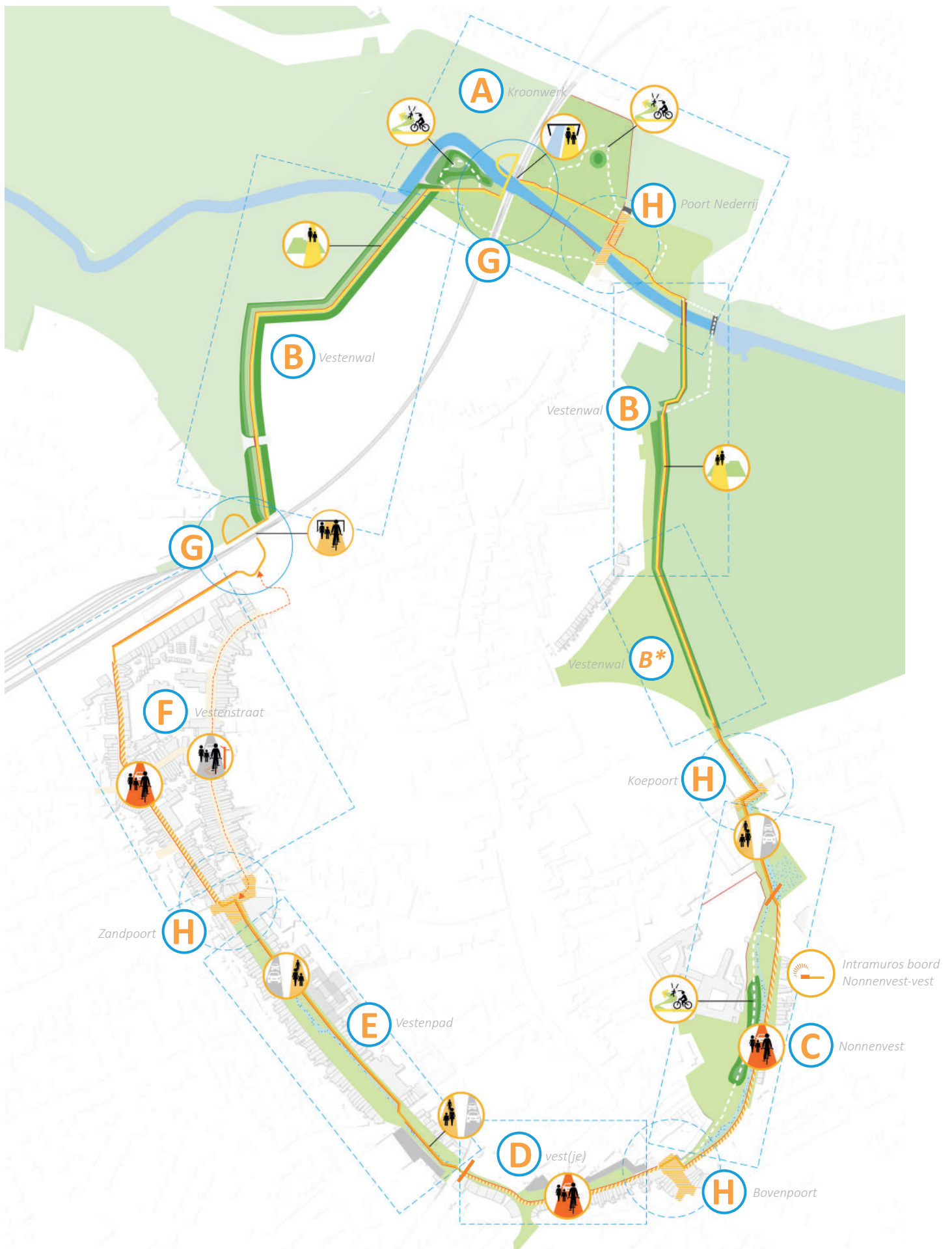
Naast het vestenpad dragen ook andere bouwstenen bij aan de herkenbaarheid van het vestenpark. Het consequent inzetten van bomen en groenstructuren, voorkanten maken aan het vestenpark, waar mogelijk het terugbrengen van een grondwal en water in diverse vormen. Deze bouwstenen worden in volgende ambities verder toegelicht.

Door ontbrekende links is het vandaag niet mogelijk om continu langs de vesten te wandelen

Ambitie: één toegankelijk vestenpad als geheel rondom rond

HET VESTENPAD

De ambitie is het vestenpad rondom rond de binnenstad continu te maken. Een herkenbaar fiets-en wandelpad dat ononderbroken is en voorrang krijgt op kruisende structuren.

Het basisprofiel van het vestenpad is een minimaal 3m breed pad met aan de extramuros zijde een herkenbare boordsteen, de vestenboord. De materialisatie van het pad dient vlot en veilig bewandelbaar en befietbaar te zijn. Hiervoor wordt het pad in de stedelijke context (het zuidelijke deel) in uitgewassen beton of in gekleurde asfalt aangelegd. In het noordelijke deel, waar het vestenpark in een landschappelijke context ligt is het basismateriaal een halfverharding bv. koersmix.

De verschillende contexten maakt dat het vestenpad ook verschillende gebruikers en doelen kent. In het noorden is het pad een ontspannen wandel- en fietsroute op de overgang tussen stad en landschap. In de stedelijke context zal het vestenpad ook een vestenstraat worden waarbij ook gemotoriseerd verkeer gebruik maakt van de route.

De context en gebruikers van het pad maken dat er verschillende verschijningsvormen zijn.

A Vestenpad in kroonwerk: het pad heeft het basisprofiel van 3m met de vestenboord en halfverharding, ligt parallel aan Nete en wordt omzichtig ingepast tussen bestaande bomen en met respect voor historische relictten. Het vestenpad is enkel toegankelijk voor wandelaars en fietsers. Secundaire halfverharde paden verfijnen de toegankelijkheid van Le Paige en takken aan op het hoofdpad.

B Vestenpad op (reconstructie) vestenwal: in het valleigebied van de Kleine Nete ligt het vestenpad op een historische of gereconstrueerde grondwal en hiermee hoger dan zijn directe omgeving. Het basisprofiel van 3m wordt aangehouden. De vestenboord ligt naast het pad, maar kan ook ingezet worden als keermuurtje, trap, zitelement enzovoort...aangezien het grondlichaam hier aanleidingen toe geeft. De mogelijkheid is er om paden te ontdebelen voor voetgangers en fietsers.

In de historische Begijnendreef ligt het vestenpad zoals vandaag tussen de bomenrijen en verhoogd op een wal (**B***).

C Vestenpad in Nonnenvest: in de Nonnenvest heeft het vestenpad het basisprofiel van 3m, met vestenboord uitzonderlijk intramuros als (zit)rand naar de herstellende walgracht. Het pad dient ook als lokale ontsluitingsweg naar de woningen in de Nonnenvest. De auto is hier te gast. Een secundair wandelpad kan over de restant van de wal lopen.

D Vestenpad als langzame route in binnenstedelijke context: binnen de Vest heeft het vestenpad het basisprofiel van 3m, met vestenboord. Het pad dient ook als lokale ontsluitingsweg naar de woningen en parkeergarages. De auto is hier te gast.

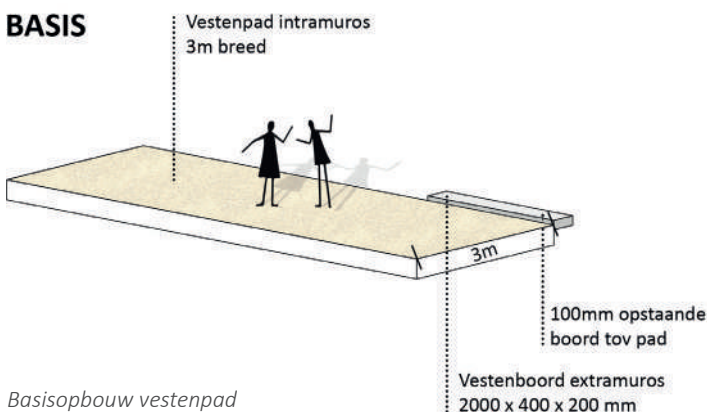
E Vestenpad in Molenvest: voor de Molenvest zijn twee scenario's uitgewerkt afhankelijk van de verkeerscirculatie. Hoofddoel is het versterken van het lommerrijke boulevardkarakter met meer ruimte voor de bestaande bomen. In het voorkeursscenario is een autoluwe vestenstraat voorzien. Hierdoor ontstaan een brede zone voor fietsers, voetgangers en verblijf, en een ruim entreeplein voor de school en nieuwe academie.

F Vestenstraat: in smallere straten zoals de Schoolstraat en Sint-Magdalenastraat waar de historische ligging van de vest volledig op is gegaan in het stedelijke weefsel, wordt het vestenpad geïntegreerd tot een vestenstraat. Het profiel van de vestenstraat wordt in het segment van Zandpoort tot Stationsomgeving toegelicht.

G Landschappelijke tunnels voor het vestenpad: De spoorweg is vandaag een harde onderbreking in het mogelijk maken van een herkenbaar, vlot en veilig continu vestenpad. In de toekomst is het belangrijk dat er royale landschappelijke onderdoorgangen gerealiseerd worden, waarbij het basisprofiel van minstens 3m aangehouden kan worden.

H Vestenpad in poorten: Het vestenpad loopt continu door ter hoogte van de poorten. De loop en materialisatie van de vestenroute krijgt hier voorrang op de routes die haaks hierop staan.

BASIS

TACTILITEIT EN VARIATIES VAN HET VESTENPAD

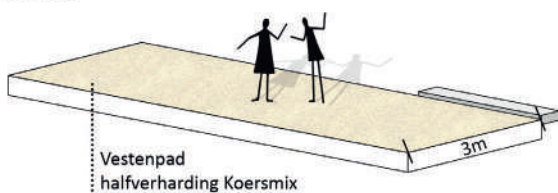
DE VERHARDING VAN HET VESTENPAD

In het noordelijke meer landschappelijke segment wordt halfverharding voorgesteld. Dit zou bijvoorbeeld koersmix Komex Bio kunnen zijn.

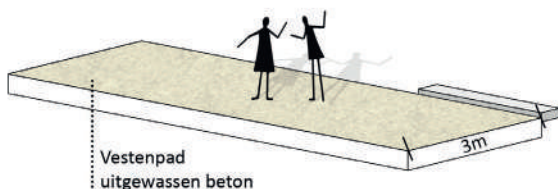
In het zuidelijke segment wordt uitgewassen beton voorgesteld. De uitgewassen beton wordt verfijnd met granulaten en pigmenten. Een alternatief is gekleurde asfalt. De referenties hiervoor zijn de betontoepassingen zoals in het stadspark Schaliken en Begijnhofpark.

Zodra er voor het pad een bredere maat dan 3m nodig is wordt er een tussenstrook toegevoegd. Dit is belangrijk zodat het een verfijnd pad blijft en optisch smal. Dit is bijvoorbeeld in de Schoolstraat waar het vestenpad een vestenstraat wordt. De tussenstrook kan gemaakt worden van grasbetontegels of natuursteentegels (kasseien of gres).

LANDSCHAP

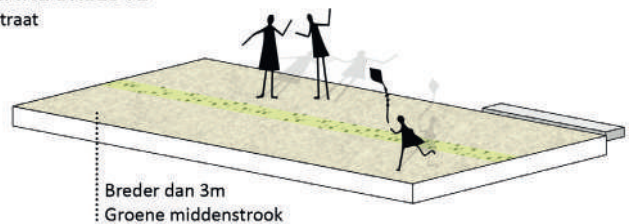

STAD

VARIATIE BREEDTE

Tuinstraat

Opbouw vestenpad: Materialisatie en breedte

Gewassen beton wandelpad - voorbeeld Egge Park, Zonhoven

Gewassen beton wandelpad - voorbeeld stadspark, Herentals

DE VESTENBOORD

De vestenboord is een boordsteen van 40cm breed en 10cm hoog t.o.v. het vestenpad en steeds aan de extramuros zijde van het pad gelegen. Bij inritten o.d. heeft het element een vellingkant om een hoogteverschil op te vangen. Het is een betonnen prefabelement met verschillende lengtes (bv. 2m, 1m, 0,5m) en inscripties. Deze inscripties kunnen bijvoorbeeld het logo van de vestenwandeling zijn, de km-afstand van het vestenrondje of de straatnaam-historische naam.

De vestenboord wordt gemaakt van beton en verfijnd met granulaten en een sprekende afwerking zoals groffe uitwassing. Daar waar er een gracht of wadi naast het vestenpad ligt krijgt de vestenboord openingen zodat het water kan afwateren vanaf de verharding naar de infiltratie – bufferzones.

Binnen de 40cm breedte van de vestenboord kunnen er ook andere objecten geplaatst worden. De toegevoegde objecten kunnen in baksteen uitgevoerd worden wat in materialiteit mooi aansluit bij de historische poorten. Dit kunnen bijvoorbeeld een bakstenenmuurtje, trap-zittredes zijn.

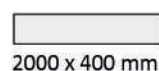
Werkspoorpad Utrecht - FLUX. Begeleidende boord met tekstaanduiding

Afwerking boord: met granulaten (links) - openingen afwatering (rechts)

FORMAAT

2000 x 400 mm

1000 x 400 mm

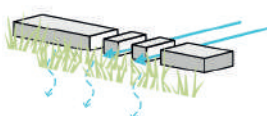

500 x 400 mm

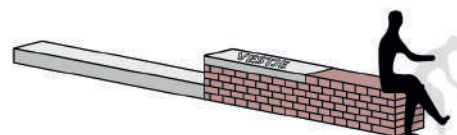
OPSCHRIFT of LOGO

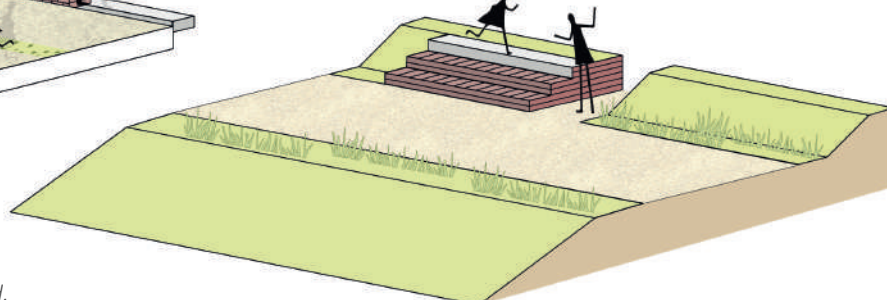
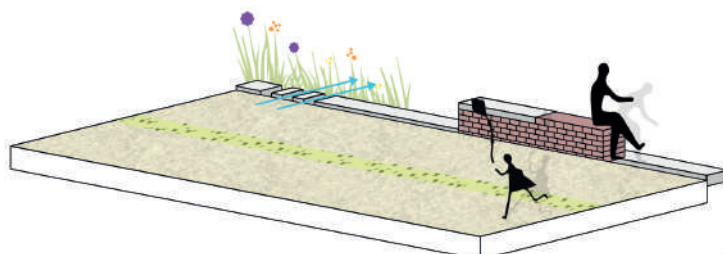
AFWATERING

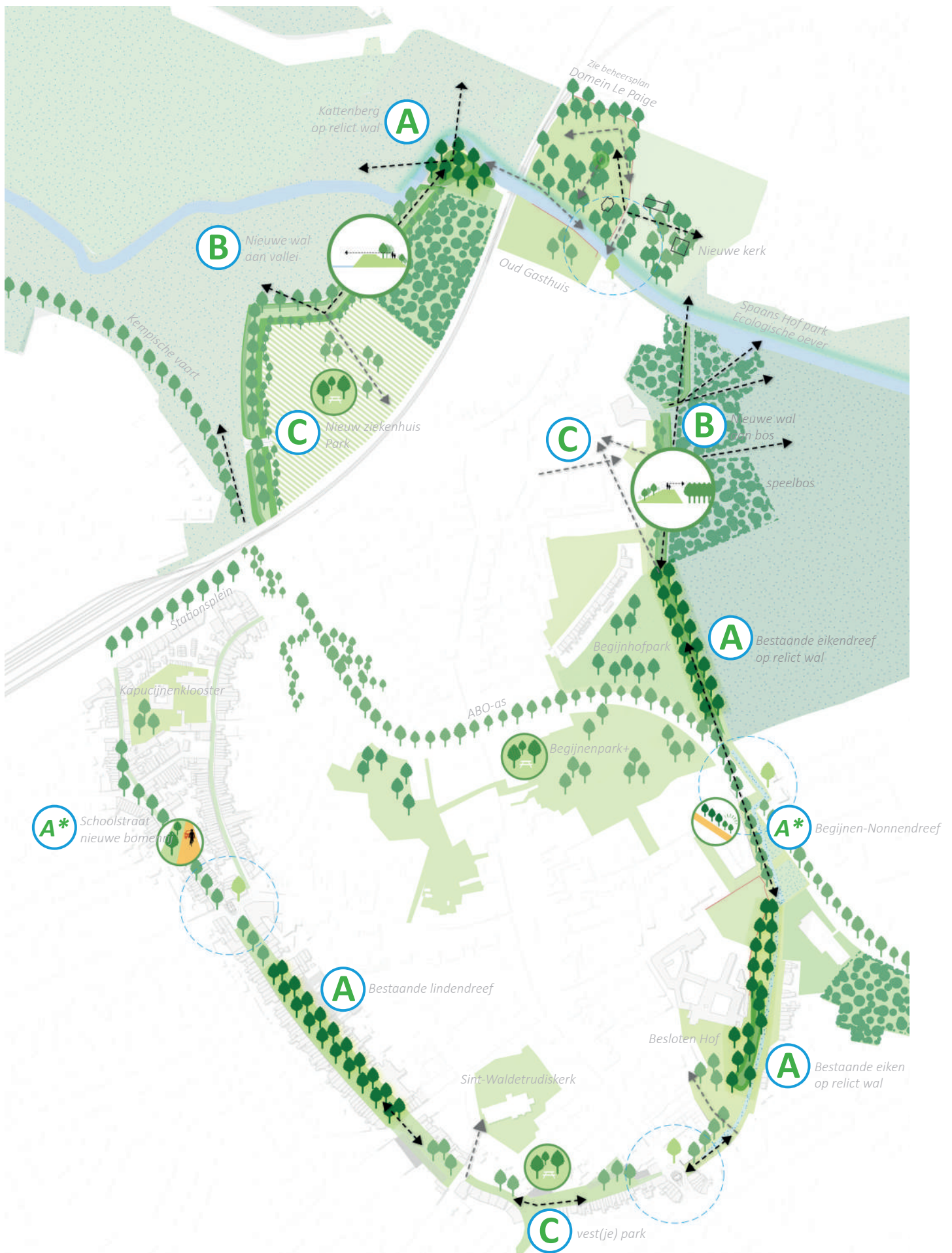
MUURTJE

ZITRAND - TRAPTREDES (AAN WATER)

Opbouw vestenpad: met varianten afwerking en boord.

2 VERSTERK EN WAARDEER DE GROENE STRUCTUREN OP DE VESTEN EN VERKNOOP DEZE MET DE GROENSTRUCTUREN OP SCHAAL VAN DE STAD

Op de originele stadsomwalling kwam grazige vegetatie (met doornhagen) voor en graszoden zorgden voor een cruciale versteviging van de aarden wal. Bomen en hoge houtige gewassen ontbraken heel bewust voor het bewaren van overzicht en open zicht.

Het toekomstige Vestenpark biedt ruimte voor vergroening met een visie, namelijk het versterken van de groene verbindingen op verschillende niveaus. Hierbij is steeds aandacht voor een evenwicht tussen biodiversiteitswaarde, beeldwaarde, esthetische waarde en erfgoed.

Het vestenpark verknoopt belangrijke landschappelijke groenstructuren in het noorden met groene stedelijke publieke ruimten. Stad en landschap liggen via de vesten steeds dicht bij elkaar.

A Wal relictten: Op de huidige stadsvesten komt intussen een waardevolle beplanting voor met belangrijke biodiversiteitswaarde voor de stad. Het bomenpatrimonium op de vesten kent een hoge erfgoedwaarde en is beeldbepalend voor de beleving van de huidige vestenstructuur. Denk maar aan de monumentale bomen en groenstructuren op de Begijnen-, Nonnen- en Molenvest tot het park en arboretum in Domein Le Paige.

B Nieuwe vestenwal: In het noordelijke deel heeft het vestenpark een volwaardig landschappelijk karakter waarbij de vestenwal herstelt kan worden. Dit is meteen ook het grootste deel van het Vestenpark (circa 2,5 km). Hier is er ruimte voor bestaande én nieuwe parken in verbinding met het vestenpark. Onder andere Domein Le Paige, corridor Kleine Nete, Spaanshofpark, De Hellekens, Speelbos, Begijnhofpark en Begijnvest.

C Nieuwe parken: Nieuwe parken zijn gewenst ter hoogte van de ontwikkelingen zoals de site De Voorzienigheid en Bruggenbeemd die verknoopt zijn met de vesten.

De ecologische corridor (zie masterplan Olympiadelaan/Bruggenbeemd) staat voor een verbreding van de vallei van de Kleine Nete doorheen de stadsomwalling – met extra ruimte voor waterbuffering in het gebied Bruggenbeemd – en de nieuwe verbinding van de vestengracht van Domein Le Paige en Koetshuis met de Kleine Nete.

In de noordelijke delen van het vestenpark worden de vestgracht en omgeving van de Kleine Nete ingericht als natte natuur met verbrede oeverzones en oeverplanten. Hierbij wordt afstemming gezocht met de erfgoedwaarden die vastgelegd zijn in het beschermde stadsgezicht, de vastgestelde archeologische zone en het beschermd monument Hof Le Paige.

Vanaf de Koepoort tot aan het station is het Vestenpark een groene (binnen)stedelijke openbare ruimte. Op termijn zal de Augustijnenlaan - Belgiëlaan ook een belangrijke groenstructuur zijn die doorheen de binnenstad loopt en aantakt op het vestenpark.

Beheersplan Le Paige

CONTINUÏTEIT VAN BOMEN

A* verbinden van dreven: Een belangrijke herkenbaarheid van de huidige vesten zijn de bomen. Aangezien het vestenpark verschillende verschijningsvormen krijgt, kunnen bomen een duidelijke herkenbaarheid worden en geeft het de mogelijkheid om ook in de stedelijke context een continue groenstructuur te verkrijgen.

Bovenop de stadsvesten staan monumentale bomen die op sommige plaatsen aan vervanging toe zijn. Deze monotone bomenrijen en dreven (vnl. eiken) worden gefaseerd vervangen door meer gevarieerde en gemengde boomsoorten, met op sommige plaatsen ook onderbegroeiing van struik- en kruidlaag om verdroging tegen te gaan en ook als verderzetting van het arboretum van Le Paige. Nieuwe bomendreven linken de restanten aan elkaar zoals bijvoorbeeld de Begijnvest en Nonnenvest door middel van een duidelijke bomendreef verbonden worden.

Zie ook handleiding voor het inventariseren van houtige beplantingen met erfgoedwaarde > <https://oar.onroenderfgoed.be/publicaties/HAOE/23/HAOE023-001.pdf>

Stinzenbeplanting en momentale bomen op Le Paige

Momentale bomen op Begijnvest

TERUGBRENGEN VAN GRONDWALLEN

In de vallei wordt er vol ingezet op het terug leesbaar maken en terugbrengen van de grondwallen. De bestaande reliëfrestanten van de grondwal (Kattenberg, Le Paige en Nonnenvest) worden met respect beleefbaar gemaakt. De nieuwe grondwallen ter hoogte van Bruggenbeemd en De Voorzienigheid zijn een interpretatie van de historische wal waarbij fiets- en wandelpaden verhoogd doorheen het landschap lopen en een bomenrij op de grondwal aangeplant wordt.

Historische grondwal bij Damme

Bomenrij op wal met wandelpad

Losse aanplant, zichten & reliëf

The green road, Utrecht - Redscape

3 WATER ALS ONDERDEEL VAN HET VESTENPARK

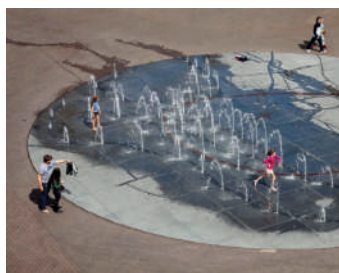
Water en de walgracht waren belangrijke onderdelen van de historische verdediging van de stad.

Vandaag is water in de binnenstad nagenoeg volledig verdwenen. Ook de link tussen de vesten en water is praktisch nergens meer aanwezig. De stad zal zich moeten verdedigen en weerbaar maken tegen het veranderende weer. Hierbij kunnen enerzijds de wateropgaves komen vanuit de overstrooming van de Kleine Nete en piekbuien in het stedelijk gebied. Anderzijds zijn ook droogte en hittestress een agenderende opgave.

De ambitie is om water in al zijn vormen terug een onderdeel van het Vestenpark te maken en de stad hierdoor meer weerbaar en aantrekkelijk te maken. Dit kan op verschillende manier en met diverse doelen gebeuren.

A Herstellen van de vestengracht in het Kroonwerk: De noordelijke vestengracht werd historisch gevoed door de Kleine Nete, omdat deze met elkaar in verbinding stond. De walgracht wordt zichtbaar terug verbonden tot een doorstroombaar en continu en ecologisch waardevol geheel. Verder onderzoek heeft aangetoond dat het rechtstreeks inlaten van water uit de Kleine Nete niet mogelijk is door de waterpeilen, wel het inpompen van water vanuit de Kleine Nete.

B Hermeandering en waterbuffering in de vallei van de Kleine Nete: In de vallei van de Kleine Nete wordt de rivier uit haar strakke keurslijf gehaald en wordt er ruimte voor hermeandering en waterbuffering voorzien.

Vesten als kunstobject in speelfontein, H. Hooverplein Leuven

Spiegelvijver Abdij Averbode

C Walgracht herstellen: In de valleigebieden waar de grondwal teruggebracht wordt, wordt ook de walgracht hersteld. De walgracht is een natte voet aan de grondwal en kan gevoed worden met grondwater en stedelijk hemelwater. Verder onderzoek is lopende voor de koppeling tussen de walgracht en de nieuwe RWA-as.

D Stedelijke walgracht dmv wadi: De zuidelijke vestengrachten werden vroeger gevoed door afstromend hemelwater en op sommige locaties grondwater. Door middel van "doudanen" (*oud nederlands voor dammen*) werd het water vastgehouden. In het toekomstige Vestenpark wordt hiernaar gerefereerd door het herstellen van de walgracht als wadi's. Deze laagtes vangen het hemelwater op na (piek)buien, houden het vast en laten het langzaam infiltreren.

E Ontharding en infiltratie in vestenstraat: In de smalle stedelijke straten is het niet mogelijk om royaal ruimte te voorzien voor wadi's maar wordt zo veel als mogelijk onthard waardoor water meteen infiltreert. Daarnaast wordt het (hemel) water afgeleid naar verlaagde beplante zones.

F Water als aantrekkelijk stedelijk object: De historische walgracht was niet enkel van belang voor de verdediging van de stad, maar ook de inwoners maakten zich nuttig aan het water. Dit laatste kan dienen als inspiratie. Bij de historische poorten kan water ingezet worden als verbijzondering van de poort bv. in de vorm van een spiegelvijver. Op de Grote Markt zou een waterkunstelement het verhaal kunnen vertellen van de vesten en een speelse en aantrekkelijk publieke ruimte maken.

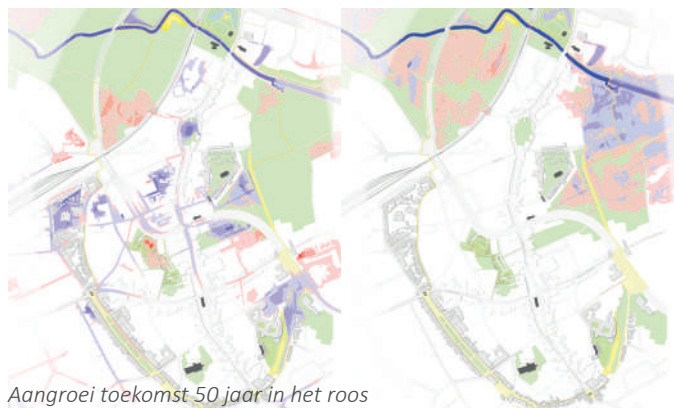

Wadigracht in stedelijke context

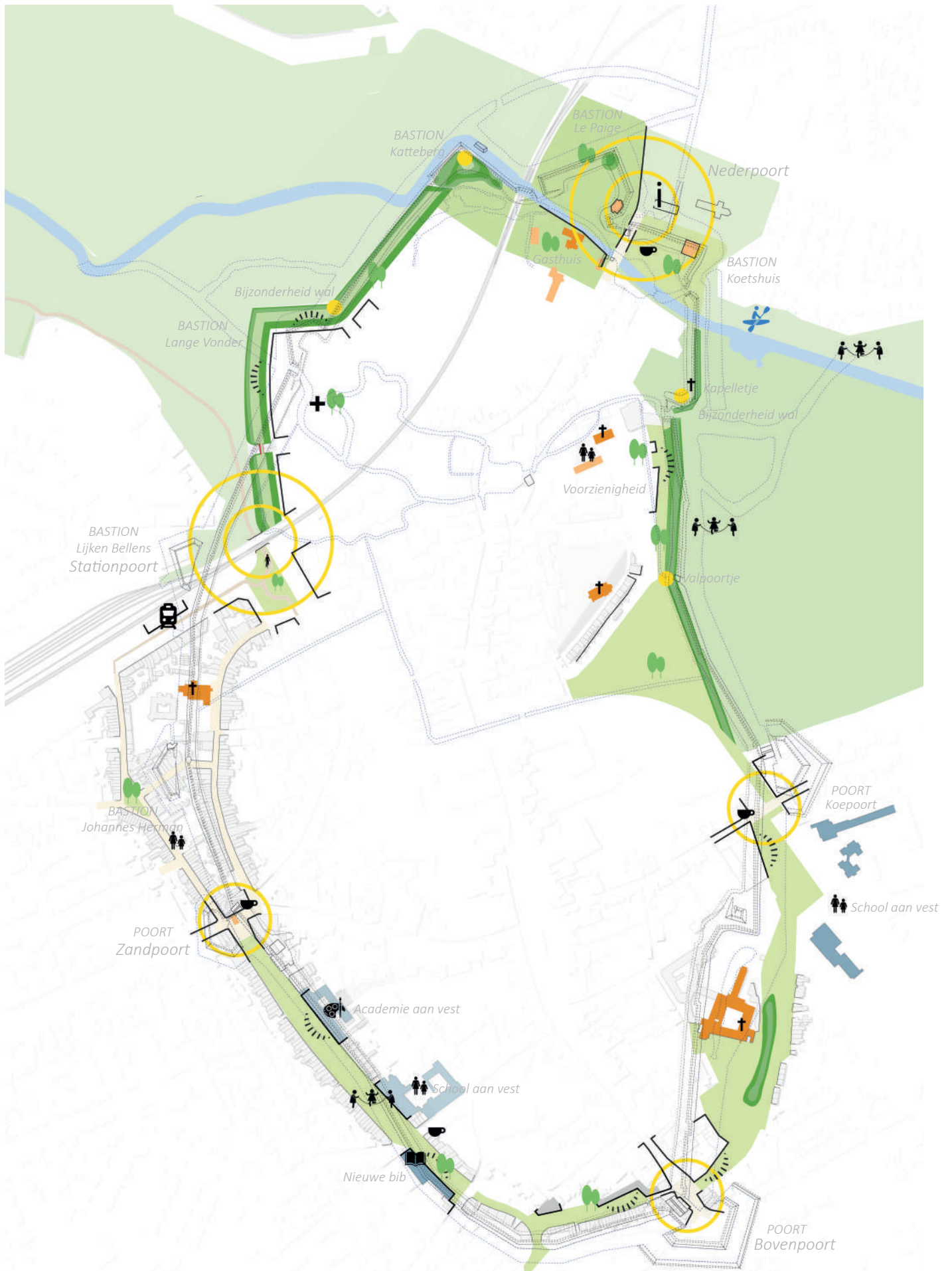
herstel historische gracht als bufferzone in vallei

Vesten in Damme, West-Vlaanderen

Aangroei toekomst 50 jaar in het roos

Overlast piekbuien (links) - Overstrooming (rechts)

4 INTERESSANTE POORTEN EN ONTMOETINGSPLEKKEN

De historische poorten zijn van oudsher de link tussen binnen- en buitenstad. De plek waar de continuïteit van de wal verbijzonderd werd tot een poort met

vaak een gebouwd object. De Zandpoort en Bovenpoort zijn hiervan nog de zeer herkenbare relictten.

De ambitie is om van het Vestenpark een parkstructuur te maken waarin aangename verblijfs- en ontmoetingsplekken gecreëerd worden, gebaseerd op een herinterpretatie van de historische poorten, maar aangevuld met nieuwe hedendaagse gemeenschapsfuncties en behoeftes.

DE POORTEN

De Nederpoort en Stationspoort zijn twee poorten die een bovenlokale functie en aantrekkingskracht hebben. Het zijn twee plekken die de ligging van Herentals in haar landschappelijke context (Netevallei en Kempische Heuvelrug) kunnen uitspelen.

Bij de stationspoort is vandaag het verhaal van de vesten en historische poort volledig verdwenen. Hier is het de ambitie om door middel van een landschappelijke tunnel de verbinding tussen binnenstad en Netevallei terug voelbaar te maken. De Nederpoort is gelegen binnen het Kroonwerk waarbij diverse projecten op til staan. De nieuwe kerk en transformatie van de bestaande noodkerk tot informatiepunt zullen deze locatie terug tot een ontmoetingsplek maken.

De Koepoort is vandaag een verkeerskundige kruising van de Sint-Jobstraat en Augustijnenlaan. Hierbij is de ambitie om de verschillende geschiedkundige lagen van de Herentalse vesten en ook de Kempische Vaart terug voelbaar te maken.

De Bovenpoort en Zandpoort zijn nog steeds als relict aanwezig, maar staan uitgetekend in de stedelijke omgeving. Door het ontbreken van continuïteit

van de vesten zijn het afgesneden relictten. Hierbij is voornamelijk de ambitie om door middel van omgevingsaanleg de poorten terug te linken aan de context en continuïteit van de vesten. Hoewel de binnenruimtes klein zijn, is het toch interessant om na te denken over (tijdelijke) invullingen om de poorten terug te activeren.

BIJZONDERE HISTORISCHE PLEKKEN OP DE VESTEN

Naast de poorten zijn er vanuit de historische werken nog bijzondere plekken op de vesten aan te duiden. De ambitie hier is om ook deze plekken terug leesbaar te maken.

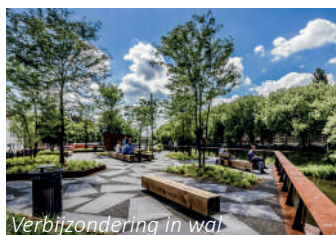
De Kattenberg kan ingericht worden als een zeer bijzonder uitzichtpunt waarbij de functie van bastion met uitzicht op het landschap terug verteld kan worden.

Het Valpoortje en kappeletje zijn kleine plekken die op een zeer kleine schaal als interessante verblijfsplek ingericht kunnen worden.

In de nieuwe woonontwikkeling van De Voorzienigheid wordt de kapel getransformeerd tot een horeca functie. Het maken van een goede visuele relatie en fysieke verbinding vanaf de vesten naar dit bijzondere historische gebouw is een uitgelezen kans.

BIJZONDERE FUNCTIES AAN DE VESTEN

De ambitie is om van de vesten ook een levendige stedelijke structuur te maken. Op en aan de vesten bevinden zich veel gemeenschapsfuncties zoals het administratief centrum, de nieuwe kunstencampus, diverse schoolcampussen (GO, Kosh) enz. deze krijgen fysiek een verankering met de vesten. Dit kan door het maken van een toegang, voorplein en dergelijke aan de vesten. Ook (semi) private functies zoals diverse woningbouwprojecten krijgen bewust een voorkant en kwalitatief gezicht naar de vesten.

*Verbijzondering in wal
Rust- en uitkijkpunt
Sint-jan Bolwerk Dommel (NL)*

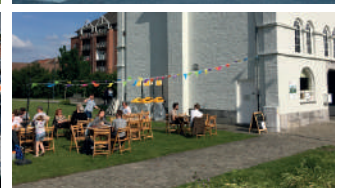
*bewonersevenementen in vesten-
parkjes/ tuinstraten*

*Boven: Leiden, bloemenwinkel horeca
Onder: Lier, hotel*

*Boven: Herentals, taverne nabij poort
Onder: Gent, Pop-up horeca*

Historische poorten met (tijdelijk of permanente) functie in of rond

5 ARCHEOLOGISCHE TOETS

De historische kern van Herentals is door de Vlaamse regering vastgesteld als archeologische zone. De grens van die archeologische hotspot wordt gevormd

door de 18^e eeuwse aflijning van de vesten op de Ferrariskaart.

Het hele vestensysteem kent een veel grotere voetafdruk in de bodem, met inbegrip van de verschillende historische fases, alsook de randelementen in de zones voor en achter de wal en de gracht. Bij ontwikkelingen of bodemingrepen op de zone van het vestensysteem vraagt de stad om maximaal rekening te houden met archeologische kenniswinst.

A) Valt de te ontwikkelen site geheel of gedeeltelijk **binnen de vastgestelde archeologische zone**. En is voor de geplande werken of de verkaveling van gronden een omgevingsvergunning vereist?

De aanvrager gaat na of een archeologienota opgemaakt dient te worden. Zo ja, dan gebeurt de archeologische check door een erkend archeoloog in opdracht van de aanvrager. Zo nee, dan is B) van toepassing.

B) Valt de te ontwikkelen site niet binnen de vastgestelde zone, maar wel **binnen de aflijning van het vestensysteem (gearceerde zone)**. Of valt de te ontwikkelen site wel (deels) binnen de vastgestelde zone, maar is een archeologienota niet verplicht?

De stad vraagt om tijdens de werken een archeologische check van het terrein te laten uitvoeren door een archeoloog of expert via het vestenteam.

Dit kan zowel structureel, bijvoorbeeld door aan te sluiten op het werfoverleg, of occasioneel, bijvoorbeeld na aanleg van een werfput op een afgesproken moment. De archeoloog komt in opdracht van de stad ter plaatse en registreert eventueel nuttige informatie. Er worden geen archeologische ingrepen of onderzoeken verricht.

Indien nodig doet de archeoloog of expert een toevalsmelding bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

C) Valt de te ontwikkelen site **niet binnen de vastgestelde zone en niet binnen de aflijning van het vestensysteem**, en is er geen omgevingsvergunning en/of geen archeologienota verplicht?

Dan geldt nog altijd de wet op de archeologische toevalsvondsten ([artikel 5.1.4](#) van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Een toevalsvondst is een vondst die aan het licht komt buiten archeologisch onderzoek of zonder metaaldetector. De melding van archeologische toevalsvondsten is verplicht en dient binnen drie dagen na de vondst te gebeuren bij het agentschap Onroerend Erfgoed [via deze link](#). Na de melding bescherm je tot 10

dagen na het ontdekken de vondst en haar vindplaats. Onderzoekers van het agentschap Onroerend Erfgoed komen ter plaatse en onderzoeken de site waarna hun onderzoek met een termijn van 10 dagen verlengd kan worden of wordt afgesloten. Dit onderzoek wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid.

UITBREIDING VASTGESTELDE ARCHEOLOGISCHE ZONE

De huidige vastgestelde archeologische zone is gebaseerd op de Ferrariskaart. De geschiedenis van de vesten laat echter zien dat het vestensysteem (in sommige periodes) ruimer ging dan deze zone. Vanuit deze kennis en om meer te weten te komen over de vesten door archeologie zal worden onderzocht of de contour van de vastgestelde archeologische zone moet worden uitgebreid.

Archeologische toets zoning

6 WE MAKEN SAMEN DE VESTEN

De vesten zijn collectief en van iedereen, het toekomstige Vestenpark is er voor en door de inwoners van Herentals. De coordinatie van het Vestenpark is in handen van de kerngroep van het vestenteam, een samenwerking tussen de stad, IOED, Land van Nete en Aa en Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete.

Naast deze omkadering is het belangrijk om het draagvlak en waardering voor de vesten te vergroten zodat bewoners en betrokken er mee zorg voor dragen. Hiervoor zijn binnen het gelopen proces twee momenten uitgewerkt. Een vestenwandeling waarbij door gidsen en infopanelen het verhaal van de vesten verteld werd en een Vestenavond waarbij door middel van lezingen en een interactieve kaart de dialoog rond de vesten verder gezet werd.

Het vestenverhaal dient echter levendig gehouden te worden. Enerzijds door de professionele werking en omkadering met het vestenteam. Anderzijds door het verder uitdragen van de vesten en het draagvlak binnen de inwoners en geïnteresseerden uit te bouwen. Dit kan door activiteiten en evenementen, projecten, donateurs en fondsen, vrijwilligerswerking en beheer.

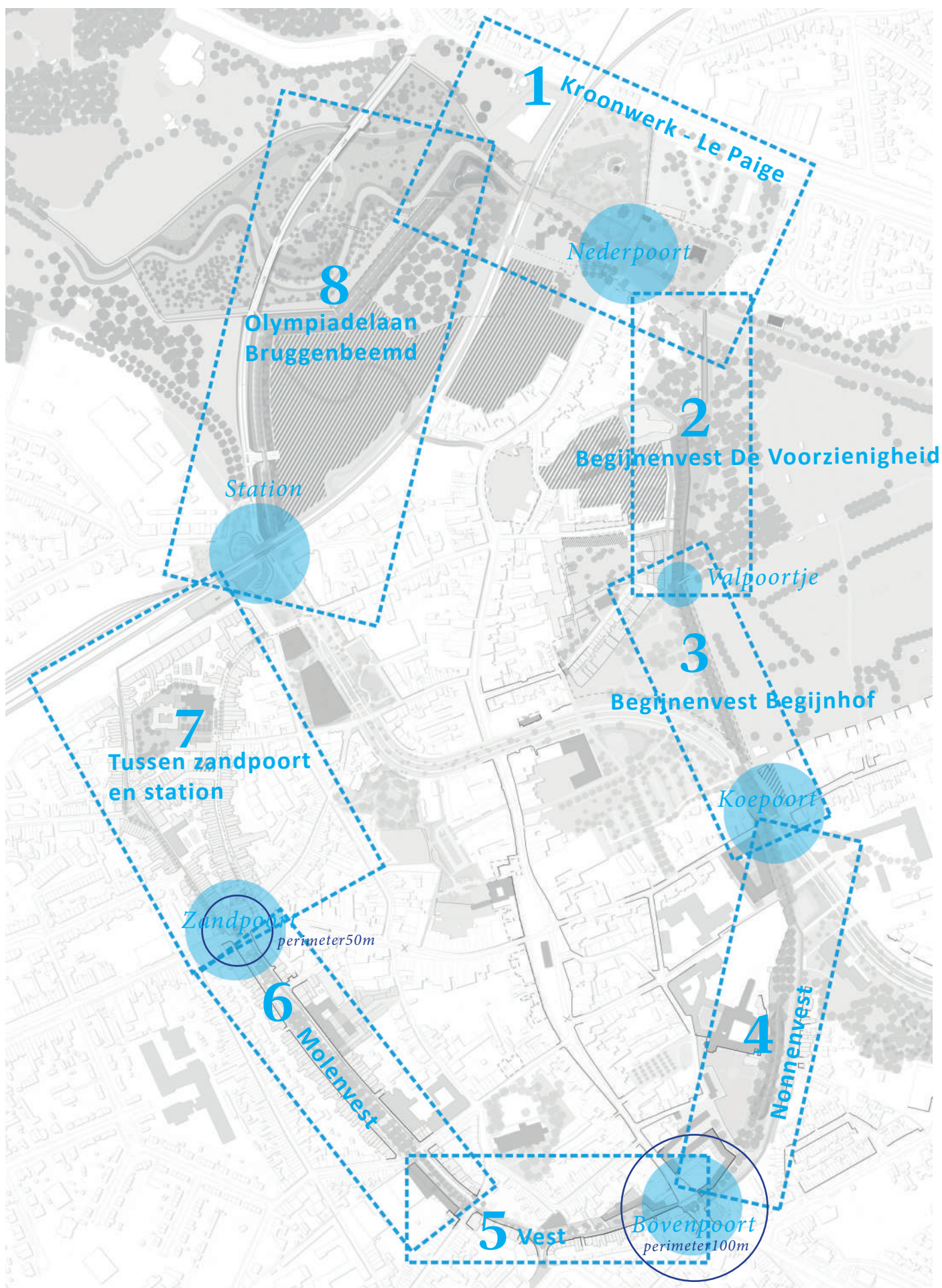

Vestenavond: lezing en interactieve kaart

Vestenwandeling: gidstocht en informatiepanelen

7 MAAK ELK SEGMENT EN ELKE POORT SPECIFIEK

Vanuit voorgaande ambities is het nieuwe vestenpark vooral een zoektocht naar continuïteit en herkenbaarheid. Een duidelijk nieuw aaneengesloten geheel. Echter de vesten kennen en kenden veel diverse contexten. Vandaaruit kan het vestenpark opgedeeld worden in acht diverse segmenten en vier historische poorten en 1 nieuwe poort (station). Elk segment en poort kent zijn eigen specificiteiten, ambitie en dynamiek. Bij elk segment worden de historische bouwstenen zoals stadspoorten, bastions, wallen, walgrachten anders geïnterpreteerd.

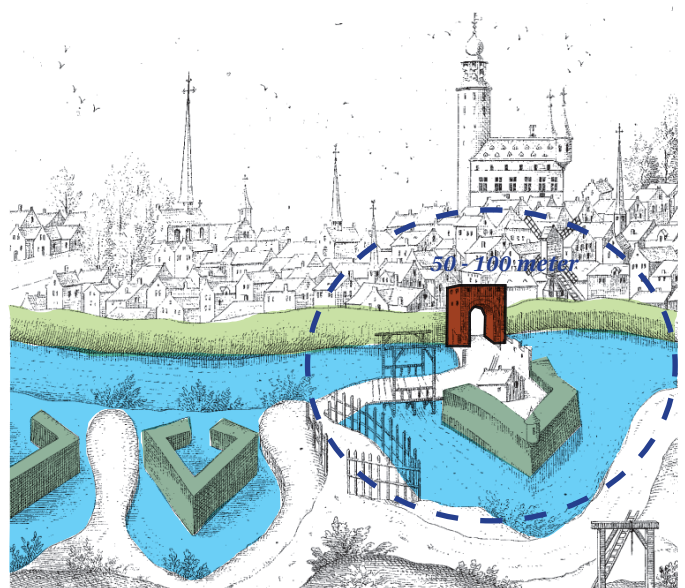
Algemene richtlijnen bij de bouwstenen zijn:

1. Rondom de bestaande en nieuwe **stadspoorten** moet rekening gehouden worden met de historische context: **schaal, volumetrie en bouwlagen moeten binnen het bestaande gabarit blijven**. Bij de bestaande poorten wordt een perimeter ingesteld ter grootte van de vroegere bastions (*50m Zandpoort & 100m Bovenpoort*), zodat nieuwe ontwikkelingen aan deze poorten niet in schaal overheersen.
2. Voor de restanten van de drie **bastions** geldt de regel dat ze behouden moeten blijven en **zo goed mogelijk de voormalige functie in hun context tonen**. Verder kunnen de verdwenen bastions als inspiratie dienen voor nieuwe te creëren ontmoetingsplaatsen als pleinen of via visuele referenties waar mogelijk.
3. Bij de **wallichamen** geldt dezelfde opzet. De restanten van de bestaande aardenwallen worden behouden en waar mogelijk verbeterd naar leesbaarheid en inrichting. Waar mogelijk wordt het verdwenen reliëf van de wal gereconstrueerd op het vroegere tracé.
4. Ook voor de **grachten** geldt hetzelfde principe. Grachtenrestanten worden behouden en waar mogelijk met elkaar verbonden. Voor de verdwenen vestgrachten geldt het principe van reconstructie in verschillende vormen (zie ambitie 4: interessante poorten).
5. Waar de **vestentracé's** momenteel nog verwijzen naar de vroegere vestenstructuur is het mogelijk om bij nieuwe te ontwikkelen projecten naar de oorspronkelijke inrichting te verwijzen en/of te verbeelden.

Het volgende hoofdstuk visualiseert per segment specifieke richtlijnen en ontwerpvoorstellen.

Dwarsdoorsnede stadsomwalling Herentals Le Poivre
(bron: Ric Janssens - Universiteit Antwerpen)

Historische tekening ingekleurd (bron: Herentaldum)

Streefbeeldkaart Vestenpark

2.2 Streefbeeldkaart Vestenpark

Naastgelegen streefbeeldkaart is een geïntegreerde getekende weergave van de 7 ambities. Het toont het totaal van kansen, kwaliteiten en mogelijkheden van het Vestenpark.

Eén aaneengesloten groene publieke ruimte die de Herentalse binnenstad omarmt en structureert. De identiteit van Herentals als omwalde handelsstad wordt in zijn waarde terug leesbaar en kenbaar gemaakt.

2.3 Ontwerprichtlijnen per segment

Vanuit voorgaande ambities is het nieuwe vestenpark vooral een zoektocht naar continuïteit en herkenbaarheid. Een duidelijk nieuw aaneengesloten geheel. Echter de vesten kennen en kenden veel diverse contexten. Vandaaruit kan het vestenpark opgedeeld worden in acht diverse segmenten en vijf poorten. Elk segment en poort kent zijn eigen specificiteiten, ambitie en dynamiek. Bij elk segment worden de historische bouwstenen zoals stadspoorten, bastions, wallen, walgrachten anders geïnterpreteerd. (zie ook ambitie 'Maak elk segment en elke poort specifiek')

Per segment zijn er ontwerprichtlijnen uitgewerkt. Deze doen een suggestie voor (her)interpretatie of leesbaarheid van de historische vesten rekening houdend met de specifieke context en stedelijke dynamiek van het segment.

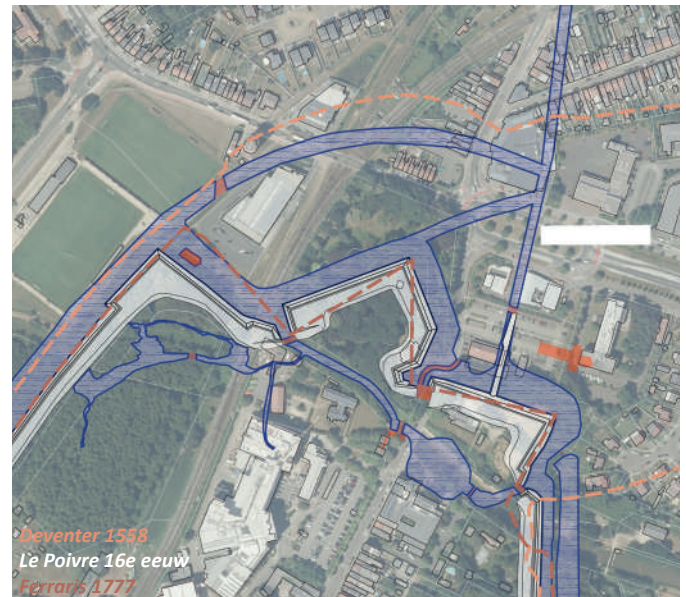
1 SEGMENT KROONWERK - LE PAIGE

Een wedijverende handelsstad kende toegangen waar je de vesten kon oversteken. Hier had je vroeger de Nederpoort en de Floristoren. De toren stond ter hoogte van de Kleine Nete om daar de opening in de wal te verdedigen. Beide poorten zijn verloren gegaan. De Floristoren was mogelijks een strategisch punt om te controleren wie per boot via de Kleine Nete de stad in en uit kwam. De toren zou mogelijk ook deels woning geweest zijn van Floris van Kets, rentmeester van de hertog te Herentals. De Nederpoort en Nederrij hebben hun naam te danken aan het natuurlijk reliëf van Herentals: het was het laagste gedeelte van Herentals.

Vermoedelijk was omwille van dit lagere reliëf de stad hier extra beschermd doormiddel van meerdere vijfhoekige bastions, die heel dicht op elkaar lagen. De drie voorwerken vormden samen precies een kroon.

In domein Le Paige zijn de restanten van de vesten in het reliëf aanwezig. De heuvel is een restant van de stadswal en de vijver is een deel van de oude walgracht. Hier kwam het voormalige kasteeldomein Hof Le Paige met landschappelijke tuin. Le Paige is een duidelijk voorbeeld van wanneer de vesting zijn militaire functie in de 18e eeuw verloor en de versnippering van de stadswal begon.

Het Gasthuis, het koetshuis, Le Paige en Katteberg kunnen in de toekomst beter verbonden worden en zo opnieuw het Kroonwerk van de stad worden.

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Deze locatie is omwille van zijn vele interessante restanten en geschiedenis de perfecte plaats om als eerste te herstellen in zijn glorie. Het vormt de noordelijke toegang als hoofdpoot tot de stad.

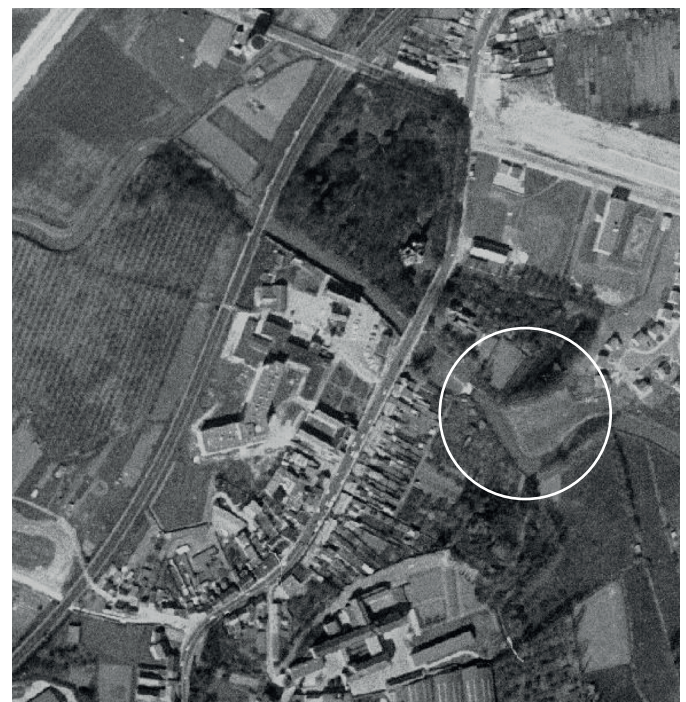
Het Kroonwerkproject zal de vestgracht weer watervoedend maken. Na de vistrap worden de grachten van site Koetshuis onder de Nederrij verbonden met de vijver van Le Paige tot aan de Kleine Nete. Het ontwerp van de nieuwe sacrale ruimte zal als inversie de herinnering van het bastion verbeelden. Een waterrad voor het opwekken van elektriciteit kan worden toegevoegd als verwijzing naar de vroegere watermolens langs de Nete.

Op de voorgrond oude brug voor voetgangers over Kleine Nete

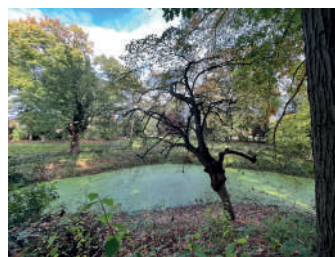
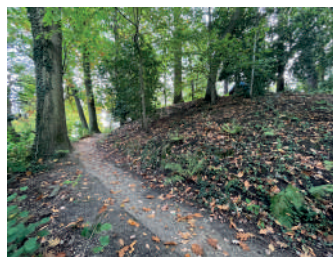
Historische postkaart/tekening - Oud Gasthuis

Luchtfoto 1971

Luchtfoto huidige toestand

Bestaande toestand foto's - omgeving Kroonwerk - Le Paige

Nieuwe kerk

Beheersplan Le Paige

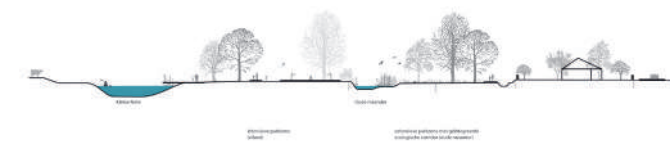
Recreatie over water

Spaanshofpark - recreatie

Uitzicht- en rustpunt op hoger gelegen punt (bv. bij Katteberg)

Spaanshofpark met herstel oude meander (LAMA)

Vestengracht met trappencascade naar Kleine Nete (bv. bij Le Paige)

Vestengracht met trappencascade - voorbeeld vistrap in Herentals

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 1

VESTENPAD VERBONDEN AAN NETWERK

1. Continu vestenpad aan Kleine Nete.
2. Secundaire route intramuros: Kant van Oud Gasthuis Kapel en Ziekenhuis.

VESTENPAD

3. Secundaire wandelpad op Kattenberg naar uitzichtpunt.
4. Vestenpad over Kleine Nete met nieuwe directe verbinding over brug.
5. Verbeteren van onderdoorgang en toegankelijkheid vestenpad onder spoorweg/fietssnelweg.
6. Vestenpad aantakken aan fietssnelweg brug over Kleine Nete.
7. Vestenpad zorgvuldig aantakken aan (voet) van Kattenberg.

MET RESPECT RELICT TERUG BELEEFBAAR MAKEN

8. Herstellen Kattenberg als bijzonder landschappelijk relict.

ONTWERP MET ZICHTASSEN

9. Open zichten vanaf Kattenberg naar Netevallei.
10. Zichtbaarheid herstel watergracht Kroonwerk op brug op Nederrij.

HERSTEL DE HISTORISCHE GRACHT DOOR LOSSE DELEN OPNIEUW MET ELKAAR TE VERBINDEN. SUGGESTIES WATERRAD

11. Herstel van de walgracht niet louter als technische verbinding, maar ook visuele beleefbaar thv:
 - waterpartij Le Paige en Kleine Nete dmv cascade.
 - gracht onder straat de Nederrij dmv een brug.
 - continuïteit gracht thv Nieuwe kerk verbinden tot Nete. *(kleine verschuiving vd. bestaande kano voor ruimte).*

MAAK INTERESSANTE POORTEN EN ONTMOETINGSPLEKKEN

12. Nederrij als regionale poort naar de stad, verbonden met Kempische Heuvelrug en Netevallei. Maak een groene parking.
13. Vormtaal en werking van voormalige bastions aan poorten zijn leidend bij het ontwerp als pleinen: straatprofiel heraanleggen, langsparkeren weghalen en zichtbaarheid naar Kleine Nete versterken.

2 SEGMENT BEGIJNVEST - DE VOORZIENIGHEID

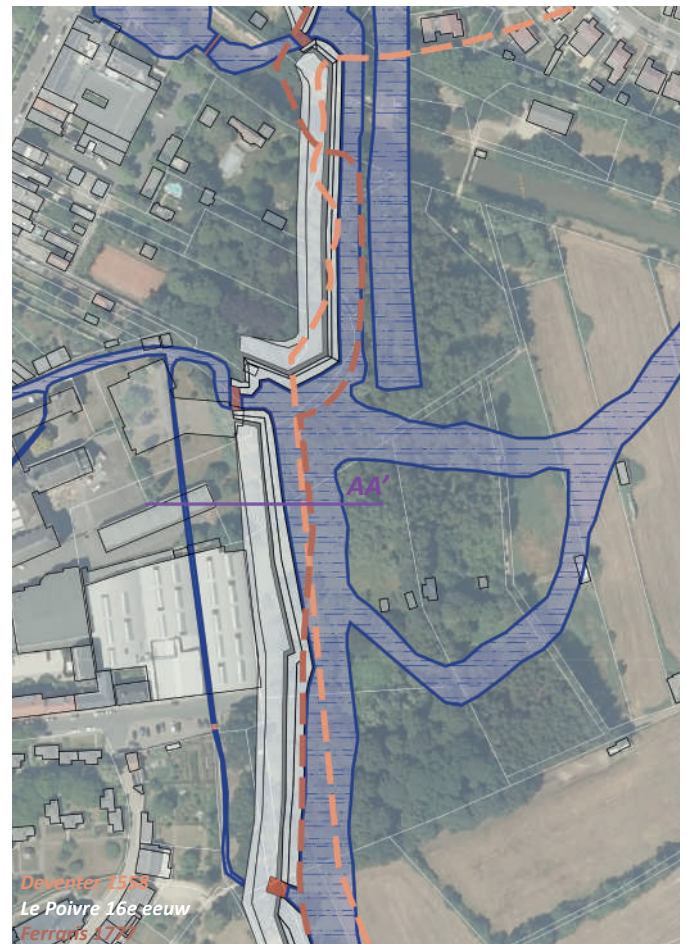
Het domein van De Voorzienigheid was vroeger de tuin en klooster van de Minderbroeders. Tussen de Infirmierie en het begijnhof liep een pad naar de vesten. Onderweg moest men een brugje over de Maasloop oversteken. De vesten bestonden in dit segment uit een liniaire vestenwal met vestengracht. Met enkel de Molennete en Vlietje als onderbreking. Het Vlietje stroomde dwars door de stad om in het Abroek samen te vloeien met de Kleine Nete.

In 1719 kwam achter de Infirmierie een scheidingsmuur waarvan nog een klein deeltje tot vandaag bewaard bleef.

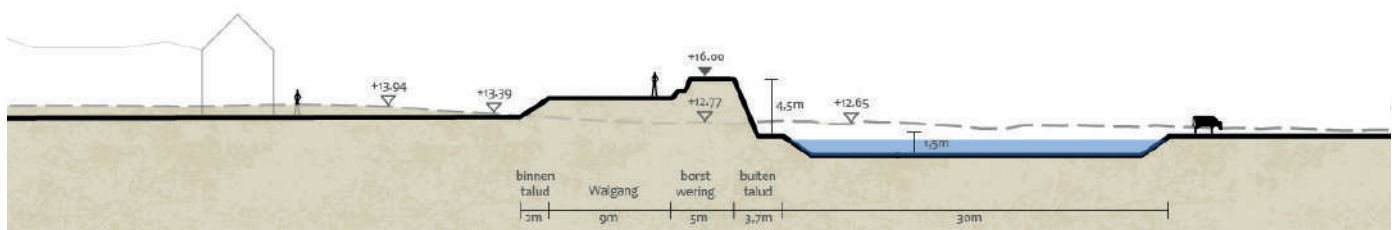
Vandaag de dag zijn er geen zichtbare vestenrestanten binnen dit segment. De ambitie is om (een interpretatie van) de historische vestenwal en gracht terug te brengen. Het is één van de weinige segmenten waar de kans is om de vesten terug in te schuiven als een overgang tussen stad en het omringende landschap met in het bijzonder hier de Netevallei.

De nieuwe vestenwal kan een waardevolle verbinding tussen de Nete en het Begijnhof worden en is een ontbrekende recreatieve verbinding. Anderzijds ligt hier ook de kans om de vooralsnog afgesloten terreinen van De Voorzienigheid te ontwikkelen als een nieuw openbaar stadsdeel.

Beide ontwikkelingen, herstel vestenpark en ontwikkeling site tot een volwaardig stadsdeel, kunnen elkaar versterken.

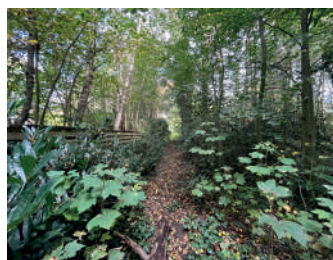
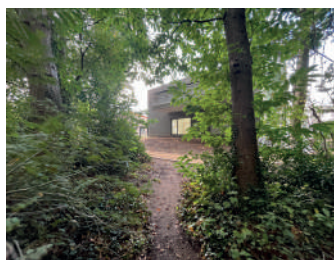
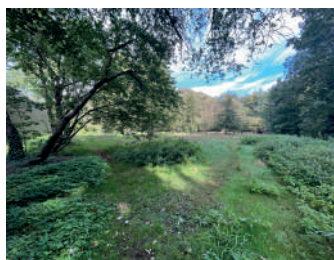
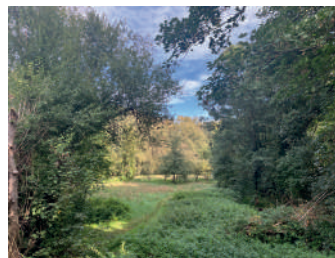
Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Historische doorsnede AA'- op basis van Le Poivre

Luchtfoto huidige toestand

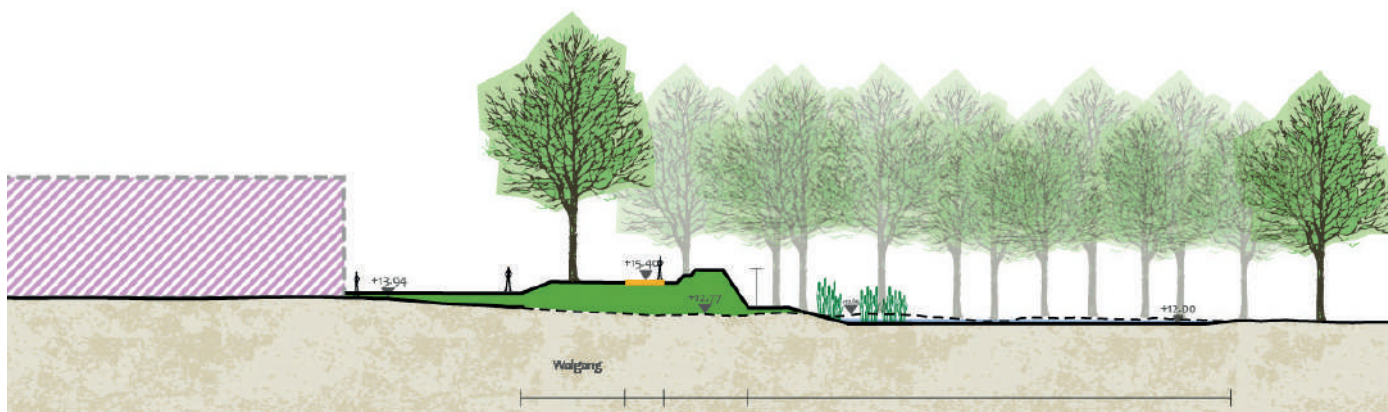

Overgroeid kapelletje

Bestaande toestand foto's - omgeving De Voorzienigheid

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 2

Ontwerp doorsnede AA' - wal en walgracht

VESTENPAD VERBODEN AAN NETWERK

1. Continu vestenpad tussen Kleine Nete en Begijnenvest.
2. Alternatieven op korte termijn (aansluiten op bestaande brug over Kleine Nete), vlonderpad doorheen vallei
3. Extramuros aansluiten aan wandelpaden in valleigebied/ Hellekens ter hoogte van Valpoortje. Intramuros aansluiten op netwerk publieke ruimte
4. Zichtbaar maken van kapelletje in bos door route er langs te laten lopen.
5. Vestenpad aansluiten op niveau begijnvest (taw 15.40m)

TERUGBRENGEN VAN EEN GRONDLICHAAM (WAL), OVERAL IN HET VALLEIGEBIED

6. Interpretatie van opbouw van de historische wal (talud, walgang, borstwering, talud) (zie doorsnede). Het asymmetrische wallichaam is leidend. Steile kant extramuros, flauwe zijde intramuros thv nieuwe ontwikkeling.
7. Flauwe intramuros vestentalud uitbreiden als parkzone richting site De Voorzienigheid.
8. Doordacht aansluiten van vestenwal op nieuwe gebouwen site De Voorzienigheid.

ONTWERP MET GROENSTRUCTUREN

9. De binnentalud van de wal ontwerpen als parkzone met continue bomenrij verbonden met Begijnendreef.
10. Onderbreking van bomenrij is mogelijk ter hoogte van zichtas vesten naar kapel.
11. Buitentalud minder tot niet beplanten om zichten richting landschap (bossen)/ vallei te vergroten.
12. Rekening houden met bestaande waardevolle bomen.

HERSTEL HISTORISCHE GRACHT - NATTE VOET

13. Een natte voet als walgracht in natte vallei (Grondwater gevoed Waterpeil: ca.12.0 TAW - bodempeil: ca. 10.75 TAW).
14. Intramuros aansluiten op Vlietje en Maasloop voor hemelwater.

INSPELEN OP BIJZONDERHEDEN VAN HISTORISCHE VESTEN SPECIFIEK OP SEGMENT

15. Herinterpretatie Valpoortje
16. Verbijzondering, creëren verblijfsplek en relatie intra-extramuros ter hoogte van De Voorzienigheid (vb. verbreden binnenzijde talud, vestenboord inzetten als muurtje - trap)
17. Verbijzonderen wal ter hoogte van historische doorsnijding Vlietje en bestaand kapelletje dmv verblijfsplek en relatie intra-extramuros.

ONTWERP MET ZICHTASSEN

18. Vanaf de wal zichten extramuros naar de vallei/landschap creëren die gekoppeld zijn aan bijzonderheden, zoals uitplooiing wal, Valpoortje...
19. Vanaf wal zichten intramuros naar kapel De Voorzienigheid

(BEBOUWD) PROGRAMMA IN RELATIE EN AFSTAND TOT DE VESTEN

20. Voldoende afstand (uitloop flauw talud + 10m) zodat vesten en gebouwen autonoom zijn.
21. Indien wal en gebouw raken. Gebouw als voorkant naar vesten ontwerpen en doordacht aansluiten vestenwal en gebouw.

ref: Diest, schaffestraat-Leesthof achtergrond

3 SEGMENT BEGIJNENVEST - BEGIJNHOF

Het historische centrum van Herentals verkleinde in de 16e eeuw. In het noorden lag het oud beginnhof dat verdwenen is bij het terugdringen van de nieuwe stadswallen. Het nieuwe beginnhof verhuisde meer zuidelijk, richting de Grote Markt. Vanuit het beginnhof was een verbinding met de vesten naar het toenmalige Valpoortje. Dit was een kleinere poort en verbinding over de vesten zodat het vee naar de weiden geleid kon worden. Deze opening werd in 1590 dichtgemaakt omdat elke opening in de vesten een zwak punt was.

Het Valpoortje had ook een klein gebouwtje waar vermoedelijk buskruit opgeslagen lag en vandaar ook gekend was als Poedertorentje. De Begijnen- en Nonnenvest stonden in rechtstreekse verbinding langs de Koepoort. In de 18e eeuw, na het militaire verlies, was dit nog steeds het geval totdat de Kempische vaart langs hier doorsneed. In 1735, toen de rol van Herentals als garnizoenstad was uitgespeeld, kreeg de magistraat de toelating om bomen op de omwalling aan te planten, onder andere om extra inkomsten te genereren.

Advertenties uit de 19de eeuw leren dat het vermoedelijk ging om elzen en eiken. Aanplantingen gebeurden

eerst in een los aangeplant verband, maar later werd dit veranderd naar dreven (rechte aanplant). Dit gebeurde onder andere op Begijnen- en Nonnenvest.

De Begijnenvest is bijna de enige plek waar de bewaarde vesten nog de verbinding is tussen stad en landschap (extramuros), zoals het vroeger overal was.

Historische foto begijnenvest met in voorgrond Kempische Vaart

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Luchtfoto huidige toestand

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 3

Bestaande toestand foto's - Begijnvest

VESTENPAD

1. Continu vestenpad tussen site De Voorzienigheid en Koepoort
2. Aansluiten op Valpoortje. Vestenpad aansluiten op niveau Begijnvest (taw 15.40m)
3. Aansluiten op paden doorheen begijnhofpark

ONTWERP MET GROENSTRUCTUREN

4. Gradueel vervangen bestaande eikendreef door bomenlaan
5. Aansluiten en uitbreiden Begijnhofpark zoals geformuleerd in conceptstudie ABO-as

HERSTEL HISTORISCHE GRACHT

6. Walgracht terugbrengen als wadi voor opvangen hemelwater.

DETAIL AAN KOEPOORT

Van de historische Koepoort is vandaag niets zichtbaar dat doet herinneren aan de geschiedenis van de vesten. Archeologisch onderzoek wees in 2021 echter uit dat er mogelijk nog veel sporen in de grond zitten van de historische funderingen van de poort. Tekeningen wijzen ook uit dat het ooit de intentie was om een citadel op deze toegangspoort te bouwen. Deze is echter nooit gerealiseerd.

Niet enkel de geschiedenis van de vesten is op de site waardevol, het wordt gekruist met het verhaal van de Kempische vaart. Hierbij was een brug de verbinding van tussen de Sint-Jobstraat en Koppelandstraat. De brede zone voor het administratief centrum heeft zijn maat van de vroegere zwaairom.

De ambitie van deze knoop is om beide belangrijke fases in de geschiedenis van Herentals evenwichtig naast elkaar terug leesbaar te maken. De vesten door het continu maken van het vestenpad, bomenstructuur en vestengracht. De Kempische vaart door de ruimte van de zwaairom te accentueren en de groenzones in te zetten als wadi's voor hemelwaterbuffering.

Een belangrijke koppeling met het toekomstige masterplan van de ABO-as dient hier gelegd te worden.

Historische kaart Le poivre
Detail ontwerp van een fort (nooit uitgevoerd)

Historische kaart Kempische Vaart

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Luchtfoto huidige toestand

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom Koepoort

VESTENPAD

1. Continue vestenpad tussen Kleine Nete en Begijnvest.
2. Vestenpad als veilige en conflictvrije fietsroute en toegangen tot scholen
3. Veilige en logische aansluitingen naar Grote Markt/Binnenstad
4. Vestenpad als voorrangsroute met kruising Augustijnenlaan en Sint-Jobstraat

ONTWERP MET GROENSTRUCTUREN

5. Verbinden van dreef Begijnvest met Nonnenvest dmv nieuwe dreefstructuur
6. Vergroenen en ontharden ABO-as

HERSTEL DE HISTORISCHE GRACHT

7. Hemelwater opvang dmv laagtes als vertaling van continue grachtstructuur extramuros en zwaaiikom Kempische vaart.
8. Aansluiten walgracht met wadi's

INSPELEN OP BIJZONDERHEDEN VAN HET HISTORISCHE VESTEN SPECIFIEK OP SEGMENT

9. Zichtbaar maken verhaal Koepoort
10. Zichtbaar maken historische verhaallijn zwaaiikom

ONTWERP MET ZICHTASSEN

11. Zichtas tussen Koepoort en Nonnenvest

(BEBOUWD) PROGRAMMA

12. Nieuwbouw site Administratief Centrum
13. Entreezone voor Administratief Centrum
14. Nieuwbouw aan Koepoort
 - Ruimtelijke inpassing en ontwerp moeten vanuit verschillende 3D perspectieven voorgelegd worden. Hierbij moet degelijk aangetoond worden hoe de historische context vertaald is.
 - Architectonische details zoals diepe dagkanten, gearticuleerde plinten, dorpels, reliefrijke deuren, stootranden, plinten moeten expressief aanwezig zijn.
 - Geen 'doodse plinten', maar levende plinten oa. door mogelijkheid open te houden voor handel en horeca in plinten. Interactie tussen plint en vestengracht - vestenpad
 - mogelijkheid tot voorzien van aansluiting wandel- en fietszone vestenpad
 - Nieuwbouw dient een dakenlandschap te hebben
 - Kleinschalige materialisatie (baksteen) en warme vriendelijke uitstraling.
 - zichten naar Begijnvest vrijhouden

4 SEGMENT AUGUSTIJNENLAAN - NONNENVEST

De naam van de Nonnenvest komt van het Besloten Hof dat achter de aarden wal ligt. In 1410 werd het hof bewoond door de zusters Norbertinessen en in 1836 werden de zusters Franciscanessen eigenaar van het klooster.

De wal en gracht waren niet overal uniform in maatvoering. Bij de Nonnenvest was de wal liefst 6 meter hoog, terwijl deze in de Kleine Nete vallei maar 3 meter hoog was. Ook de verschillende stadswallen in tijd kenden soms andere posities.

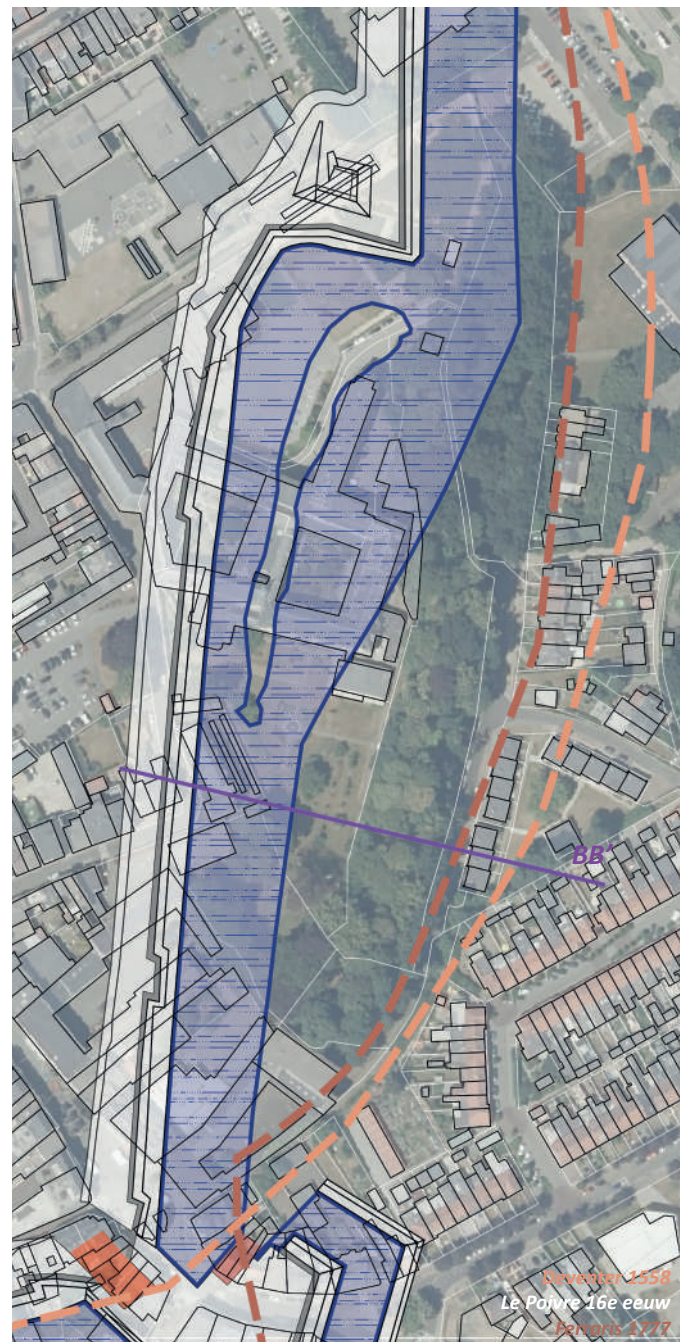
Zo is het goed mogelijk dat de stadswal volgens Le Poivre (eind 16e eeuw) hier nooit zo uitgevoerd is geweest. De stadswal van De Ferraris (eind 18e eeuw) ligt op de locatie waar het restant van de Nonnenvest ligt.

De ambitie binnen dit segment is het duidelijker leesbaar maken van de vestenwal, het terugbrengen van de vestengracht en het herstellen van de continuïteit van de Nonnenvest met de Bovenpoort.

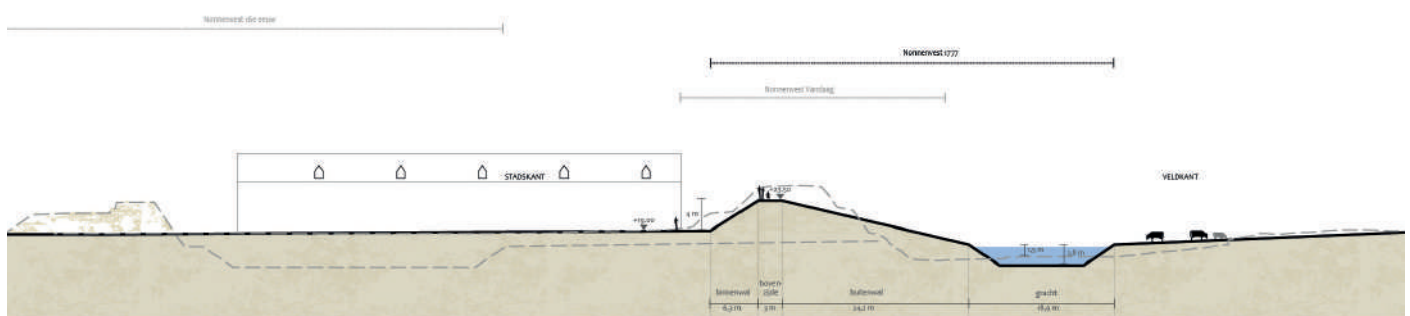
De zusters lieten reeds een masterplan opmaken voor de voormalige scholensite. De resultaten van het masterplan zijn richtinggevend voor het herstellen van

Historische foto Nonnenvest

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Historische doorsnede BB' - op basis van Le Poivre

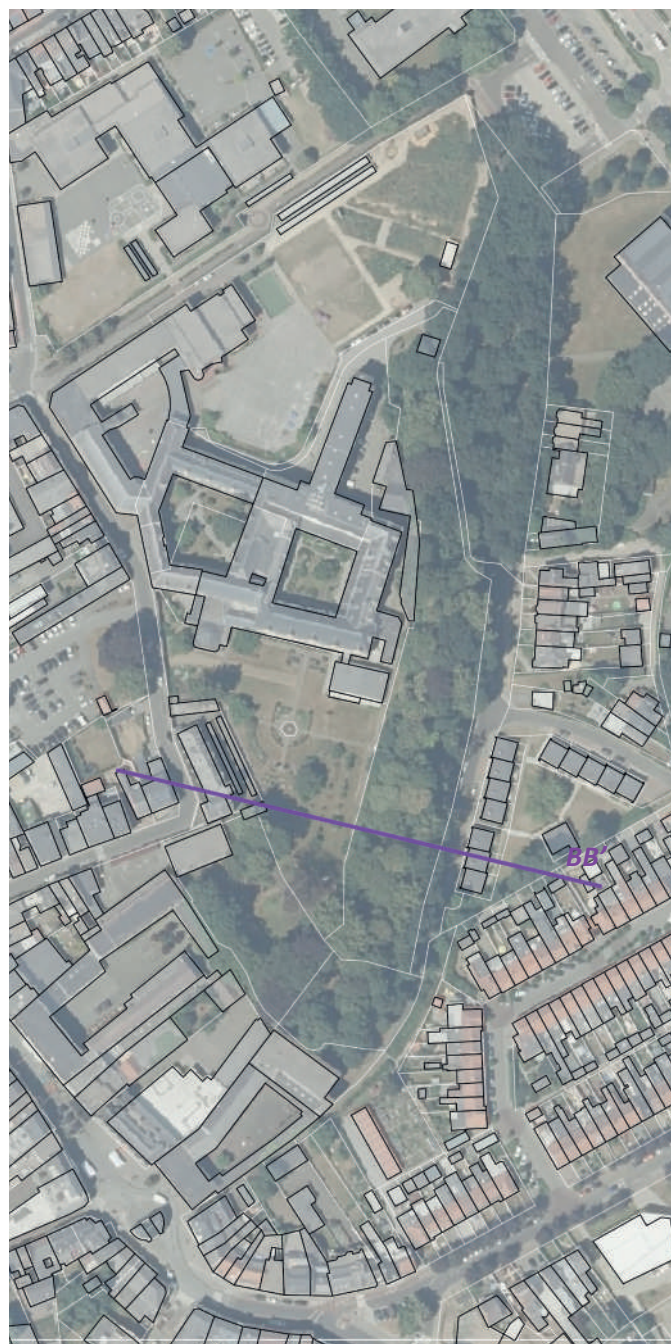
de fysieke en visuele verbinding tussen de Nonnenvest en Bovenpoort.

De herkenbaarheid van de wal kan versterkt worden door het weghalen van de onderbegroeiing en hiermee creëren van zichten van en naar het grondlichaam. Naar analogie met het masterplan kan een publieke verbinding tussen de Nonnenvest en Nonnenstraat gemaakt worden, deze doorsteek kan geflankeerd worden door een verbijzonderde beeindiging van het grondlichaam. De bestaande waardevolle bomen dienen behouden te worden en vrijgezet van de onderbegroeiing.

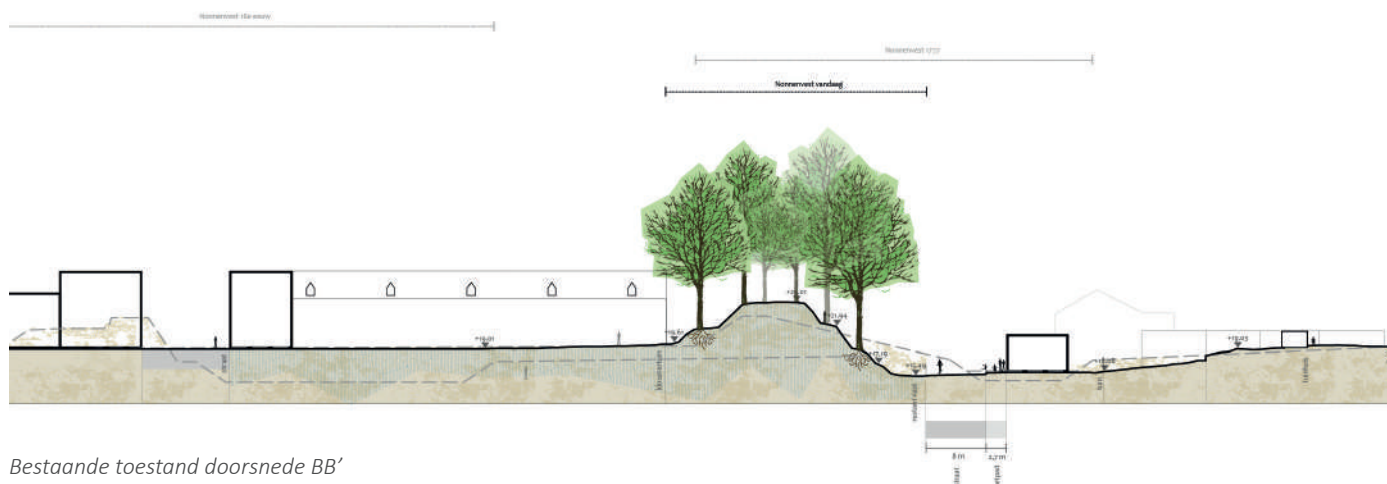
Een nieuwe vestengracht aan de voet van de vestenwal kan ingezet worden als buffering van hemelwater.

Bestaande toestand foto's - Nonnenvest

Luchtfoto huidige toestand

Bestaande toestand doorsnede BB'

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 4

VESTENPAD

1. Aanpassen bestaand straatprofiel naar vestenpad waarbij auto te gast is.
2. Woninggroep bij eventuele vervangbouw niet ontsluiten via Nonnenvest.
3. Vestenpad Nonnenvest doorzetten tot Bovenrij/poort
4. Secundair wandelpad op relict wal Nonnenvest
5. Realiseren nieuwe publieke wandel-en fietsverbinding

GROENSTRUCTUREN

6. Bomenrij - groenstructuur doorzetten tot aan Bovenpoort
7. Inventariseren en beheren bestaande waardevolle bomen en aanvullen met nieuwe bomen
8. Beheren onderbegroeiing bomen (verwijderen verwilderde struiken, beheer omvormen naar stinzenplanten, lage onderbegroeiing)
9. Publieke ruimte, verblijfsruimte maken. Verbijzonderde aansluiting grondwal. (zitranden op nieuwe grondwal, trap voor aansluiting secundair pad, zitten aan de vestenwadi)

HISTORISCHE GRONDWAL

10. Verbijzonderde beëindiging historische grondwal op verblijfsplek

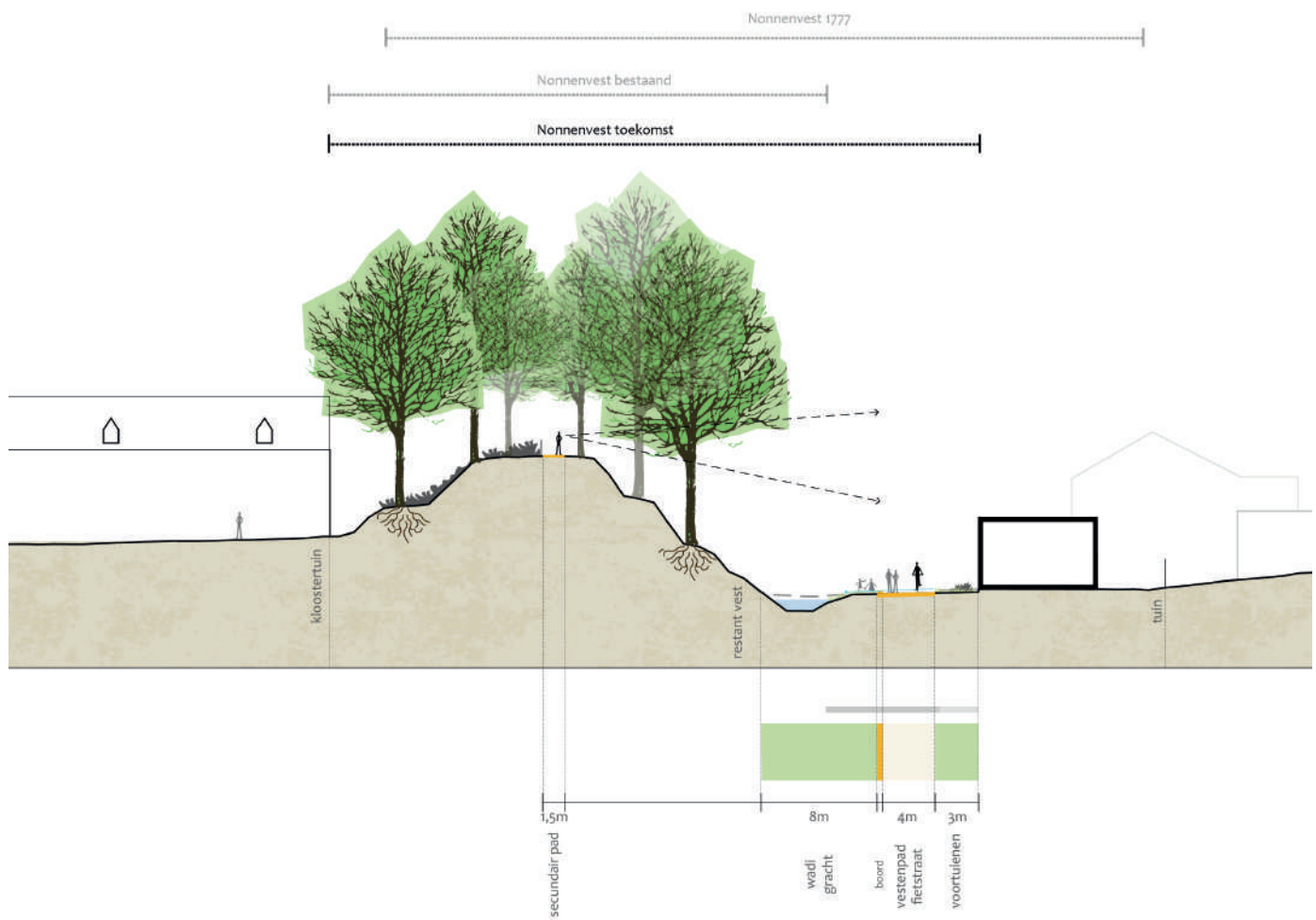
ONTWERP MET ZICHTASSEN / (BEBOUWD) PROGRAMMA IN RELATIE EN AFSTAND TOT DE VESTEN (ZIE OOK BOVENPOORT)

11. Masterplan RE-ST als kader voor nieuwe ontwikkeling
12. Open zicht tussen Bovenpoort en Nonnenvest, dmv voorkant nieuwe gebouwen (voormalige scholensite) aan vesten te ontwerpen.
13. Herstellen doorzichten en fysieke doorgang van Bovenpoort naar Nonnenvest. Min 15m afstand tussen bestaande gebouwen en nieuwe gevellijn.

HISTORISCHE GRACHT

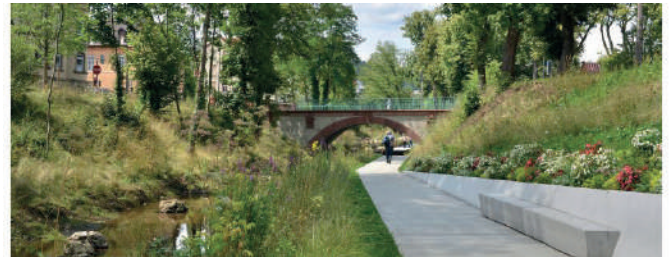
14. Walgracht terugbrengen als wadi voor opvangen hemelwater (afkoppelen omliggende gebouwen/woonwijk).

Ontwerp-toekomst principedoorsnede BB' - uitzonderlijk is vestenpad extramuros tov gracht & vestenboard intramuros

Wadi met vormenontwerp (refereren naar bastions)

Pad langs water en historische wal

Wadi ter hoogte van (nieuw) privé

Zitrand aan wadi / stapstenen (vormtaal bastion)

DETAIL AAN BOVENPOORT

De Bovenpoort, ook wel gekend als Hoochpoort (hoog), kreeg zijn naam omwille van het natuurlijke reliëf van Herentals. De poort bevindt zich op het hoogste punt. De oudste vorm van een middeleeuwse stadspoort was opgebouwd, zodat men de doorgang aan veldzijde kon afsluiten met zware deuren. De doorgang was meestal drie tot vier meter breed zodat een bespannen wagen kon passeren. Aan de zijkanten bevond zich een nis waar de poortwachter geschut kon staan.

Na de demilitarisatie van de vesten breidde ter hoogte van de Bovenpoort en de omliggende omgeving het stedelijke weefsel sterk uit. Vandaag de dag rijdt de auto langs de poort de stad in en door de poort de stad uit, waardoor dit niet zo'n veilige omgeving is. Het herbekijken van de omgeving aan de stadspoort is dan ook enorm belangrijk.

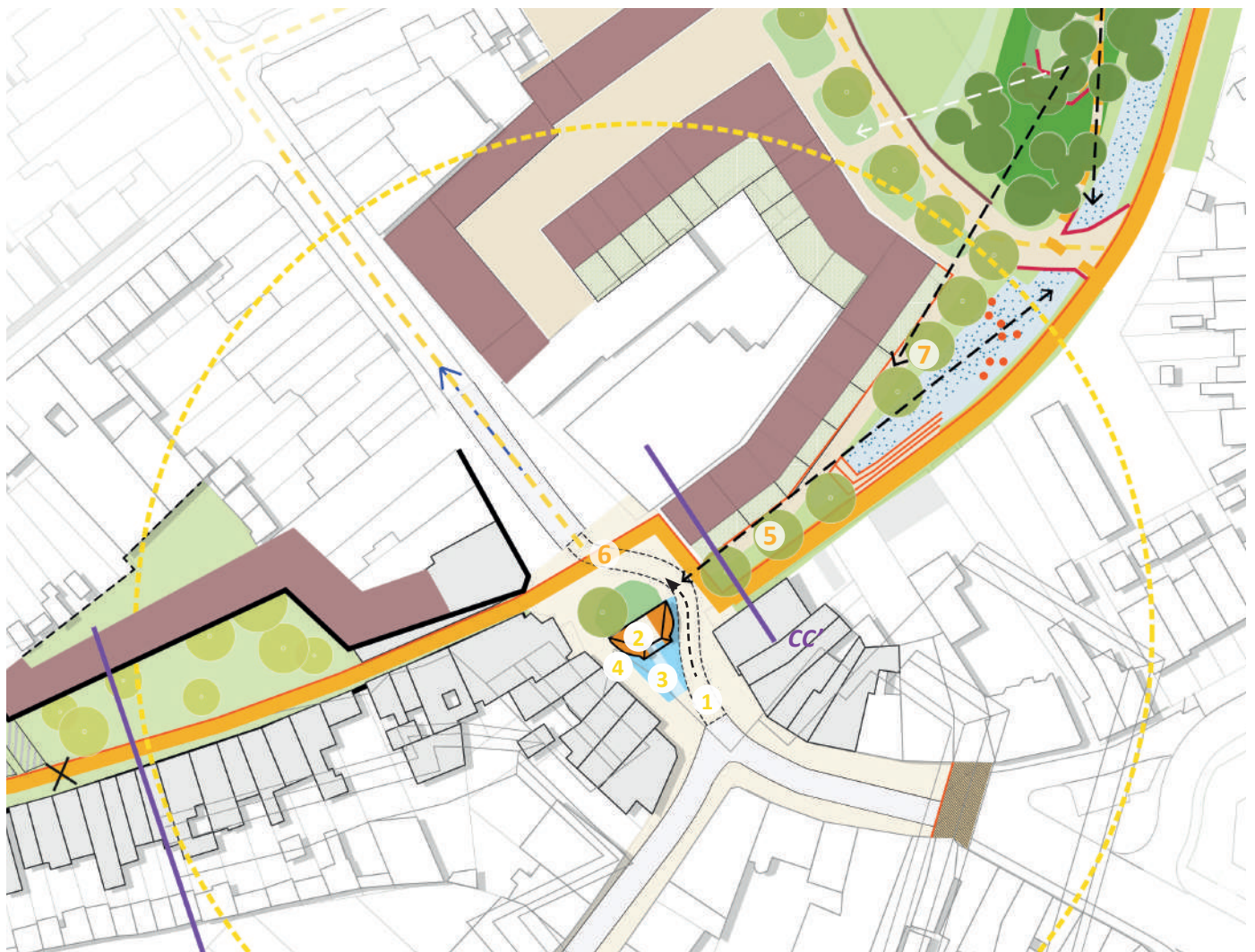
RUIMTE OMHEEN BOVENPOORT VERKEERSLUW MAKEN EN INRICHTEN ALS VERBLIJFSRUIMTE

1. Instellen enkelrichting gemotoriseerd verkeer omheen historisch gebouw. Het gemotoriseerd verkeer krijgt een gepaste ruimtelijke inrichting voor de auto en het openbaar vervoer.
2. Voetgangers (en fietsers) gaan doorheen de poort.
3. Water inzetten als attractief element (spiegelvijver, fontein) dat extramuros zijde markeert.
4. Mogelijkheid laten tot publieke terrasruimte omheen poort.

CONTINUITEIT EN VERANKERING BOVENPOORT AAN NONNENVEST (ZIE OOK SEGMENT NONNENVEST)

5. Verbreden opening
6. Vestenpad doorzetten
7. Doorzetten bomenrij

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom Bovenpoort

BIJZONDERE AANDACHT EN BEELDKWALITEIT VOOR GEBOUWEN IN EEN STRAAL VAN 100M ROND POORT

- Gebouwen dienen kleinschaligheid te behouden en historische poorten niet te overklassen.
- Huidige kleinschaligheid en verfijning in gevels en ritmering behouden.
- Geen 'doodse plinten', maar levende plinten door verweving handel, horeca, belevingsvolle diensten in de plinten.
- Nieuwbouw dient een dakenlandschap te hebben
- Kleinschalige materialisatie (baksteen)
- Ruimtelijke inpassing en ontwerp moeten vanuit verschillende 3D perspectieven voorgelegd worden en aantonen hoe rekening is gehouden met de historische context.

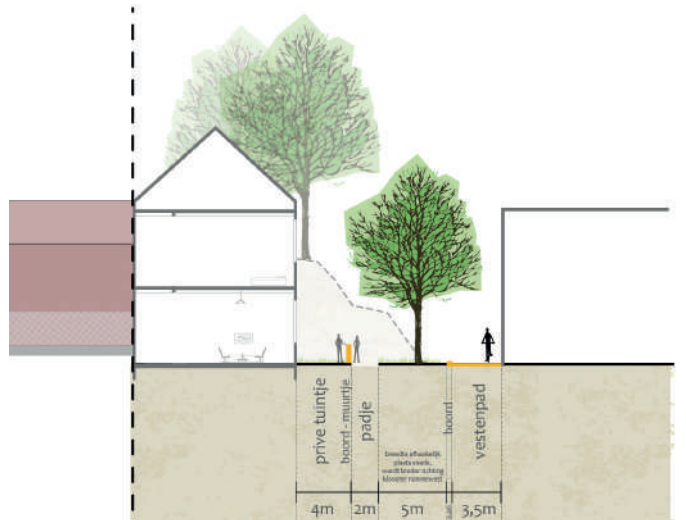
Klooster tot stadshuis, Lo-Reninge (noA architecten)

Looiershof, Maastricht (CB5)

Vesten als kunstobject in speelfontein,
H.Hooverplein Leuven

Ontwerp-toekomst principedoorsnede CC' Vestenpad
(bron: gebouw Masterplan RE-ST voormalige scholensite). Een
doorgang tussen Bovenpoort en Nonnenvest van ongeveer 15m is
essentieel om de visuele en fysieke link te leggen.

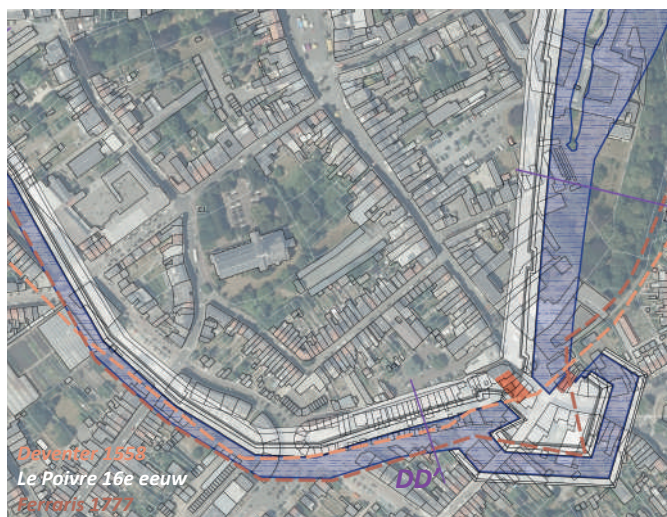
Spiegelvijver Abdijsite

5 SEGMENT VEST

In dit segment is het niet de intentie om een volledig historische reconstructie na te streven. De continuïteit van een (groene) publieke ruimte primeert hier. De kleinere arbeiderswoningen die op de gedemilitariseerde stadswal kwamen zijn ook een belangrijke tijdslaag van het stedelijke weefsel.

Opruimen, herorganiseren en vergroenen zijn hier aan de orde. De zone tussen de woningen met privé-tuinen en de Vest wordt grotendeels bepaald door een verzameling garageboxen, al dan niet nog in gebruik, en een openbare parking. Door deze zone op termijn op te ruimen en te herorganiseren, komt er veel ruimte vrij. Deze ruimte kan ingericht worden als een groene publieke ruimte en hiermee een link tussen de Nonnenvest en Molenvest leggen. Het parkeren kan ondergronds opgelost worden ter hoogte van de bib, dan wel in een parkeerpockets per drie in het straatprofiel. Anderzijds zijn er ook mogelijkheden om met een nieuwe bebouwde rand een voorkant aan de Vest te geven.

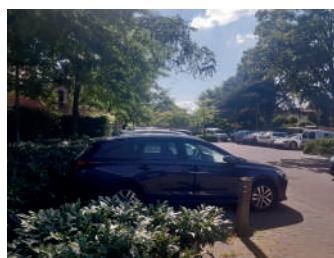
Het verhaal van de Vest kan voornamelijk teruggebracht worden door de huisstijl van het vestenpad toe te voegen.

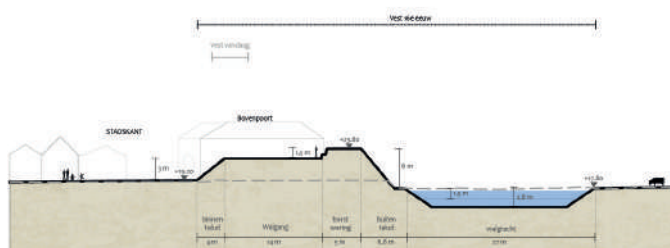
Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

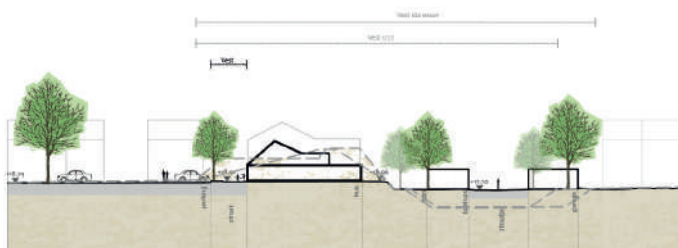
Luchtfoto huidige toestand

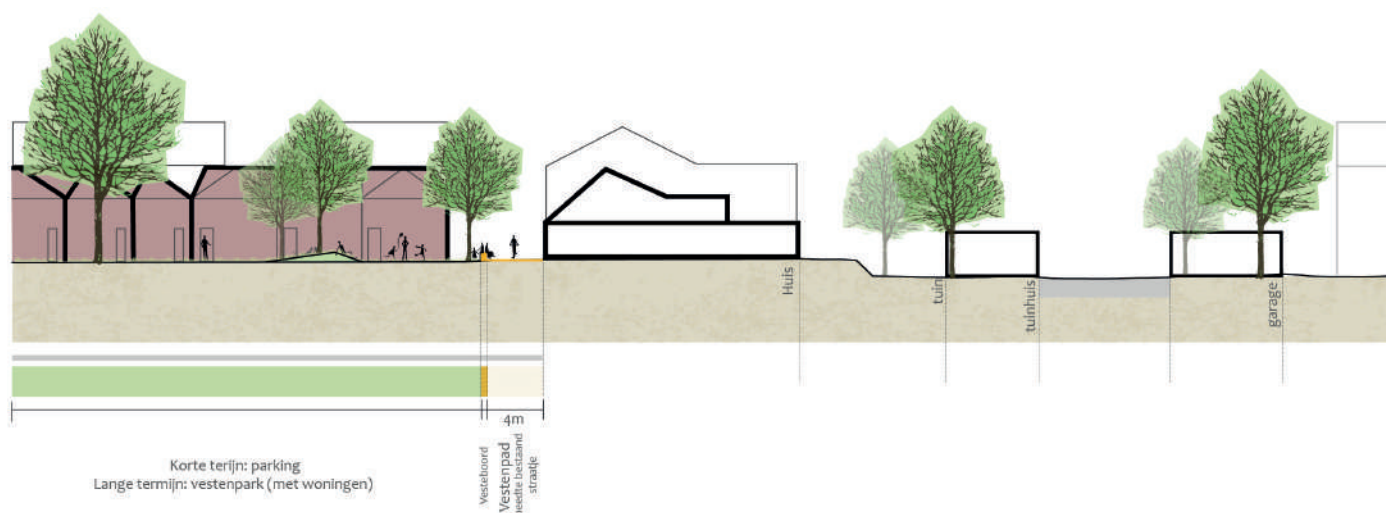
Bestaande toestand foto's - Vest(je)

historische doorsnede DD' - Le Poivre

bestaande toestand doorsnede DD'

Ontwerp-toekomst principedoorsnede DD'

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 5

VESTENPAD

1. Knip Vest ter hoogte van het speelterreintje (bestaande paaltjes).
2. Rode-Kruisstraat en Vest enkelrichting maken als onderdeel van het lussensysteem van het nieuwe circulatieplan. Lus stad uit via Herenthoutsesteenweg. De auto is hier te gast.

ONTWERP MET GROENSTRUCTUREN

3. Publieke ruimte zoveel mogelijk ontharden en waar kan inrichten als vestenparkje.
4. Speelpleintje herinrichten.
5. Opruimen en transformeren (leegstaande) parkeerplaatsen en parkeerboxen naar vestenpark (lange termijn).

(BEBOUWD) PROGRAMMA IN RELATIE EN AFSTAND TOT DE VESTEN

6. Een ingeschoven gebouw kan een nieuwe voorkant aan het Vest(je) worden en hiermee de publieke ruimte levendigheid brengen. Gelijktijdig is het gebouw een afwerking van de achtertuinen. De parkeerplaatsen kunnen (deels) ondergronds gebracht worden.

7. Strategische kavel (hoek De Paepestraat): : Op termijn appartementgebouw en kavel inzetten als schakel tussen Vest(je) en De Paepestraat. Hierbij is het belangrijk om ruimte te maken voor visuele en fysieke verbindingen tussen De Paepestraat en Vest.

6 SEGMENT MOLENVEST

De huidige Molenvest is een lommerijke straat, bijna boulevardachtig. Een dubbele bomenrij die centraal in het profiel is gelegen geeft de straat een groene aanblik. De gesloten gevelwanden van de Molenvest zijn fraaie panden en geven de straat een bepaalde voornaamheid.

Publieke functies zoals de bibliotheek op de kop van de Molenvest, de Kosh-school, de nieuwe kunstencademie en het politiekantoor brengen levendigheid in de straat, maar genereren ook veel verkeer. De dominantie van gemotoriseerd verkeer, rijdend en geparkeerd, is groot in de Molenvest en weegt op de leefbaarheid en veiligheid van de straat.

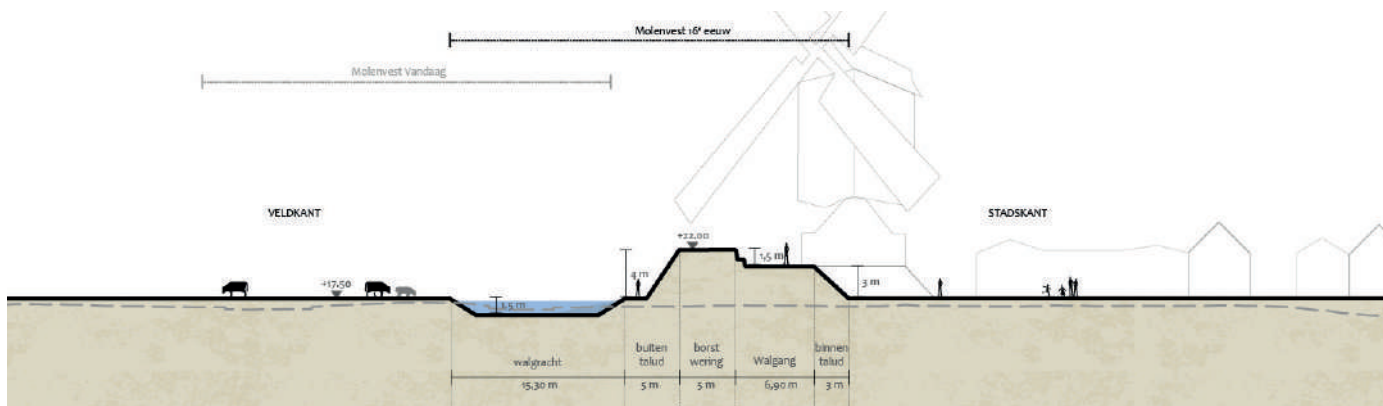
De Molenvest dankt zijn naam aan de aanwezigheid van de walmolen. Die werd opgericht begin 17de eeuw, ter vervanging van de windmolen 'Ter Venne'. De historische projectie toont een segment waar de

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Boven: Historische foto Molenvest
Onder: Bestaande toestand foto's - Molenvest

Historische doorsnede EE' - Le Poivre

vestenwal en vestengracht rechtlijnig van noord naar zuid liepen. Van het historische vestenprofiel is niets bewaard. De maat van de publieke ruimte, van gevel tot gevel lijkt wel overeen te komen met de historische ruimte-inname van de vest.

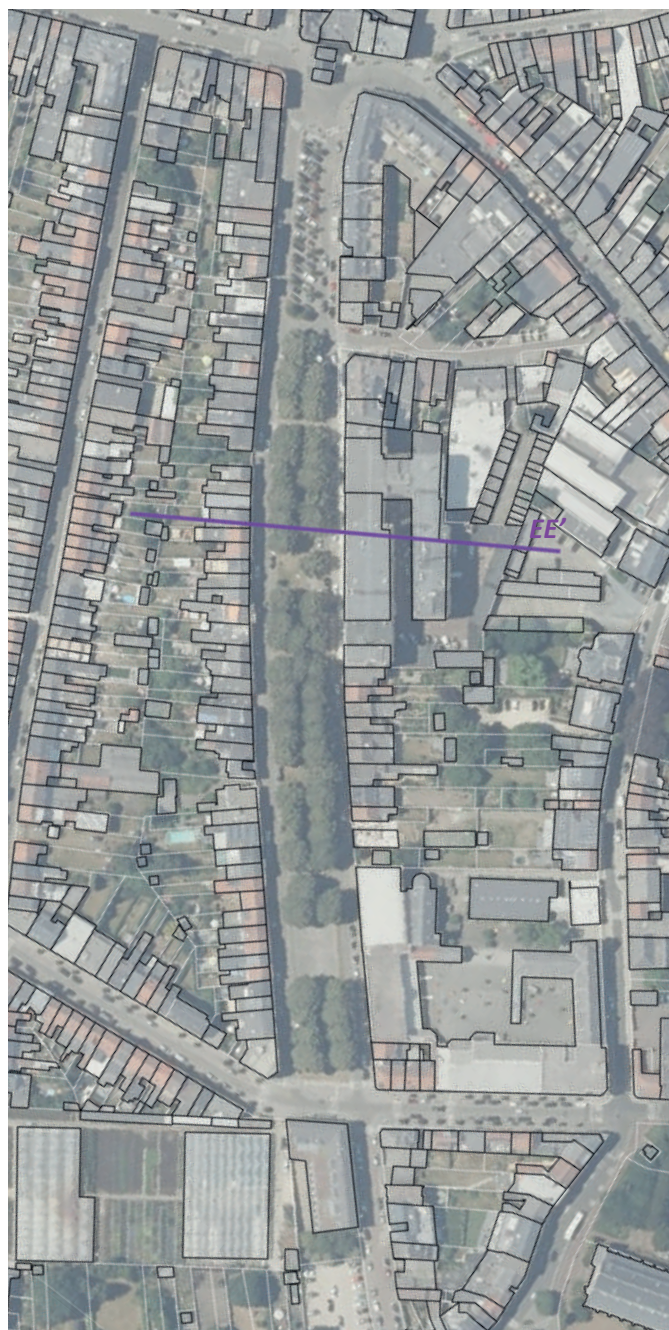
Aanpassingen aan de mobiliteit zijn randvoorwaardelijk om ingrepen te kunnen voorstellen op de Molenvest. Een verschuiving van overal langsparkeren naar gebundeld parkeren en op langere termijn het mogelijks uitbreiden van de ondergrondse parking van de bibliotheek kunnen ruimte vrijmaken op maaiveld. Het aanpassen van de verkeerscirculatie wordt binnen het mobiliteitsplan onderzocht. De twee scenario's worden op volgende pagina's verder uitgewerkt in mogelijke doorsnedes.

Het hoofddoel voor de vesten binnen dit segment is het versterken van het lommerrijke groene karakter. Het boulevardkarakter wordt versterkt door de bestaande bomen meer ruimte te geven. De parkeerplaatsen in clusters en groene voorzones in te passen en bredere voetpaden aan de oostelijke gevels te voorzien. Deze voortuinenzone heeft de intentie om ontmoeting te stimuleren en fietsgebruik en fietsparkeren mogelijk te maken. Een kiss en ride zone voor de publieke functies wordt gekoppeld aan de rijbaan.

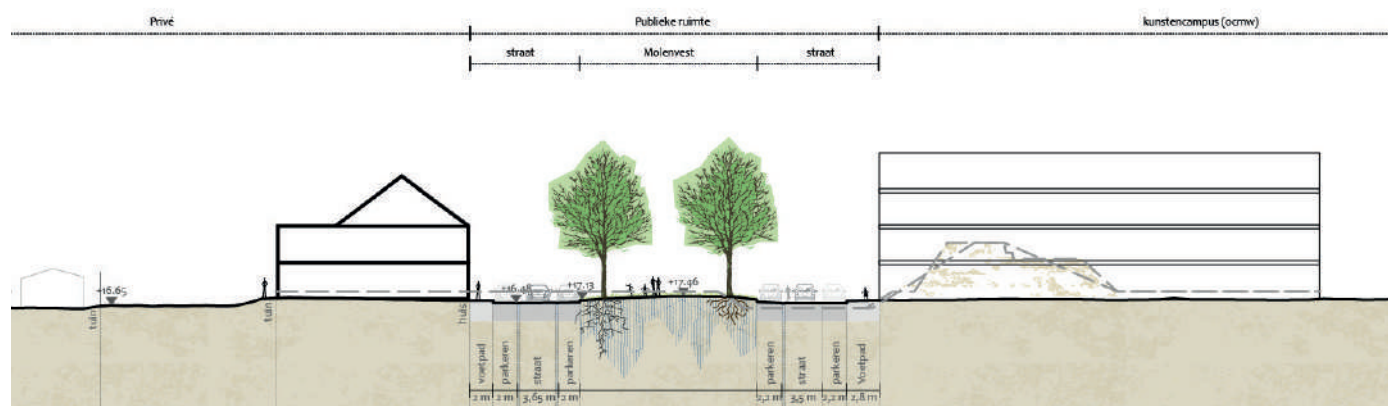
Aan de oostelijke zijde, waar de publieke functies zitten, wordt in het voorkeursscenario een autoluwe vestenstraat voorzien. Hierdoor ontstaat een brede zone voor fietsers, voetgangers en verblijf. De school en nieuwe academie krijgen hierdoor een ruim entreeplein.

Foto's huidige toestand

Luchtfoto huidige toestand

Bestaande toestand doorsnede EE'

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 6

VESTENPAD

1. In Molenvest worden verschillende verkeersstromen gescheiden. Het vestenpad aan de oostzijde met enkel gemotoriseerd bestemmingsverkeer zoals voor bewoners en in-uitrit politie. Het doorgaand gemotoriseerd verkeer zit aan de westzijde als eenrichtingsstraat.
2. Veilige oversteekbaarheid van Herenthoutseweg.
3. Vestenpad heeft verbredingen tot entreepleinen thv belangrijke functies zoals academie en school.

GROENSTRUCTUREN

4. Behouden en beschermen van bestaande waardevolle bomen op Molenvest.
5. Aan de gevels van woningen worden voortuinen en tegeltuinen ontworpen.
6. Bomenrij verder zetten op Molenvest thv bibliotheek.

ZICHTASSEN/ (BEBOUWD) PROGRAMMA IN RELATIE EN AFSTAND TOT DE VESTEN

7. Visuele relatie tussen Vest(je) en Molenvest.
 - Herdenken van positie bibliotheek/gebouw.
 - Bomenrij werkt zicht-begeleidend.
8. Centraal in de groene zone kan programma toegepast worden, zoals basketveldje, speelterreintje, spelen in wadi,...
9. Molenvest kan een horeca functie gebruiken voor leefbaarheid.
10. Tussen groenzones (voortuinen) ontmoetingsplaatsen inrichten met bankjes, fietsenstallingen...

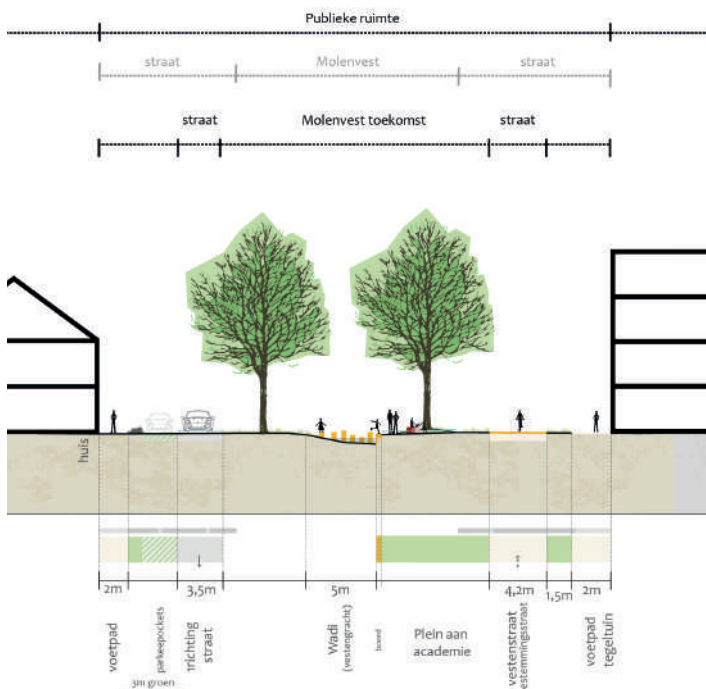
HERSTEL HISTORISCHE GRACHT OM WEERBAAR TE ZIJN TEGEN KLIMAAT

11. Walgracht terugbrengen als wadi voor opvangen hemelwater (afkoppelen omliggende gebouwen/ woonwijk). Wadi kan ook als speel- en lefelement ingezet worden.

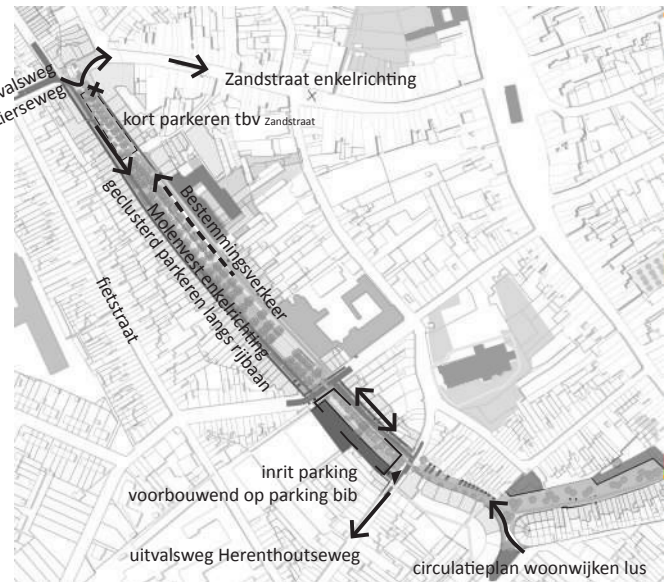

INPELEN OP BIJZONDERHEDEN VAN HET HISTORISCHE VESTEN SPECIFIEK OP SEGMENT

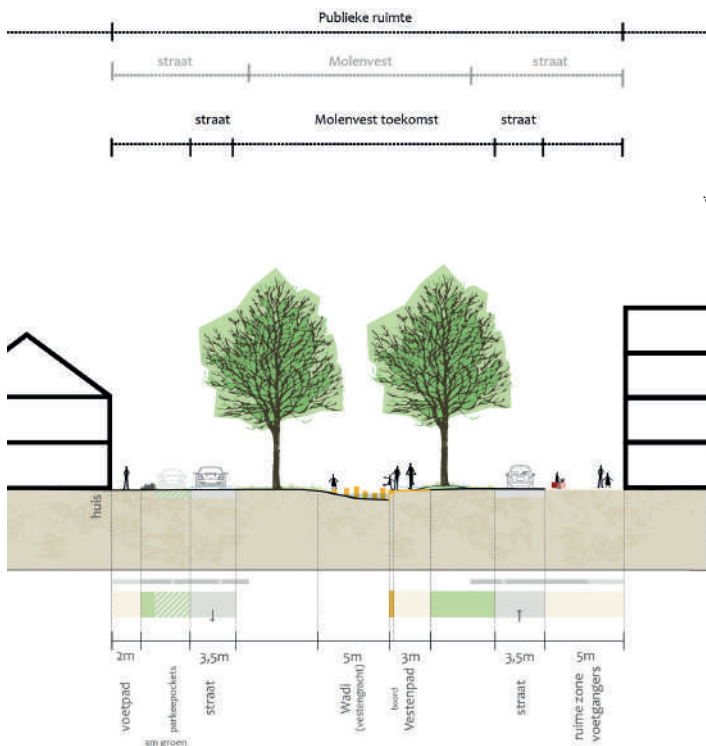
12. Nieuw kunstobject (of speelobject) geeft een vertaling van de historische molen

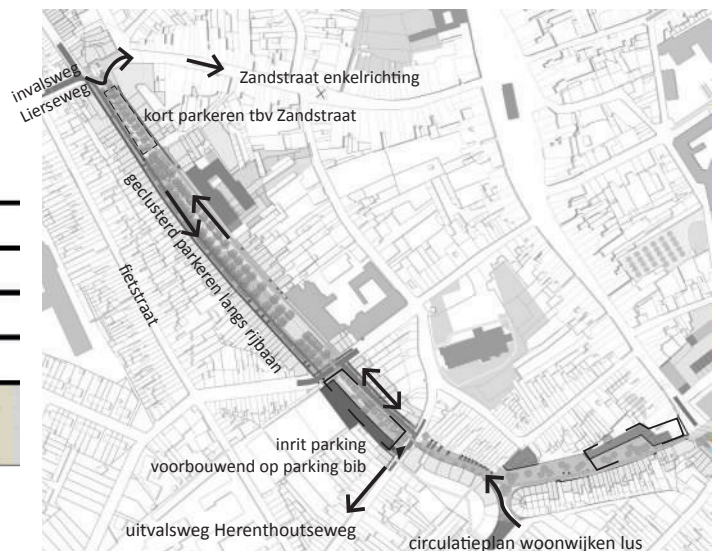
Ontwerp-toekomst principedoorsnede EE' - Voorstel éénrichtingstraat en bestemmingsverkeer op vestenstraat

Voorstel verkeerscirculatie gemotoriseerd verkeer verder af te stemmen met mobiliteitsplan

Ontwerp-toekomst principedoorsnede EE' - Voorstel tweerichtingstraat - vestenpad apart

Voorstel verkeerscirculatie gemotoriseerd verkeer variant Molenvest tweerichting

Kunstwerk (voor refereren naar molen)

Wadi met zachte en harde rand

Kunstwerk (voor refereren naar molen)

Parkeerpockets per 3 aan groenstrook, Leuven Martelarenlaan

Voortuinen groenstrook, Leuven Martelarenlaan

DETAIL AAN ZANDPOORT

De Zandpoort was de stadspoort op de handelsweg richting Antwerpen. De oudste vermelding van de Zandpoort gaat terug tot 1402. Grote delen van de nog bestaande constructie moeten in deze middeleeuwse periode geplaatst worden, al was vooral de veldzijde van de poort door latere aanpassingen sterk veranderd en zijn er geen gegevens gekend over het mogelijke oorspronkelijke uitzicht. Later op het einde van de 16de eeuw werd, zoals bij alle poorten het geval was, een vijfhoekig bolwerk voor de Zandpoort opgetrokken. Vandaag is enkel een deel van het bebouwde object van de poort nog aanwezig.

Voor de Zandpoort is de verankering van de poort in het geheel van de vesten een belangrijke ambitie. In de huidige situatie staat de historische poort 'weggedrukt' en is zijn positie vooral een obstakel waar de automobilist omheen moet rijden. Bij een herinrichting van de omgeving van de poort dient het duidelijk gemaakt te worden dat de hoofdbeweging vanuit de Lierseweg richting de Molenvest loopt. Hierdoor kan de poort op een verkeersluwer plein komen te staan. De auto die de binnenstad inrijdt is hierbij te gast op het plein. Door het doorzetten van het vestenpad en bomenrij wordt de poort aan de Molenvest gekoppeld. Aan de extramuros zijde kan door middel van een waterelement de link gelegd worden naar de vestengracht en tegelijkertijd de poort meer worden ingekleed.

Archeologisch onderzoek: oorspronkelijke grootte van poort

VR constructie vroeg middeleeuwse Zandpoort
Bron: Wilfried Montald

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom Zandpoort

RUIMTE OMHEEN BOVENPOORT INRICHTEN ALS VERBLIJFSRUIMTE

1. Instellen enkelrichting gemotoriseerd verkeer omheen historisch gebouw. Het gemotoriseerd verkeer krijgt een gepaste ruimtelijke inrichting voor de auto en het openbaar vervoer.
2. Voetgangers en fietsers gaan doorheen de poort.
3. Water inzetten als attractief element (spiegelvijver, fontein) dat extramuros zijde markeert.
4. Mogelijkheid laten tot publieke verblijfs- en/of terrasruimte omheen poort.
5. Floorscaping inzetten voor expressie van historische lijnen. bv historische contour poort, belijning ligging wal van historische poort.

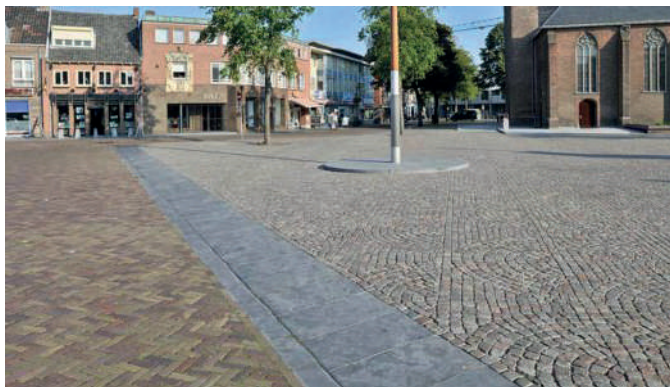
CONTINUITEIT EN VERANKERING BOVENPOORT

6. Vestenpad doorzetten
7. Doorzetten bomenrij

BIJZONDERE AANDACHT EN BEELDKWALITEIT VOOR INSTELLEN STRAAL VAN 50M VOOR BEELDKWALITEIT OP GEBOUWEN

- Binnen een straal van 50m scherpere beeldkwaliteitseisen voor bebouwing instellen.
- Ruimtelijke inpassing en ontwerp moeten vanuit verschillende 3D perspectieven voorgelegd worden. Hierbij moet degelijk aangetoond worden hoe de historische context vertaald is.
- Gebouwen dienen kleinschaligheid te behouden en historische poorten niet te overklassen. Het volume van de gebouwen dient beargumenteerd te worden ten opzichte van de historische poort.
- Huidige kleinschaligheid en verfijning in gevels en ritmering behouden.
- Architectonische details zoals diepe dagkanten, gearticuleerde plinten, dorpels, reliefrijke deuren, stootranden, plinten moeten expressief aanwezig zijn.
- Geen 'doodse plinten', maar levende plinten oa. door mogelijkheid open te houden voor handel en horeca in plinten.
- Nieuwbouw dient een dakenlandschap te hebben
- Kleinschalige materialisatie (baksteen) en warme vriendelijke uitstraling.

Verschillende materialen plein, floorscaping

Verschillende materialen plein, floorscaping

Klooster tot stadshuis, Lo-Reninge (noA architecten)

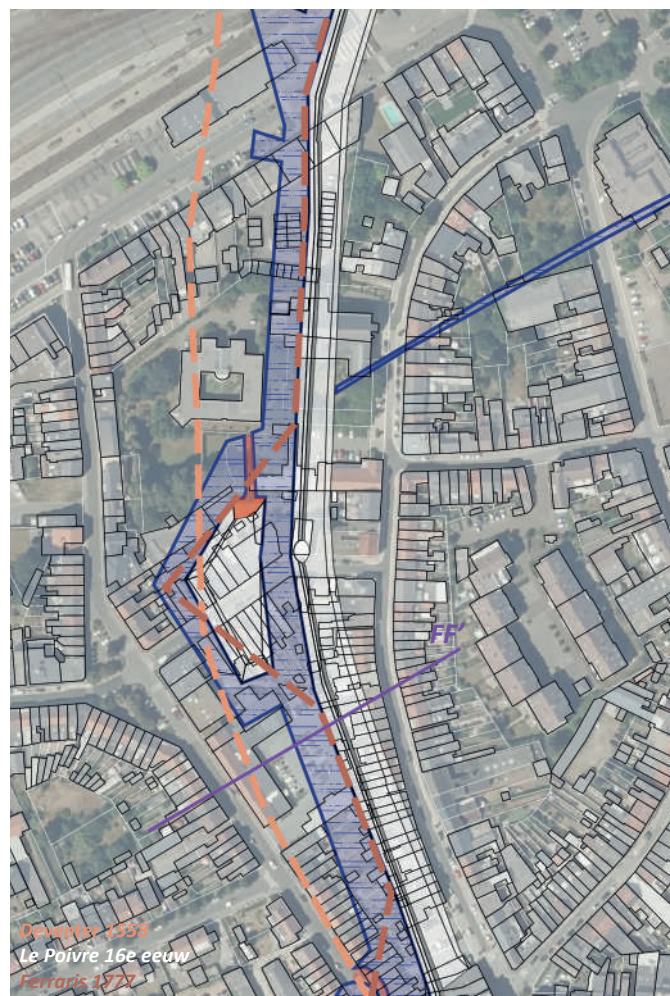
Looiershof, Maastricht (CB5)

7 SEGMENT TUSSEN ZANDPOORT EN STATION

In het segment van Zandpoort tot station is er van de historische vesten nog weinig tot niets aanwezig. De historische vest bevond zich hier tussen de Sint-Magdalenastraat en Schoolstraat in. Het vestenprofiel had hier een wal en extramuros een walgracht. Mogelijks is het pleintje Kleine Markt een restant van een bastion maar hieromtrent geeft het onderzoek van de Universiteit Antwerpen geen duidelijkheid.

Binnen het mobiliteitsplan (nog in opmaak) worden de straten van dit segment autoluwer gemaakt en bestemd als buurtstraten. Dit geeft de kans om vanuit het vestenverhaal de straten te vergroenen en her in te richten. De straat wordt van een klassieke verharde (auto)straat getransformeerd in een vestenstraat. In eerste instantie wordt dit voorgesteld voor de Schoolstraat waar met de heraanleg van het regenwaterstelsel een opportuniteit zich voordoet. De Sint-Magdalenastraat kan later volgen.

Het profiel van de vestenstraat heeft een brede groenzone aan de extramuros zijde. Hierin kan het hemelwater opgevangen worden en infiltreren, deze hemelwaterzone is ook een link naar de verdwenen vestengracht. Binnen deze groenzone kan incidenteel geclusterd worden geparkeerd. Een bomenrij loopt indien mogelijk continu door vanaf de Zandpoort tot aan de stationsomgeving.

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

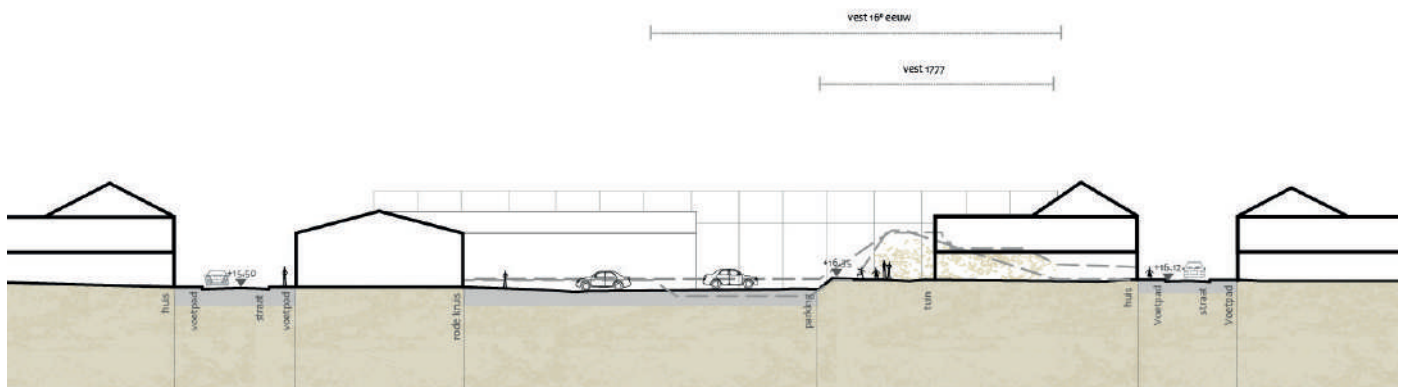
Foto's bestaande toestand - Schoolstraat en Sint-Magdalenastraat

Aan de westzijde is een brede voetgangerspad in aansluiting met de woningen. De auto's en fietsers maken gezamenlijk gebruik van de verharde rijloper. Deze zal worden uitgevoerd conform de materialisatie van een vestenstraat, namelijk in uitgewassen beton of in gekleurde asfalt. In de straat wordt een tussenstrook toegevoegd, zodat het een verfijnd pad blijft en optisch smal. De tussenstrook wordt gemaakt van grasbetontegels of natuursteentegels (kasseien of gres). In de vestenstraat loopt de herkenbare boordsteen, de vestenboord, continu door aan de extramuros-zijde. De vestenboord is standaard 10cm verhoogd ten opzichte van de rijloper en voorzien van openingen waardoor het hemelwater kan afwateren.

Om de overgang tussen de rijloper en de gevels te verzachten, worden straattuintjes aan de oostzijde voorzien.

Luchtfoto huidige toestand met aanduiding positie doorsnede

Bestaande toestand doorsnede FF' - Schoolstraat & Magdalenastaat met aanduiding historische vesten

VESTENPAD

1. Schoolstraat wordt een vestenstraat. De auto is hier te gast in een sterk vergroende straat. De groenzone ligt aan de extramuros kant en is door de verlaagde ligging geschikt om het hemelwater op te vangen en te infiltreren. Hierdoor wordt een link gelegde naar de historische vestengracht.
2. Binnen het profiel wordt er een ruim voetpad voorzien aan de westzijde.
3. Park Kapucijnenklooster (semi)publiek doorwaadbaar maken.
4. Secundair vestenpad langs Sint-Magdalenastraat & Sint-Antoniussstraat. Vestenroute kan aangeduid worden door middel van informatiebord.

GROENSTRUCTUREN

5. De oostzijde in Schoolstraat wordt ingericht met tegeltuinen.
6. Bomenrij extromuros in groenzone.
7. Sint-Magdalenastraat en Kapucijnenstraat werden recent aangelegd. Potentie tot vergroenen zit hier vooral in het aanleggen van tegeltuinen en klimplanten van gevel tot gevel. Op lange termijn kan ook het langsparkeren verminderd worden en deze zones vergroend worden.

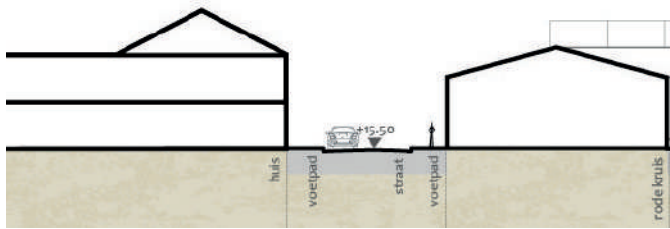

HERSTEL HISTORISCHE GRACHT OM WEERBAAR TE ZIJN TEGEN KLIMAAT

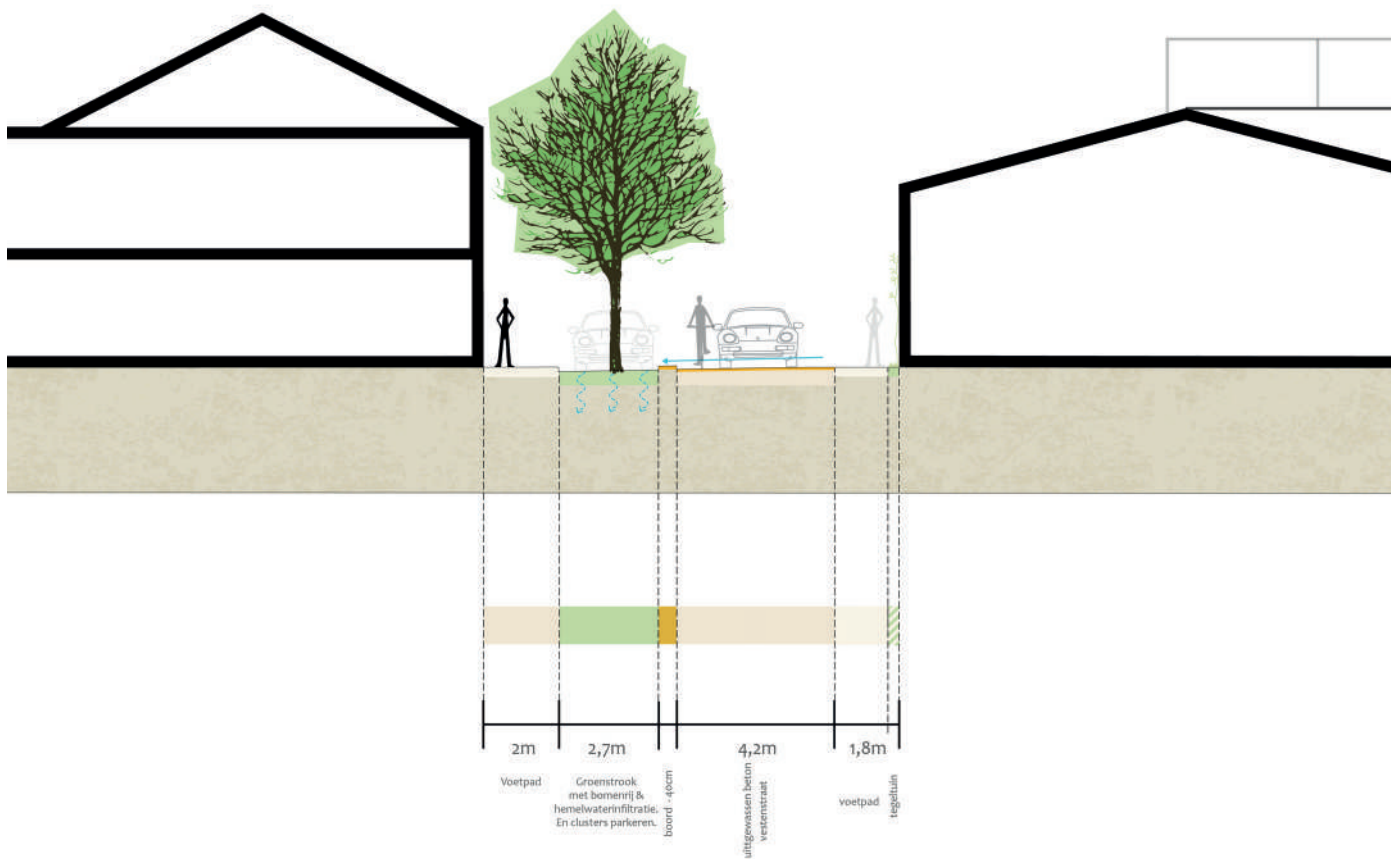
8. Vergroenen en verblauwen van de straten dmv herinrichting profiel. Hemelwater extramuros opvangen in groenzone.
9. Een knip tussen Stationsstraat en Schoolstraat om doorgaand verkeer te vermijden, biedt potenties voor de Kleine Markt als groen pleintje.

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 7

Bestaande toestand doorsnede FF'

Ontwerp toekomst principedoorsnede FF'

Referentie groene straat
Tuinstraten, Antwerpen

Referentie groene straat
Tuinstraten - tegeltuinen, Antwerpen

Referentie afwatering naar groenzone

DETAIL AAN STATION

De vesten liepen historisch gezien dwars overheen de huidige stationsomgeving. Vanaf de tijdperiode van de vesten van Le Poivre, 16de eeuw, versterkte een gedetacheerd bastion deze locatie. Een brede walgracht lag voor het bastion, deze werd rechtstreeks gevoed door de Kleine Nete. Wanneer midden 19de eeuw een nieuw tijdperk van industrie en infrastructuur opleefde en hiermee de Kempische vaart en spoorlijn gerealiseerd werden verdween dit deel van de vesten. De omwalling werd opengebroken voor handel. Vandaag zijn er van de huidige vesten en bastion geen spoor meer.

Toch is het binnen de vestenvisie belangrijk om het station als een apart detail te benoemen. Deze zone is immers cruciaal in het organiseren van een volwaardige link tussen landschap en de binnenstad. De stationsomgeving heeft de potentie om een poort naar de vallei van de Kleine Nete en Kempische heuvelrug te zijn.

Het voorstel binnen de vestenvisie is een eerste aanzet waarin vooral de potenties aangetoond worden, maar dient niet gelezen te worden als een definitief ontwerpvoorstel voor de stationsomgeving.

Het voorstel gaat uit van een royale onderdoorgang onder het spoor zowel in breedte als in hoogte van de tunnel. In de breedte wordt voorzien in 18m, waarvan 8m voor een ruime fiets- en wandeltoegang. In de hoogte 4,5m, zodat voldaan wordt aan de hoogte voor elektrische bussen.

De onderdoorgang wordt niet vormgegeven als een lange tunnel maar als een maaiveld dat langzaam verlaagd en een landschappelijk geheel vormt. De tunnel zelf wordt zo kort en licht mogelijk gehouden (vb. tussenopeningen in dak en openstaande tunnelwanden). Hierin liggen op logische wijze de fiets- en wandelroutes verweven. De ambitie is om de fietsers- en voetgangers conflict vrij van de binnenstad naar de vallei van de Kleine Nete te brengen. De nieuwe brug van de fietssnelweg over de autotunnel wordt hiervoor slim ingezet en sluit aan op het vestenpad van de walgang.

De auto volgt een andere logica en komt los te liggen van de fietsroutes. De Zaatweg sluit op maaiveld aan de Olympiadelaan aan.

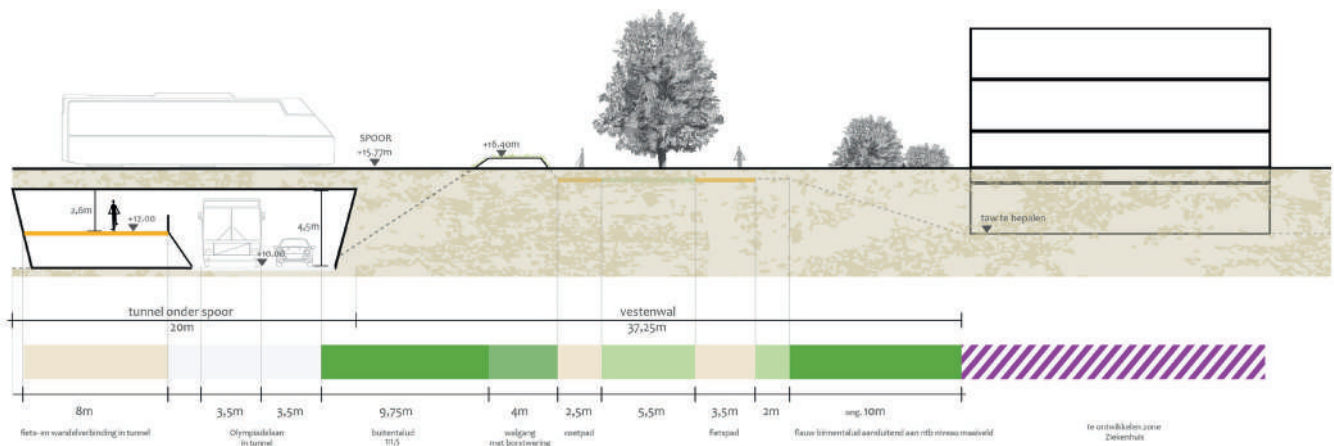
Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom Station

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

Historische foto station

Ontwerp toekomst principedoor snede GG' - door de spoorweg

Station Harderwijk, Nederland

Brede tunnel station van Roskilde, Karres & Brands & Effekt Architecten

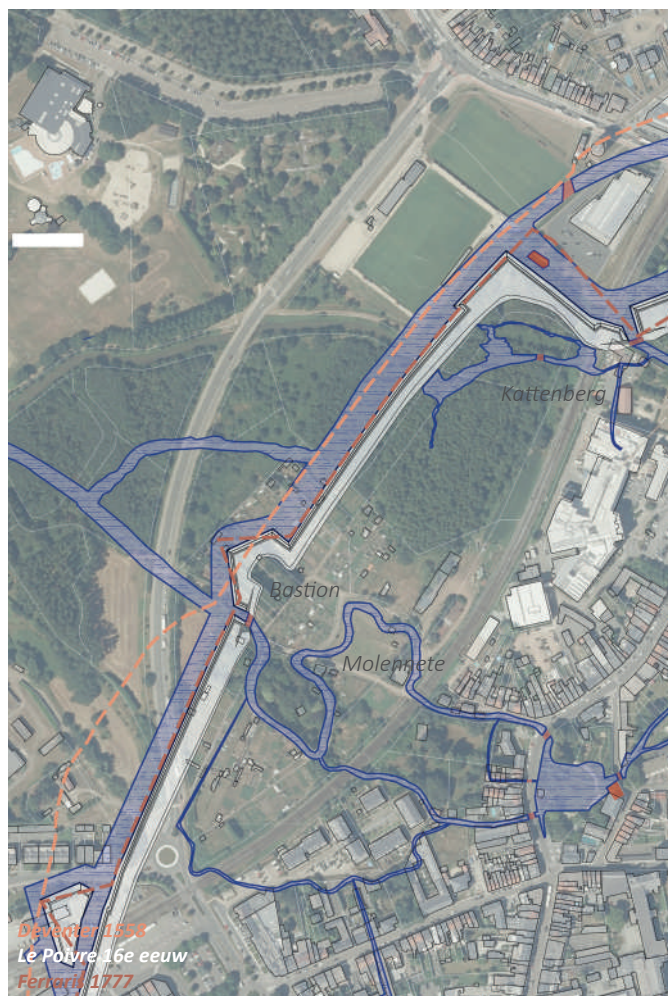
8 SEGMENT BRUGGENBEEMD OLYMPIADELAAN

Het trace van de voormalige stadsomwalling in de omgeving van de Olympiadeaan werd versterkt met twee bastions: de Kattenberg in het noorden in de bocht van de Kleine Nete, en een bastion waar de Molennete de stad verlaat. Vandaag is de Kattenberg nog als een zeer herkenbaar relict aanwezig. Andere delen van de wal inclusief bastions zijn volledig verdwenen.

Voor het segment van de Bruggenbeemd is afgelopen jaren veelvuldig studiewerk geleverd. Gaande van het masterplan Olympiadeaan, de verdere uitwerking van de inrichting van het signaalgebied tot het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van stedelijk gebied Herentals. Binnen deze plannen werden diverse scenario's doorgedacht.

Onderstaande projectdoelstellingen zijn leidend geweest voor elk scenario:

- Een deel van de deel van de vallei vrijwaren in functie van wateropgave, natuur en landschap
- Stadsomwalling herintroduceren als onderdeel van de vestenstructuur die door Herentals loopt (het 'Vestenpark')
- Identiteit van het gebied als één van de stadspoorten versterken
- Ruimte voor de realisatie van een nieuw ziekenhuis met mogelijk ondersteunende zorgfuncties nauw verbonden met het station
- Ruimtelijke impact van de Olympiadeaan

Ligging stadsvesten volgens verschillende tijdslagen
bron: Universiteit Antwerpen

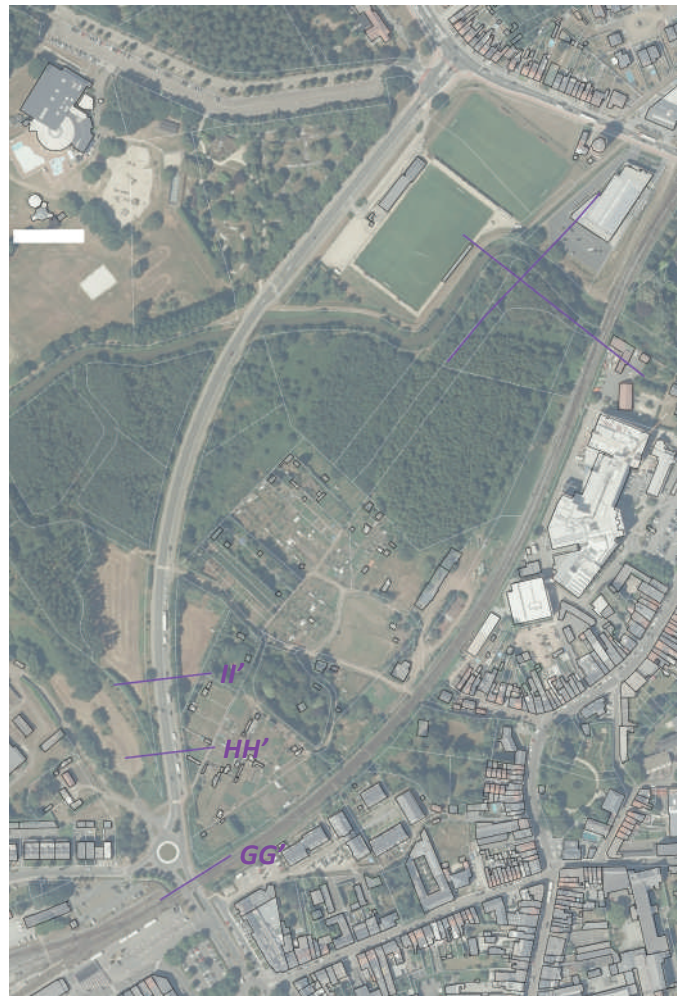

Katteberg - Kleine Nete historische foto's

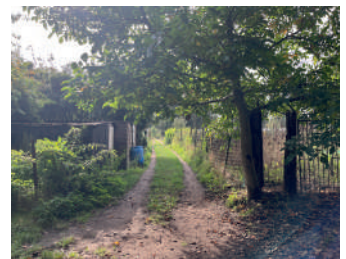
reduceren en een betere landschappelijke integratie van deze wegverbinding

- Realiseren van een continue padenstructuur voor meer samenhang en doorwaadbaarheid van de vallei en continue recreatiestroom langs de Nete
- Duurzame afhandeling van stedelijk hemelwater met zichtbaarheid vestenstructuur en herstel Molennete
- Ecologische corridor
- Continuïteit tussen Netevallei en Kempense Heuvelrug versterken
- Verminderen van barrièrewerking van de spoorwegberm, als grens tussen het plangebied en het bestaande stadsweefsel.

Binnen de vestenstudie is het voorkeursscenario opgenomen. Binnen dit scenario blijft de Olympiadelaan op zijn huidige locatie liggen. Door twee bijzondere bruggen (50m en 100m) wordt de vallei niet langer fysiek doorsneden. De weg wordt hierdoor een bijzondere toegang naar de stad. Het scenario zorgt ervoor dat het beschermde dorpsgezicht niet verder doorsneden wordt. Het project van Bruggenbeemd geeft de kans om de historische stadsomwalling terug zichtbaar en beleefbaar te maken. Niet exact zoals vroeger maar met een nieuwe betekenis. Een herinterpretatie van de historische vest kan hier in de toekomst een nieuw stadspark worden en de grens tussen stad en land bepalen. Het scenario geeft voldoende ruimte voor het realiseren van een nieuw ziekenhuis.

Luchtfoto huidige toestand met aanduiding positie doorsnedes

Foto's bestaande toestand - Olympiadelaan, Station, Spoorweg, Kleine Nete, Katteberg en Bruggenbeemd

Streefbeeldkaart Vestenpark - inzoom segment 7

VESTENPAD

1. Vestenpad ligt op een nieuwe interpretatie van de vestenwal (zie doorsnede GG'). Het vestenpad loopt continue en conflictvrij vanaf de binnenstad, stationsomgeving via de nieuwe knoop over de vestenwal naar de vallei van de Nete.
2. Het vestenpad maakt gebruik van de brug van de fiets-o-strade om de link te leggen naar Le Paige.

CONTINUITEIT EN VERANKERING VAN VESTENROUTE AAN NETWERK IN OMGEVING

3. Het vestenpad wordt verbonden met een fijnmazig trage wegen netwerk in de vallei van de Kleine Nete.
4. Het bovenlokaal fietspad takt aan op het vestenpad en gebruikt de nieuwe bruggen van de Olympiadeaan. Daar waar het mogelijk is (vb. eiland) wordt de fietsroute vrij van de weg gelegd.
5. De royale onderdoorgang linkt ook het vestenpad aan de fietsroute over het kempische kanaal. Hierbij wordt kan deze zone uitgroeien tot een poort naar het landschap.
6. Een nieuw tunneltje onder het spoor richting het oud gasthuis versterkt de link tussen de beide (historisch) sites.
7. De fiets-o-strade blijft aangetakt thv van de tunnel van de Molennete

TERUGBRENGEN VAN EEN GRONDLICHAAM (WAL), OVERAL IN HET VALLEIGEBIED

8. Interpretatie van opbouw van de historische wal en vestengracht (talud, walgang, borstwering, talud) (zie doorsnede).
9. Verbijzonderingen op de vestenwal kunnen verblijfsplekken, uitzichtplekken of verbindingsstukken worden.

10. Intramuros vestentalud uitbreiden als parkzone richting de site van AZ Herentals.
11. Doordacht aansluiten van vestenwal op nieuwe gebouwen site AZ Herentals.
12. Olympiadeaan landschappelijk inrichten zie onderstaande profielen. Weg extramuros van de nieuwe vestenwal.
13. Voorzien van twee onafhankelijke toegangen naar het ziekenhuis.

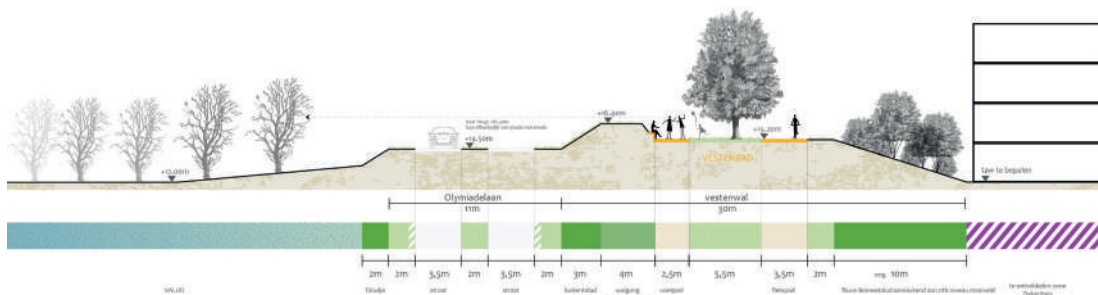
GROENSTRUCTUREN

14. Nieuwe wal met bomenrij en losse aanplant extramuros op wal.
15. Hermeandering Kleine Nete, inrichting op basis van natuurlijke rivierkenmerken zoals accoladeprofiel, scherpe binnenbochten, flauwe buitenbochten waarbij natuurlijke dynamiek wordt toegelaten.
16. Valleigebied inrichten met droog-nat en open-halfopen-gesloten gradienten. In het zuiden voornamelijk alluviaal (elzenbroek)bos, moerassige depressies. In het noorden eerder laagdynamische ruigtes.
17. Aanzetten en herkenbaar maken route Kempische vaart.

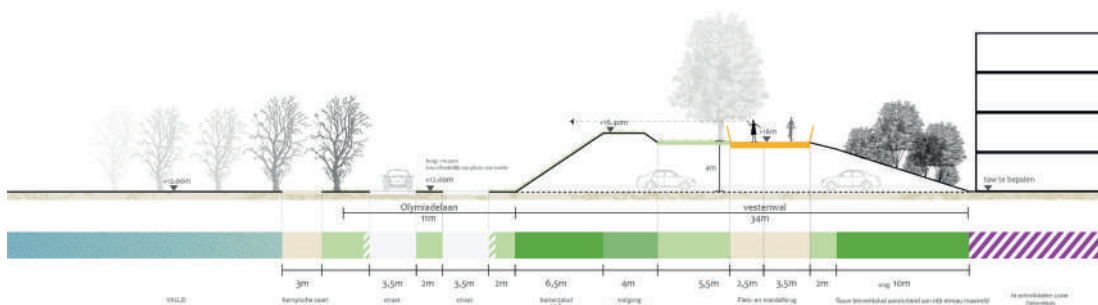

HERSTEL HISTORISCHE GRACHT OM WEERBAAR TE ZIJN TEGEN KLIMAAT

18. Walgracht extramuros inzetten als hemelwaterbuffer. Indien mogelijk bepaald op hoogteligging RWA-as.
19. Molennete herkenbaar terugbrengen.

Ontwerp toekomst principedoorssnede HH' - nieuwe olympiadeaan met vesten

Ontwerp toekomst principedoorssnede II' - ter hoogte van toegang ziekenhuis

Schema circulatie trage weggebruiker - fiets & wandel

Schema circulatie auto

Referentie autobrug en landschap - Keersop Dommel

Historische grondwal bij Damme

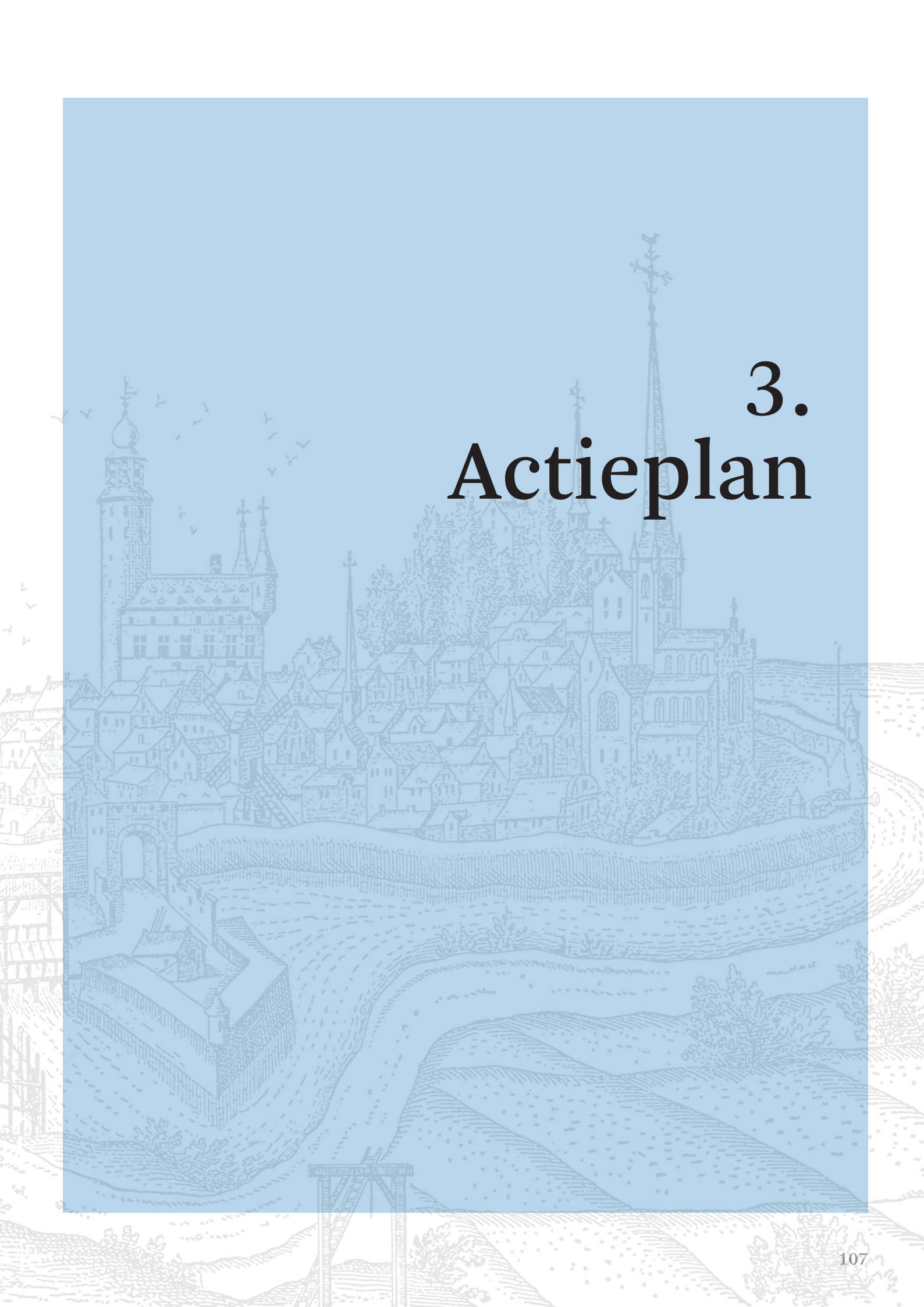
Schema oppervlakes

Inzoom Katteberg - verbinding met Le Paige

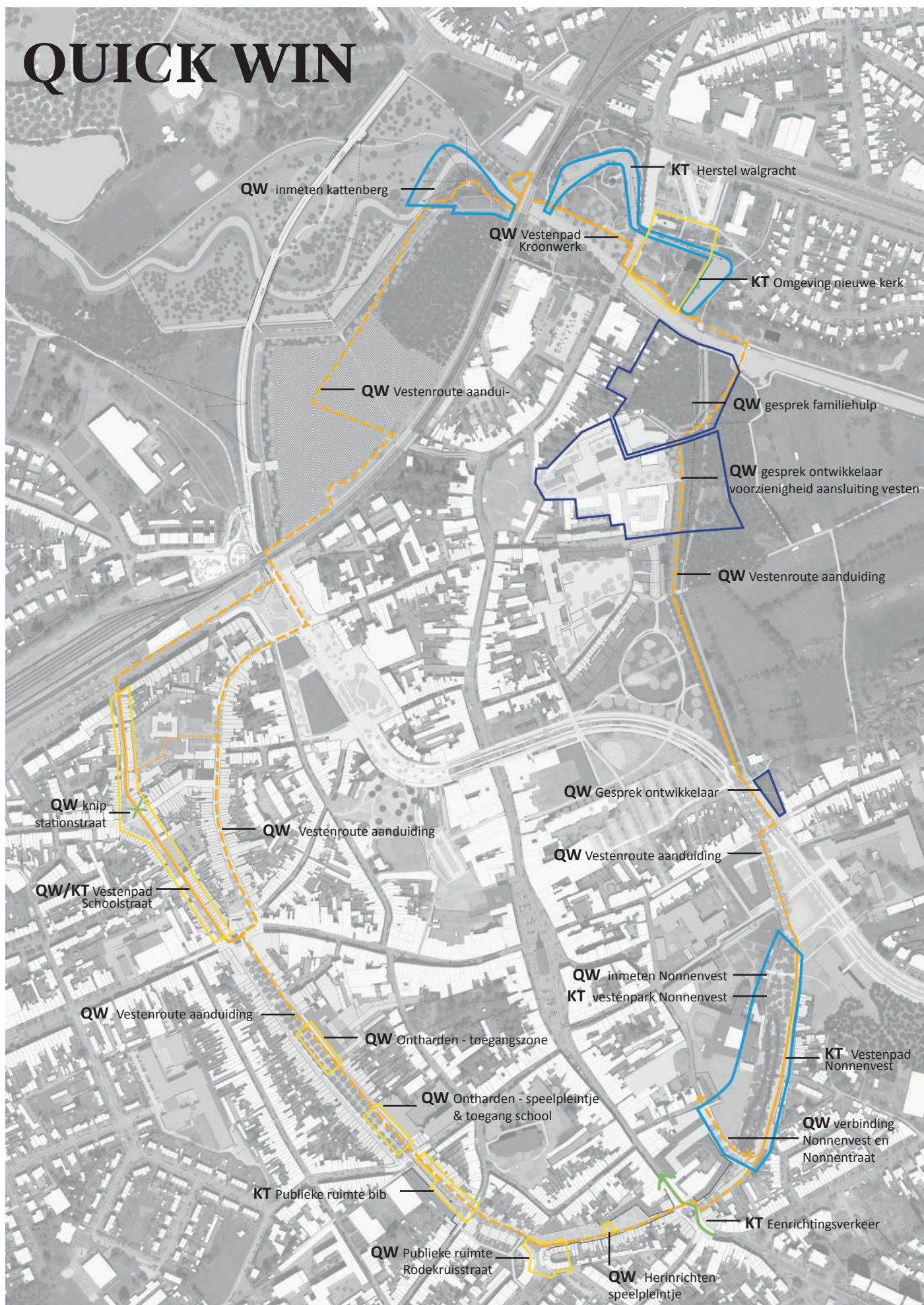
Action plan

The background of the page is a detailed, blue-toned illustration of a historical town. In the foreground, a river flows from the bottom left towards the right. On the left bank of the river, there is a large, fortified building with a crenelated roof, possibly a castle or a major administrative building. The town itself is built on a slight rise, with numerous houses of varying sizes and styles. A prominent church with a tall, slender spire and a cross on top is located on the right side of the town. To the left of the church, there is a larger, more complex building with multiple towers and a central dome, possibly a cathedral or a large church. The town is surrounded by a low wall or fence. In the background, there are more buildings and a hill. The sky is filled with many small birds flying. The overall style is that of a historical woodcut or engraving.

3. Actieplan

QUICK WIN

ACTIEPLAN

De realisatie van het vestenpark zal niet in één keer gebeuren. De veelheid aan eigendommen, eigenaars en lopende projecten en processen vraagt om een doordachte aanpak. Het actieplan is een eerste aanzet naar hoe het vestenpark strategisch kan ontwikkeld worden.

Hiervoor zijn per segment een actielijst en actiekaart opgemaakt. Er zijn verschillende types van acties bepaald. Deze variëren van actief tot passief en van beleid tot fysieke ingreep. Onderstaande types zijn benoemd:

- **BELEID** vastleggen en/of uitvoeren: Dit is geen fysieke actie maar het uitvoeren van beleid zoals instellen enkelrichting, autoluw/vrij maken van een gebied, ...
- **ORGANISATIE**: Deze acties hebben betrekking op bewustwording, samenwerken, enthousiasmeren en afstemming rondom het vestenpark. Vb. vestenteam, toerisme en recreatie, huisstijl en informatie, ...
- **OPENBAAR DOMEIN** integraal herinrichting: Dit behelst het realiseren van een uitvoeringsproject dat al dan niet volledig gelegen is op openbaar domein. Hiervoor dient hoofdzakelijk nog een ontwerp dossier opgesteld te worden en geen visietraject. Zoals de herinrichting van de Molenvest, Schoolstraat...

- **OBJECT** inrichting: Dit omvat het realiseren van een (kunst)object of kleinschalige ingreep. Vb. kunstwerk molen Molenvest, ...
- **RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT**: Hieronder vallen de projecten waar een private of semi-publieke partner(s) trekker is en de openbare partners eerder een inspirerende, informerende en toetsende rol hebben.
- **COMPLEX PROJECT**: Bepaalde zones zijn een complex geheel omwille van verschillende eigendommen en processen. Hiervoor is een doorwerking en verfijning van de visie in een uitgebreider proces met actoren nodig. Soms kan van hieruit doorgewerkt worden in een herinrichtingsproject.

Daarnaast wordt per actie aangegeven of de actie kan gebeuren op korte, middellange of lange termijn. Ook de betrokken actoren en hun rol worden aangegeven, en of een actie een prioriteit of quickwin kan zijn.

Naast de acties per segment zijn er ook segment-overschrijdende acties, zoals het uitrollen van het vestenpad. Dit kan op korte termijn opgestart worden waarbij gezocht kan worden hoe het vestenpad reeds op korte termijn rondomronde gemaakt kan worden en via eenvoudige en tijdelijke ingrepen beleefbaar gemaakt kan worden.

OVERKOEPELENDE ACTIES

Type actie	Actie	belang		Termijn			
		QW	HP	KT	MDL	LT	
				2030	2035	2040	
0.1 ORGANISATIE	* VESTENTEAM (Kerngroep) - Kwaliteitsbewaking acties en projecten - Fondsenwerving (Europees, vlaams, provinciaal ed.) - Toeristische uitwerking, storytelling, wandeling, lezingen...						
0.2 ORGANISATIE	* ARCHEOLOGIE - Archeologische toets zone B - Onderzoek uitbreiding vastgestelde archeologische zone						
0.1 COMPLEX PROJECT	* VESTENPAD - Tijdelijk vestenpad - Definitief vestenpad						
0.2 COMPLEX PROJECT	* OPMETING VESTEN - Hoogte inmeting reliëf - inmeting & inventaris bomen en groenelementen						
0.3 COMPLEX PROJECT	* HUISSTIJL VESTEN - Vestenlogo - Bewegwijzering - Infoborden - Beplantingsvisie						

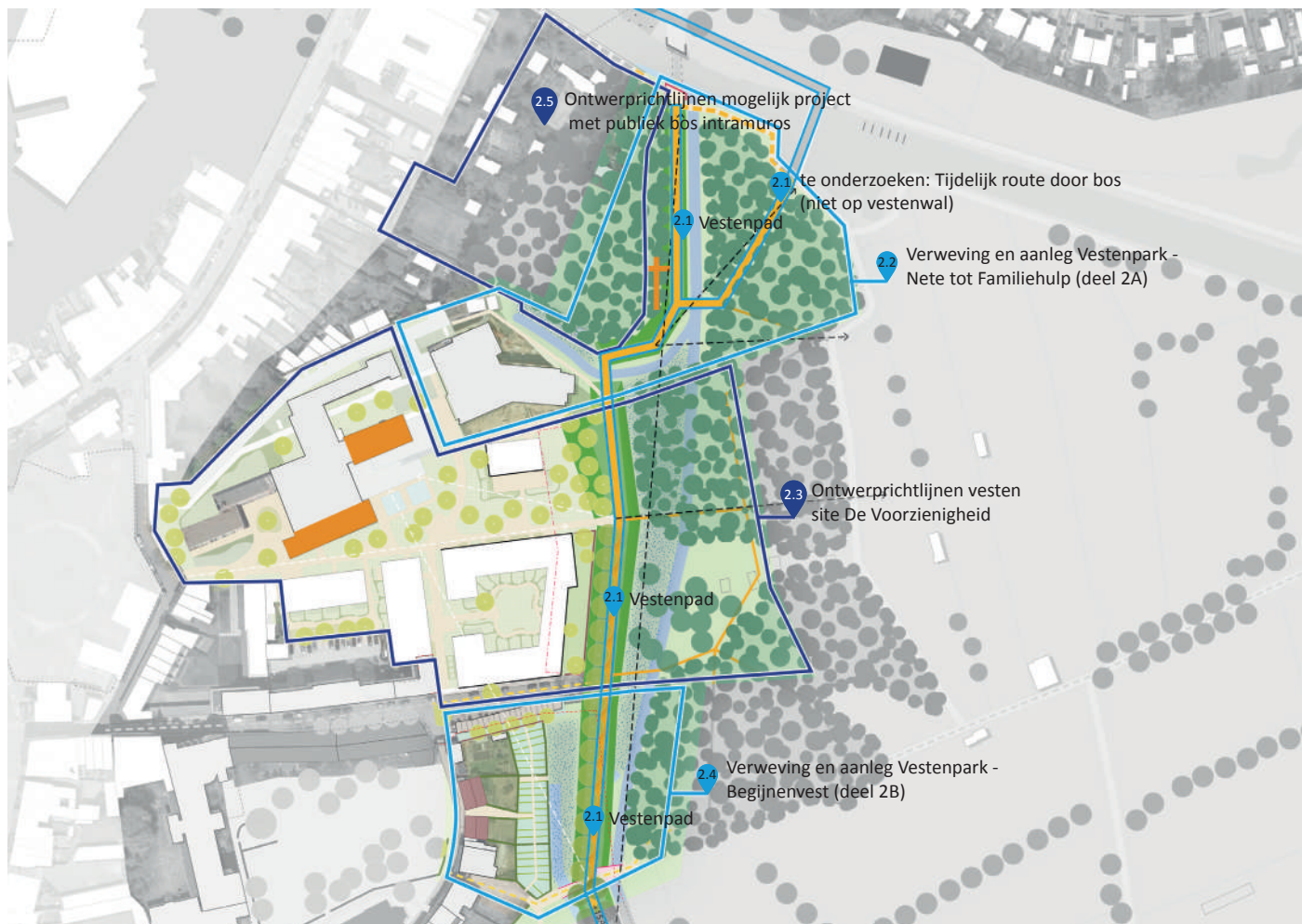
1 SEGMENT KROONWERK

LE PAIGE

Type Actie	Actie	belang		Termijn		
		QW	HP	KT	MDL	LT
				2030	2035	2040
1.1 COMPLEX PROJECT	* Vestenpad op kroonwerk					
1.2 COMPLEX PROJECT	* Uitvoeren beheersplan Le Paige					
1.3 COMPLEX PROJECT	* Herstel walgracht kroonwerk					
1.4 OPENBAAR DOMEIN	* Omgeving Nieuwe Kerk, onthaalplek en omgevingsaanleg					
1.5 OPENBAAR DOMEIN	* Entree Nederrij					
1.6 COMPLEX PROJECT	* Ontwikkeling-herinrichting Poort Nederrij					
1.7 OBJECT	* Extra verbinding over Kleine Nete					
1.8 OBJECT	* Waterrad op verval Kleine Nete en link naar watermolens verleden					
1.9 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Uitbreiding park en erfgoedcluster met site Oud Gasthuis					

2 SEGMENT BEGIJNENVEST - DE VOORZIENIGHEID

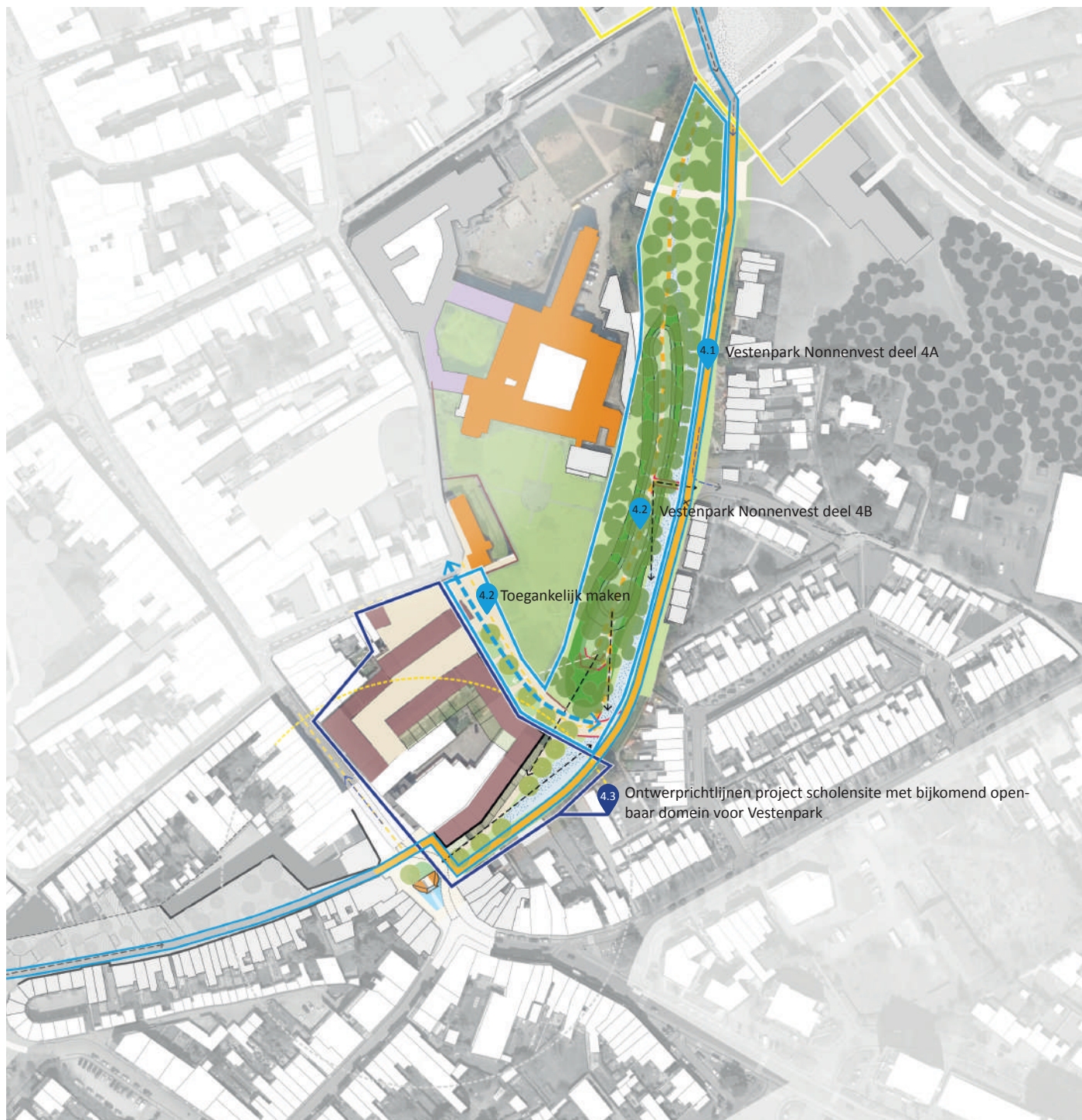
Type actie	Actie	belang		Termijn			
		QW	HP	KT	MDL	LT	
				2030	2035	2040	
2.1 INTEGRAAL VESTENPROJECT	* Vestenpad						
	- Te onderzoeken: (Tijdelijk) korte termijn route door bos (niet op vestenwal)						
	- Lange termijn route op vestenwal uitwerken						
2.2 INTEGRAAL VESTENPROJECT	* Verweving en aanleg Vestenpark - Nete tot Familiehulp (deel 2A)						
2.3 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Ontwerprichtlijnen vesten site De Voorzienigheid						
	- Ontwerprichtlijnen vesten meegeven & toetsen						
	- Optie 1 Aanleggen van vestenpark - aansluitend op Vest familiehulp en Begijnenvest						
	OF						
	- Optie 2 Grondafstand en aanleg door stad						
2.4 INTEGRAAL VESTENPROJECT	* Verweving en aanleg Vestenpark - Begijnenvest (deel 2B)						
	- Grondwaterpeilen onderzoek vallei						
	- Verweving en aanleg vestenpark private gronden, met plek aan Valpoortje						
	- Ontwerp Valpoortje						
2.5 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Ontwerprichtlijnen mogelijk project met publiek bos intramuros						
	- Ontwerprichtlijnen vesten meegeven & toetsen indien nodig aan toekomstige projectontwikkelaars						

3 SEGMENT BEGIJNENVEST - AUGUSTIJNENLAAN

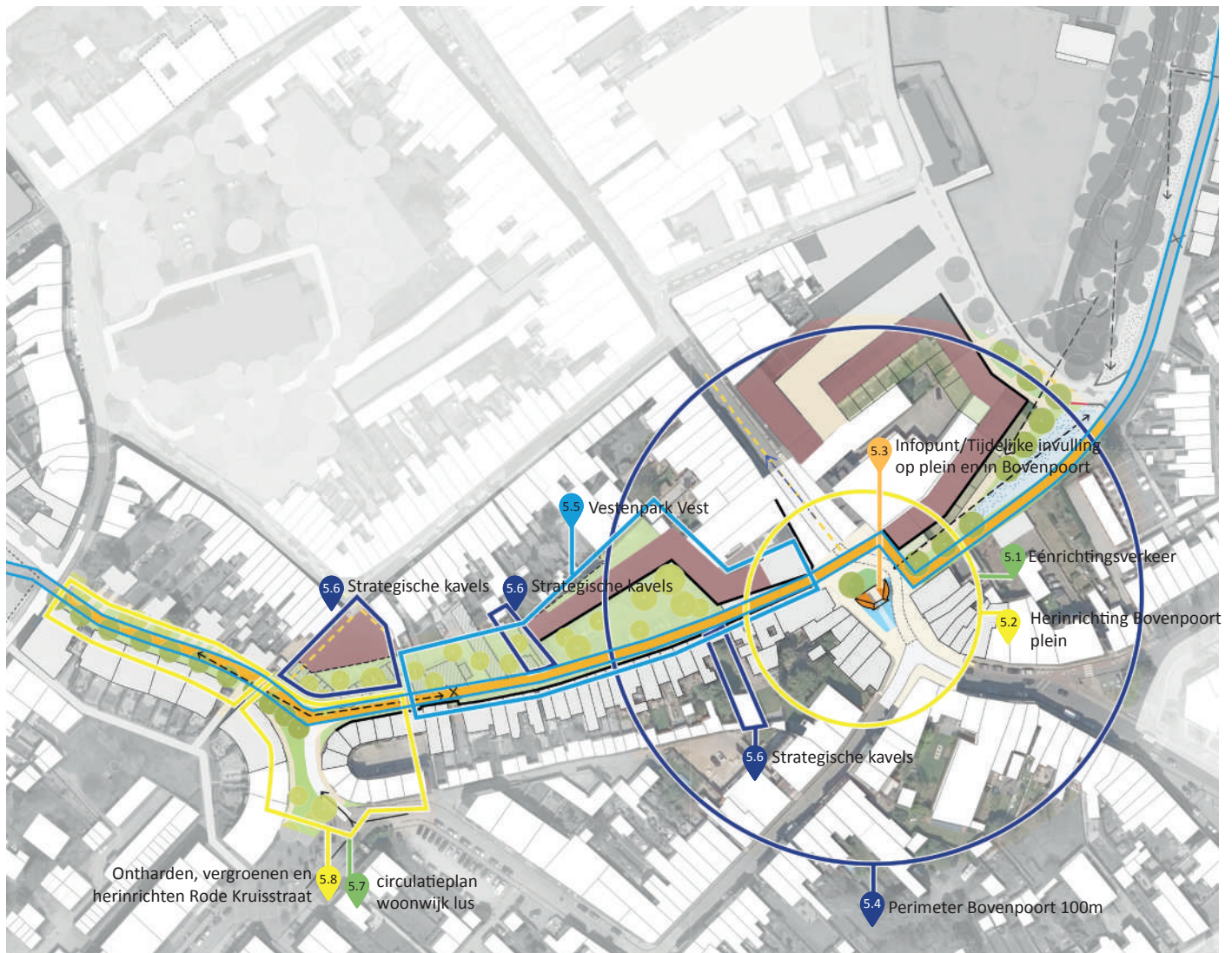
Type actie	Actie	belang		Termijn			
		QW	HP	KT	MDL	LT	
3.1 COMPLEX PROJECT	* Vestenpad Begijnenvest tot Nonnenvest (samen met ABO-as cluster Nonnenvest)						
3.2 OPENBAAR DOMEIN	* Herstel gracht begijnenvest						
3.3 OPENBAAR DOMEIN	* Masterplan ABO strategische cluster Nonnenvest						
3.4 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Richtlijnen ontwikkeling aan vesten						

4 SEGMENT NONNENVEST - BOVENPOORT

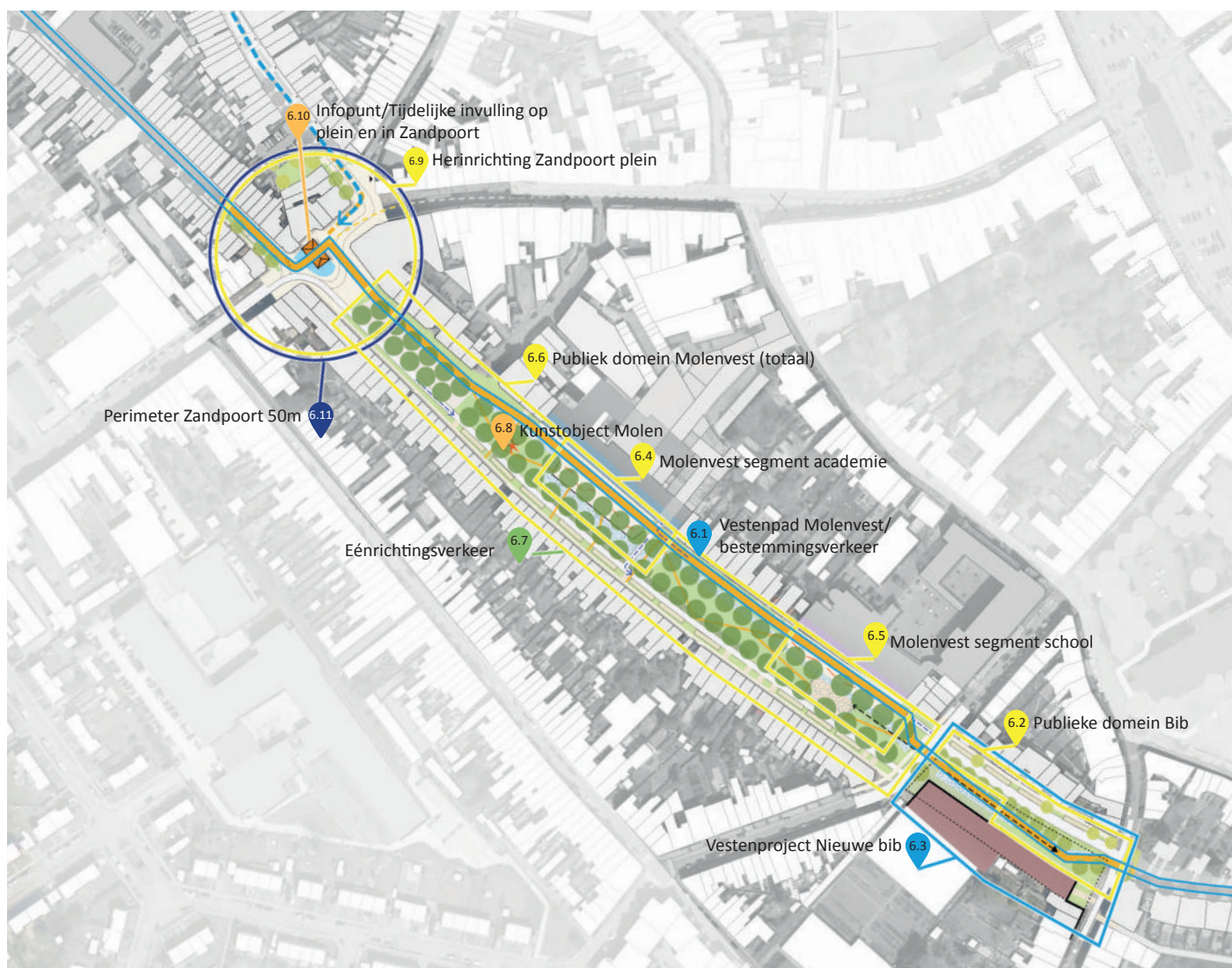
Type actie	Actie	belang		Termijn			
		QW	HP	KT	MDL	LT	
4.1 COMPLEX PROJECT	* Vestenpark Nonnenvest - deel 4A - Hoogte inmeting - Inventaris groenelementen vesten - Primair Vestenpad						
4.2 COMPLEX PROJECT	* Vestenpark Nonnenvest - deel 4B - Gesprekken Zusters Franciscanessen - Secundair Vestenpad op de oude wal - Toegankelijk maken achterlangs voormalige school - tussen Nonnenvest en Nonnenstraat						
4.3 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Ontwerprichtlijnen project scholensite met bijkomend openbaar domein voor Vestenpark						

5 SEGMENT BOVENPOORT-VEST(JE)

Type actie	Actie	belang	Termijn			
		QW	HP	KT	MDL	LT
5.1 BELEID	* Inrichting plein Bovenpoort met éénrichtingsverkeer					
5.2 OPENBAAR DOMEIN	* Herinrichting Bovenpoort plein					
5.3 OBJECT	* Infopunt/Tijdelijke invulling op plein en in Bovenpoort					
5.4 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Perimeter Bovenpoort 100m: Hou rekening met historische context obv schaal, volumetrie en aantal bouwlagen					
	* Vestenpark Vest(je)					
	- Herinrichting speelpleintje					
	- Vestenpark vestje inclusief garageboxen, afwerken achterkanten/woningen					
	- Vergroenen huidige parking					
	- Parkeren ondergrond of herlocalisaren					
5.5 COMPLEX PROJECT	* Strategische kavels					
	- Bij nieuw gebouw De Paestraat een trage verbinding maken					
5.6 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* circulatieplan woonwijk lus Rode Kruisstraat					
5.7 BELEID	* Ontharden, vergroenen en herinrichten Rode Kruisstraat					
5.8 OPENBAAR DOMEIN						

6 SEGMENT MOLENVEST

Type actie	Actie	belang		Termijn		
		QW	HP	KT	MDL	LT
6.1 COMPLEX PROJECT	* VESTENPAD Molenvest - Hoogte inmeting - Inventaris groenelementen vesten - vestenpad					
6.2 OPENBAAR DOMEIN	* Publiek domein Bibliotheek - Ontharden/vergroenen (groene bovengrondse parking)					
6.3 COMPLEX PROJECT	* Vestenproject Nieuwe Bibliotheek - Nieuwe bibliotheek als voorkant aan/in vestenparkje - Ondergrondse parking					
6.4 OPENBAAR DOMEIN	* Molenvest segment Academie					
6.5 OPENBAAR DOMEIN	* Molenvest segment school					
6.6 OPENBAAR DOMEIN	* Publiek domein Molenvest (totaal)					
6.7 BELEID	- Aanpassen verkeerscirculatie					
6.8 OBJECT	- Kunstobject molen					
6.9 OPENBAAR DOMEIN	* Herinrichting Zandpoort plein					
6.10 OBJECT	* Infopunt/Tijdelijke invulling op plein en in Zandpoort					
6.11 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Perimeter Zandpoort 50m: Hou rekening met historische context obv schaal, volumetrie en aantal bouwlagen					

7 SEGMENT ZANDPOORT-STATION

Type actie	Actie	belang	Termijn			
		QW	HP	KT	MDL	LT
7.1 COMPLEX PROJECT	* VESTENPAD herinrichting Schoolstraat					
7.2 BELEID	- Eénrichtingsverkeer					
7.3 COMPLEX PROJECT	* VESTENROUTE (of pad) Herinrichting Sint-Magdalenastraat					
	- Aanduiding route					
	- Tegeltuinenstraat Sint-Magdalenastraat					
7.4 OPENBAAR DOMEIN	* Publiek domein Schoolstraat (inclusief vestenpad)					
7.5 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Strategische kavels (Park Kapucijnenklooster (semi)publiek doorwaadbaar maken)					
7.6 RICHTLIJNEN PRIVAAT PROJECT	* Richtlijnen Vesten Herinrichting stationsomgeving (met link naar segment 8 Bruggenbeemd)					
7.7 BELEID	* knip stationstraat					

8 SEGMENT BRUGGENBEEMD OLYMPIADELAAN

Het segment maakt onderdeel uit van het gebiedsproject Bruggenbeemd. Verschillende deelprojecten en acties komen hier samen tot één toekomst voor het gebied: het vestenpad met vestenwal, het waterbergingsgebied aan de Kleine Nete, een heraanleg van Olympiadelaan met bruggen, de nieuwbouw van het ziekenhuis enz. Gezien de complexiteit vraag het segment een nauwe samenwerking tussen verschillende partners (VMM, ANB, Agentschap Onroerend Erfgoed, provincie, RLKGN, stad enz.) en continue coördinatie.

